

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Ant.
100
<i>k</i>

4° Ant 100 K

<36611699320011 ^

<36611699320011

Bayer. Staatsbibliothek

4° Ant. 100 K

PAVLI ERNESTI IABLONSKI,
DE
M E M N O N E
G R A E C O R V M,
ET
A E G Y P T I O R V M,
H V I V S Q V E
C E L E B E R R I M A I N T H E B A I D E
S T A T V A
S Y N T A G M A T A I I I.
C V M F I G V R I S A E N E I S.

Francofurti ad Viadrum.

IMPENSIS IOANNIS CHRISTIANI KLEYB.
M D C C L I I I.

16-10-1909 97A

Bayerische
Staatsbibliothek
München

ILLVSTRI ET CELEBERRIMO
V I R O
**FRIDERICO OTTONI
MENCKENIO,**

PHILOS. ET IVRIS V. DOCTORI,
POTENTISSIMO SARMATARVM REGI ET PRINCIPI
ELECTORI SAXONIAE, A CONSILIIS AVLICIS, VRBIS
LIPSIENSIS SENATORI AMPLISSIMO, SOCIETATI
SCIENTIARVM REGIAE BEROLINENSI
ADSCRIPTO

FAVTORI DE SE OPTIME MERITO PACEM ET
SALVTEM A DOMINO PRECATVR

PAVLVS ERNESTVS IABLONSKI

CHARTERED TOWN

1714

THE CHARTER

OF THE TOWN

OF NEW YORK

BY THE ALDERMEN AND COMMONS OF THE
CITY OF NEW YORK, IN SENATE CONFIRMED
MARCH 17, 1724

THE CHARTER OF THE TOWN OF NEW YORK
AS REVISED BY THE ALDERMEN AND COMMONS
IN SENATE CONFIRMED MARCH 17, 1724

THE CHARTER OF THE TOWN OF NEW YORK

Non ignoras, Vir Illustris,
me anno superiori, gra-
vissimas ob rationes,
chartarum mearum, ad res vete-
ris Aegypti Sacras et ciuiles spe-
ctantium, quas ab annis quadra-
ginta et amplius, horis quibus-
dam subcesuiis, in vsum meum
congefferam, iacturam sponte et
vltro fecisse. TUA enim a multis
annis cognita mihi beneuolentia
et amicitia effecit, vt hoc omne,
quicquid est, in sinum TVVM ef-
fuderim. Vnicam tamen hanc-
ce, ex illo naufragio tabulam ser-
vaui, eo quod iuris mei non esset;

verum TIBI omnino deberetur.
TIBI igitur eam offero, etenim
TVA est, non mea. TV enim, vt
operam hanc in me susceperem,
ante plures annos, neque semel,
me hortatus es. TV vt ea com-
mode, et vberiori cum fructu de-
fungi possem, pretiosum, et ra-
rum in nostris hisce oris, POCO-
CKII Opus, sumtibus TVIS ex An-
glia aduehi curasti, eiusque vsu-
ram, per temporis idonei et bene
longi interuallum, perbeneuole
mihi indulsisti. TV denique, vt
istud meum Schediasma, lucem
nunc viderit, auctor, suafor, et
Pro-

Promotor extitisti. Taceo tot alia impensi fauoris et affectus, quae in me extare voluisti, documenta, etsi nulla vnquam aetas ea in pectore meo oblitteratura sit. Experientia namque magistra satis intellexi, commemorationem TVORVM beneficiorum, praesertim publicam, haudquaquam auditu TIBI iucundam; sed molestam potius esse, importunamque videri. Non possum tamen, quin etiam hic, pro illis omnibus, TIBI me vehementer obstrictum esse profitear, gratiasque agam debitas ac maximas, quas alte anime meo infixas, re ipsa habere non

non definam, donec spiritus meos
artus reget. TE vero Vir Illustris,
eruditae nostrae Germaniae et
Lipsiae TVAE, decus insigne,
Deus O. M. diu sospitet ac con-
feruet, vt Rempublicam literari-
am, quae inclyto nomini MEN-
CKENIANO, a tam longo tempore
tantum debet, sicuti haecenus fe-
cisti, ornare porro, nouisque sem-
per et desideratissimis TVIS mu-
neribus locupletare possis. Da-
bam Francofurti ad Viadrum
D. xvi. April. MDCCCLIII.

PRAE-

PRAEFATIO AD LECTOREM.

Non opus est, B. L. vt argumentum, cui in hoc Commentario illustrando operam dedi, multis et prolixè Tibi commendem. Quis enim est, studiis historiae antiquae, omnisque humanitatis paulo diligentius imbutus, quem fugere possit, quam celebris, quantoque in pretio apud veteres fuerit Memnonis statua Thebaca, Statua, quam Cambyfes, ferox Persarum rex, ante annos bis mille circiter et trecentos, mutilari iussit; et quae ab illo tempore, ad nostram vsque aetatem, in eodem fere statu permansit. Quod ubi cogitationibus voluo, riteque perpendo, non possum non ita iudicare, inter Statuas celebres omnes, quarum apud veteres aliqua mentio occurrit, quarumque ad hoc nostrum aeuum aliquid superstes remansit, non inueniri aliam, quae Colossi Memnonii aetatem attingat, nedum superet. Est profecto et antiquissimum, et pretiosissimum artis veterum Aegyptiorum, aut potius veterum in vniuersum, Monumentum. Magna certe iam ante Cambyseae tempora, extitit Colossi huius gloria, quod
b testi-

PRAEFATIO.

testimonia Scriptorum fide dignorum, in Commentario nostro adducta, satis euincunt, etsi ille gentibus exteris, nondum ita tum innotuisset. Verum enim vero, quot non, ab Augusti Imperatoris ætate, et post auspiciatam Euangelii Sanctissimi per totum orbem annuntiationem ac propagationem, reperiuntur historici, omnisque generis Scriptores optimi, qui laudes sacre huius effigiei celebrarunt, et quasi certatim ad Posteris transmiserunt. Mirum itaque videri nemini debet, fuisse post instauratas in Europa nostra feliciter literas semper, qui in polianda et illustranda historia Memnonis, eiusque celeberrimae Statuae, operam ponerent laudabilem et diligentem. Contulerunt ad eam symbolas suas, gallici Operum Philostrati interpretes et Commentatores, ELASIVS VIGENERIVS, et ARTVS THOMAS EMBRYACVS. Plura dedit vir antiquitatis graecae, si quisquam alius, peritissimus, GASPAR BACHETVS MEZIRIACVS, in doctissimis obseruationibus ad Ouidii Heroides, gallico pariter idiomate vulgatis. At, vt alios iam taceam, reliquorum fere diligentiam in hoc argumento vicit vir summus, IOHANNES MARSHAMVS, in notissimo eruditiss *Canone Chronico*. Video etiam, VRBANI GODOF. SIBERI, viri quondam clarissimi Dissertationem *de Statua Memnonis*, Snebergae A. 1699. editam, nonnunquam commemorari; sed eam etsi studiose quaesitam, videre hucusque non contigit. Harum tamen omnium, et si qui praeterea sunt alii, diligens laudabilisque labor, me in eodem Stadio currentem, retinere non potuit, cum perspicerem, quantum viri egregii, spicilegium aliis reliquerint, praesertim postquam *Descriptio Aegypti*, veteris et hodiernae, praestantissimi POCOCKII lucem vidit, ex qua praecipuum argumento huic conciliari potest debetque decus et ornamentum. Si ingenio meo et instinctui obsecundassem, contentus fuisset ornandis Syntagmatibus duobus possemis, *de Memnone* scilicet *Aegyptio*, eiusque celebrata valde
Statua,

PRAEFATIO.

Statua, quae vberiore lucem etiamnum desiderare mihi semper visae sunt. At enim, cum Scriptores tantum non omnes, siue sint antiqui, siue recentiores, Memnonem vtrumque, Graecum et Aegyptium, continuo inter se confundere soleant, cumque insuper in fabulis Graecorum, quas de Memnone suo excogitarunt, multa inueniantur, quae ex traditionibus Sacerdotum Aegyptiorum de Statua Amenophis Thebaei deriuata fuisse arbitror, facile animaduerti, me res Memnonis Aegyptii accurate et perspicue explicare haud quaquam posse, nisi Memnonem Aegyptiorum, siue Amenophin, a Memnone Graecorum sollicite distinguerem, et res vtriusque, vti a veteribus referuntur, seorsim exponerem. Id igitur tria Syntagmata, quae Tibi nunc offeruntur, B. L. peperit, et exercendae Tuae, in legendo, si ita vis, patientiae, ampliorem subministravit materiam.

Quae Synt. III. cap. III. et IV. de Statua Memnonis Aegyptii, et miraculo vocis ab ea edi solitae scripsi, priusquam ad Typographum Lipsiensem mitterentur, communicanda esse duxi cum venerabili Academiae nostrae Seniore, NICOLAO WESTERMANNO, quem multiplex excellentis doctrinae copia, a multis annis mihi valde carum, ac similibus et pene eorundem Studiorum iucunda cultura, peramicum et coniunctissimum reddidit. Nam quia in illis capitibus, plurimas ex POCOCKIO Inscriptiones, graecas et latinas, nonnullas etiam verbis conceptas, descripseram, rescire ex eo cupiebam, et quaenam esset de his ipsius sententia, et numquid meas de iisdem coniecturas, calculo suo comprobaret. Rescripsit illico nonnulla vir humanissimus, quorum etiam p. 91. et 92. sed tacito auctoris nomine, quod volebat, mentionem feci. Postea vero quam schedae meae ad Typographum transmissae iam dudum essent, Vir idem celeberrimus, in Programmate, quo ad audiendam Orationem solennem, more solito quot-

b 2

annis

PRAEFATIO.

annis D. XVII. Februar. habendam, hoc anno Cives Academiae nostrae inuitavit, de vno et altero horum Epigrammatum, quaedam differuit, quae hic omittere non licet. Et ibi quidem primo Epigramma illud latinum tangit, quod in Synt. III. p. 84. 85. legitur. De quo ista obseruat: "Praeter Oratores etiam impostorum erat, hac ratione improuidis hominibus fucum et nebulas vendere, ut vel ex Statua Memnonis apparet, cuius effigiem nuper Pocockius curiosissimus inter Britannos nobis exscriptam dedit, quaeque Lipsiae, ut audio, recuditur, nec sine doctissimo Commentario Jablonskii nostri: cuius Latinas Inscriptiones quasdam, quum mihi pro Studio quo me ornat, beneuole communicasset, vidi Statim in Inscriptione Petronii, Praefecti Aegypti, ut idem scite emendat, in pentametro, qui ibidem pro clausula additus est, VOX AUDITA MIHI EST PERBENE MEMNONIA. Nam *per* ibi oblitteratam vetustate esse, siue adscriptum esset totidem literis, siue in literae B aliquo tractu, marmorarii solo compendio designatum, ex conspectu tabulae patebit, quod ego per coniecturam tantum suspicabar. Quum enim Petronius ibi Memnonem loquentem induxisset, quasi ad dormitores et ignauos, qui lectulum aegre relinquerent mane surgente Aurora, quid sibi eueniat, quotiescunque primam vel secundam horam ortus sui fideris, nempe toto Oecano tum plenum diem nitere, lectori suo persuadere vult, sibi hoc exauditum esse non languido et fallenti sono, sed *perbene*: ex quo concludimus, non eodem modo ab omnibus, sed ab aliis aliter et distinctius vocem Memnonis auditam, quaecunque fabrica doli vel magicae Theurgiae interuenerit sacrificulorum calliditate et artificio, vel in auribus hominum, vel intra Statuae Structuram, quum pia fraudes passim in talibus et licentiam sibi sumserint et aliis fecerint. Quid vocis autem istud esset, post id aetatis nunc detegere velle, temeritatis

PRAEFATIO

"ritatis foret. Pythagoras ac Socrates talia libenter ad
 "Daemones deferebant, quod prior etiam de tinnitu au-
 "rium fanciebat, teste Aeliano Var. hist. IV. 17." Mox
 vero vir ille doctissimus ad illustrandam aliam Inscriptio-
 nem graecam, Iambicis versibus constantem, pergit. Nam
 postquam de voce *δσιος*, cui vocem germanicam *Wise*,
 quae nunc *Weise* effertur, respondere censet, peracutè
 differuisset, haec continuo addit: "Et istud *δσιον* vel
 "*δσιον* nunc libentius eligerem admitteremque pro eo
 "quod initio malueram *δισον*, in carmine graeco ΑΤΔΗC
 "ΤΟ ΠΡΟCΘΕΝ Statuae Memnoniae, licet clarissimus
 "interpres eiusdem ΑΙCΙΟΝ praeoptaret prae τῷ *δισον*, et
 "vestigia veteris scripturae ipsi potius quam mihi addice-
 "rent: quoniam nisi aliud nomen coniungatur cum τῷ
 "Φθέρματα, interpositum καὶ frigide insertum videri potest:
 "et Aegyptiorum vel Alexandrina pronuntiatio istius vo-
 "cis (*δσιος*) videtur mihi voci germanicae *Wise*, pro quo
 "hodie *Weise* dicimus, iam tum accommodasse aliquid in
 "vocalibus, quas metathesi variasse dixi, licet parui mo-
 "menti videatur ista dissensio. Ego autem libenter etiam
 "melodiam vocis ad consultorum aures dimanasse credide-
 "rim, hoc est, non simplicem sonum, sed compositum,
 "ut melodia simul et mens oraculi dici possit, cuius in-
 "tellectum secum communicatum iactat auctor Inscriptio-
 "is a Natura δημιουργῶ τῶν ὄλων."

Vt autem B. L. haec tanto melius intelligat, paucis
 monendum esse duxi, in Epigrammate graeco, de quo
 disseritur, quodque in Commentario nostro p. 91. edidi-
 mus, versum quartum, α πορροκκιο, ut illum in Sta-
 tua Memnonia legendo assequi potuit, hoc modo fuisse
 descriptum:

b 3. ΑΙCΙΟΗ

PRAEFATIO.

ΑΙCΟΗ ΙΝΑΡΑΤΟΝ ΝΟΝ ΚΑΙ ΡΟΕΓΜΑΤΑ

Quae sic non incommode legi posse autumabam.

ΑΙCΙΟΝ . ΙΝΑ ΚΑΤΝΟΝ ΚΑΙ ΡΟΕΓΜΑΤΑ.

Ad hanc enim lectionem vestigia Scripturae, in Statua hodie extantis, et in Apographo Pocockiano reperiundae, manu me veluti ducebant. Vir autem eruditissimus malebat initio legere ΑΙCΤΟΝ, et postea ΟCΙΟΝ, vel ΟCΙΑΝ, docte profecto et ingeniose. Verum hanc in rem tota viri celeberrimi observatio de usu vocis *δοιος*, quam Programma lectu inprimis dignum complectitur, legenda et curate perpendenda erit. Recte vero idem observavit, particulam *κα* in versu illo frigide insertam videri. Eodem modo ego quoque iudicaueram, ideoque alias versum huncce legendi vias et rationes proposueram. At ubi omnia seria tandem et ultima aestimatione expendenda mihi erant, atque cum vestigiis scripturae veteris, uti eam *POCOCKIUS* conseruavit, curate conferenda, in ea quam Commentarius exhibet, lectione, mihi acquiescendum esse existimaui. Iudicet ea de re doctus et cordatus lector pro lubitu. Id tantum addo, Epigrammata in Statua Memnonis legenda, mihi quidem videri non semper summos in re poetica prodere artifices et magistros.

In Commentario meo * subinde mentionem inieci *La Crozianorum*, eorumque edendorum Lectori spem feci. Haec superiori aestate scripseram; verum superuenire mox quaedam, quae me, ut consilium hoc, aut plane abicerem, aut in aliud saltem tempus differrem, non inuitum adegerunt. Quoniam vero omnia, quae a manu incomparabilis *La Crozii* profecta sunt, nomenque eius praeferrunt,

* v. g. p. 39. et p. 100 in notis.

PRAEFATIO.

runt, in magna apud eruditos sunt existimatione, desideriumque non leue excitare solent, operae pretium me facturum speravi, si, quomodo *Miscellanea* haec *La Croziana* comparata sint, breuibus exposuero. Non moris erat beato illi viro, de vno aliquo argumento, multa operose eongerere, et in vnum compingere, ad eum nempe modum, quo eruditi nostri saepe *Collectanea* sua *Miscellanea* conficere solent. Ego certe, quo per longam annorum triginta seriem, valde familiariter vsus est, nunquam in Museo eius, huius generis quidquam vidi: neque etiam post mortem eius, haeredes tale quid reppererunt. Tantum memoriae suae, tenaci sane confidebat. Vt tamen illam aliqua subleuaret, ex Scriptoribus, quos attentione singulari, a capite ad calcem perlegebat, ea quae in rem suam facere existimabat, nullo alio, quam lectionis ordine seruat, prout se illi offerebant, paucis verbis notare confueuerat, nonnunquam etiam de rebus obseruatis iudicio suo adscripto, quamuis rarius. Eiusdem generis sunt *La Croziana*, quorum editionem pollicitus sum. Continent Excerpta ex Scriptoribus plurimis, vetustis plerumque, aut medii aevi, *Herodoto*, *Diodoro*, *Pausania*, *Plutarcho*, *Athanasio*, *Eusebio*, *Theodoreto*, *Synasio*, et similibus aliis. *Miscellanea* isthaec plerumque parum copiosa, Vir quondam illustris, CAROLVS STEPHANVS IORDANVS, Bibliothecae *La Crozianae* totius et ex affe haeres, per amplissimum IO. LVDVICVM VHLIVM, nunc Vniuersitatis nostrae Ictum multo celeberrimum, cuius opera, eruditissimis satis nota et perchara, in edendo *Thesouro Epistolico La Croziano*, aliisque eiusdem pretii Scriptis, vsus iam erat, ante annos decem, communicari mecum eo voluit, vt dispicerem, num quem ad contexendam aliquam *La Crozianorum* farraginem vsum praestare possent. Volebat
insuper,

PRAEFATIO.

insuper, vir ipse illustris, ea quae *La Crozius* ad margines librorum *Bibliothecae* suae plurimorum, et nonnunquam satis largiter, alleuerat, cura sollicita describere, ut cum meis *La Crozianis* sociata, iustum volumen conficere possent. At enim egregium huncce viri illustris conatum, non sine magno Reipublicae literariae damno, languor primo corporis valde tristis, ac deinde mors praematura, intercepit. Quod vero ad *La Croziana* curae meae credita attinet, cum ea oculo tantum fugituo perlustrassem, inque iis nil nisi excerpta breuia, ex Scriptoribus mihi non ignotis, ac praeterea obseruationes quidem nonnullas; sed paucissimis verbis, et non a quouis intelligendis, comprehensas, offendisse mihi viderer, ad tempus ea seposui. Credebam me Manibus viri optimi, cuius memoria mihi semper cara erit et venerabilis, iniuriam esse illaturum, si ea, quae in suos tantum priuatos vsus descripserat, quorumque publicationem ipse profecto, si viueret, indignaturus esset, ego tamen publici iuris facerem. Quod si ea quae animo voluebat illustris Iordanus perfecta fuissent, et meis *La Crozianis* decus pretiumque addidissent, Spartam mihi impositam pro virili ornare non detrectassem. At cum mors viri illius flebilis, consilia haec penitus euertisset, iacuerunt ea, quae penes me erant, neglecta, et de iis plane amplius non cogitavi, praesertim ubi breui post, alia post alia superuenerunt negotia, quae omnem mentis meae aciem sibi vindicarunt, et antecedentium memoriam e pectore pepulerunt. Et mansissent profecto *La Croziana* illa, perpetua quasi obliuione obruta, nisi anno superiori, rumor iam antea clanculum, nescio per quos sparsus, ad aures etiam meas peruenisset, me schedas quasdam Beati *LA CROZII* in manibus habere, iisque in conscribendo *Panttheo* meo vsum fuisse. Suspicionem hanc, natam forte ex quibusdam

PRAEFATIO

busdam haud recte acceptis *Thesauri La Croziani* locis,
 omni prorsus destitutam esse fundamento, sancte testor, et
 testaretur idem, si viueret, illustris Bibliothecae La Crozia-
 nae haeres. Praeter literas, quas ad me plusculas dedit
 optimus La Crozius, quarum vsuram aliis non inuidi,
 schedas aliquas, ad res Aegyptiacas spectantes, e manu
 ipsius nunquam accepi. Quoties igitur in scriptis meis edi-
 tis, obseruationum a doctissimo hoc viro mecum commu-
 nicatarum memini, facio autem id persaepe, aut clare signi-
 fico, aut non obscure subinnuo, me eas vel ex literis ad
 me datis hausisse, vel ex ore ipsius olim coram percepisse.
 Poteram, si res tanti esset, rationibus aliis, et bene mul-
 tis, ostendere, suspicioni huic solidi plane nihil subesse.
 Etenim Scripta viri huius omni laude maioris, quae edita
 sunt, abunde testantur, notiones eius de Theologia Aegy-
 ptiorum, a meis vehementer differre. Sed ea quae dixi,
 omnium maxime et prorsus inuicte demonstrant *La Cro-
 ziana*, quae apud me diu latitarunt non lecta, quae si iam
 dudum lucem adspexissent, suspicioni de me et conatibus
 meis iniquiori, locum relinquerent plane nullum. Nam
 cum occasione illius, quem commemorauit, rumoris, *La
 Crozianorum* meorum recordatus essem, eaque maiori cum
 attentione, quam antea, relegissem, plura quidem ad lite-
 raturam Aegyptiacam spectantia illic obseruaui, quibus et-
 iam, dum conscriberem *Pantheon*, vti potuissem, et luce
 non omnino indigna; sed et illud non potui non animad-
 vertere, virum praestantissimum, et ad ornandas literas na-
 tum, cum rebus aliis, et sine dubio melioribus, intentus
 esset, ad eruendam et studio exquisito illustrandam Theo-
 logiam Aegyptiorum, animum nunquam appellere, aut vo-
 luisse, aut potuisse. Multa ibi occurrunt nomina Deorum
 veteris Aegypti, ex *Herodoto*, *Diodoro*, *Plutarcho*, Scripto-
 ribus-

PRAEFATIO.

ribusque huius generis aliis decerpta, quae plane non explicantur. Et conceptis verbis nonnunquam profitetur vir egregius, sibi de hoc vel illo nomine nihil constare. Alia nomina re ipsa hinc inde interpretatur, *Arbor* videlicet, *Cnuphis*, *Osiris*, *Amun*, *Horus*, *Serapis*, *Isis*, *Sotbis*, *Apis*, *Nephtys*, *Afo*, et similia; sed interpretationes illae videntur extemporales, ad solum vocum Aegyptiacarum, uti a Graecis referuntur, sonum conformatae, et quae, me quidem iudice, rei minime satisfaciunt. Si vir ingenii rari et vere excellentis, ac tanto insuper solidae eruditionis apparatu instructus, argumentum hoc debita mentis contentione, et pro virili ornare in se suscepisset, nullus dubito, eum conatus hac in re, non meos tantum; sed et aliorum omnium, longo intervallo post se relicturum fuisse. Assit ille, spreto hoc labore, sane quam molesto, alia omnino mente sua voluebat ac moliebatur. Id editio *La Crozianorum*, olim fidei meae concredita, palam fecisset omnibus, ideoque anno superiori, quod et in Commentario meo significavi, operi huic manum admovissem, nisi nova, quae interuenerunt, impedimenta, cogitationes has interturbassent. Id igitur me commouit, ut *Miscellanea* haec *La Croziana* Amplissimo et amicissimo Vhlio, ea fide, qua mihi quondam illa tradiderat, nunc redderem, ipsumque rogarem, ut eorum edendorum, et ornandorum, si qua se offerret commoda occasio, curam in se suscipere vellet, quod nec, qua est humanitate, mihi denegavit.

Quandoquidem folia typis descripta, antequam editio tota absoluta esset, huc ad me Lipsia transmissa fuere, egoque illa relegi, quaedam offendi festinanter nimis in charitam a me coniecta, de quibus Lectorem monendum esse duxi, ut ea corrigere queat.

P. 17.

PRAEFATIO.

P. 17. not. ** in verbis SERVII, recte legitur *ad Troiae misit auxilium*. Emendatio, quam aliud omnino agens, Lectori illic obtuli, textum non corrigit; sed inquinat.

P. 19. lin. 17. pro *cum Antilocho* scribendum erat *cum Memnone*, quod nexus rerum per se docet.

P. 53. lin. 7. Scripsi *Hecataeo Milesio*, vti et p. 102. et 108. quibus omnibus in locis, non *Milestum*; sed *Abderitam*, iuniorem, in animo habebam.

P. 103. fin. *cubitus* cum *pede* perperam confudi. Nam cum DIODORVS pedem Statuae Memnoniae *septem cubitos* vel *ulnas* excedere scribat; POCKOCKIUS vero eidem *novem decemque pedes nostros* tribuat, dixi mensuram hanc, priorem illam DIODORI superare, quod excidere mihi potuisse, valde miror. Contrarium namque verum esse, nunc sponte et libenter agnosco. Sed si rem ipsam spectes, ea quae ibidem sequuntur pro me militant. Sunt autem haec. *Si consideres, non per omnia inter se convenire, veterum nostrorumque recentiorum modulos mensurarum, absurdum non fuerit dicere, mensuram Diodori a Pocockiana non ita longe discedere.* Id enim verum puto.

P. III. attuli ex Statua Memnonia Inscriptionem graecam ΘΕΙΟΤΑΤΟΤ, &c. de qua id monere oblitus eram, verba a me allata, constituere hexametrum, etsi quae illic praecedunt, mirifice tamen inquinata, metrum non redolent.

Dum illa ~~scilicet~~ diligenter relegi, quosdam etiam Operarum errores animadverti, quos inter eos, qui lectori negotium facessere, aut sensum turbare possent, hic annotandos esse duxi.

PRAEFATIO.

- Pag. 2. lin. penult. pro CATVLLVS lege Q. CATVLVS.
P. 10. l. 17. pro *quidam* lege *quidem*.
P. 16. l. 9. *quam bene* lege *quod bene*.
P. 33. not. * ad verba, *Vide Iosephum L. I. Adde aduersus Apion*.
P. 49. lin. 24. Ad verba, *de longaeuitate Macrobiorum* adde *aperte aduersantur*.
P. 50. lin. 19. pro *non ego* lege *non nego*.
P. 82. lin. 6. a fin. ad verba *aut clare affirmant*, adde *aut subinnuere videntur*.
P. 91. lin. 4. a fin. in versione Epigrammatis graeci v. 2. pro *familiariter*, lege *familiares*.
P. 100. lin. 16. pro *illiusque* lege *illique*.
P. 105. init. pro *Syenite* lege *Syenitae* in casu secundo.
P. 106. lin. 10. pro *Nam non*, quod sensum magnopere turbat, lege *Num non*.
P. 109. lin. 3. pro *fuerint* lege *fuerintne*.
P. 114. lin. 21. pro *habere* lege *haberi*.

Atque haec sunt, quae Te B. L. antequam ad lectionem Syntagmatum meorum Te accingeres, scire volebam. Tu vero vale, et conatibus meis faue. Dabam Francofurti ad Viadrum D. XVI. Aprilis MDCC LIII.

CON-

CONSPECTVS

Argumentorum et Capitem.

SYNTAGMA I.

De Memnone Graecorum.

- CAP. I. De Memnonis Graeci genere.
- CAP. II. De Memnonis Graeci patria et forma.
- CAP. III. De Memnonis Graeci aetate rebusque gestis,
ac morte.
- CAP. IV. De Memnonis Graeci sepultura, honoribusque,
quos post mortem consecutus est.

SYNTAGMA II.

De Memnone Aegyptio, siue Amenophi.

- CAP. I. De nomine Memnonis Aegyptii, Amenophi.
- CAP. II. De loco ubi regnavit Amenophis, deque eius
aetate.
- CAP. III. De vita Amenophis Aegyptii, deque rebus ab
eo gestis.

SYN-

CONSPECTVS.

SYNTAGMA III.

De Statua celeberrima Memnonis Aegyptii, siue Amenophis, et Osymandyae.

CAP. I. De magna, in qua Statua haec apud veteres fuit, existimatione.

CAP. II. De loco, vbi Statua Amenophis, vel Osymandyae spectanda fuit.

CAP. III. De Statua Amenophis siue Osymandyae, eiusque materia, forma, et magnitudine.

CAP. IV. De voce mirabili, a Statua Amenophis quotidie edita.

CAP. V. De nomine Osymandyae, quo Statua Memnonia ab Aegyptiis olim designari consuevit.

CAP. VI. De Amenophis, siue Osymandyae diuinitate.

SYN.

SYNTAGMA I.

De

Memnone Graecorum.

CAPVT I.

De Memnonis Graeci genere.

Græci Memnonem fingunt filium Auroræ. §. 1. Fabulæ huius sensus ar-
canus inuestigatur. §. 2. Memnon a Græcis perhibetur etiam filius Diei.
§. 3. Pater ei a Græcis assignatur Tithonus Auroræ maritus. §. 4. Pauco-
rum quorundam a prioribus dissensus. §. 5.

§. 1.

Memnoni suo, heroi temporis fabulosi, originem fabulosam Græci Me-
assignant Græci. Fabulantur enim, Auroram, cui et cor- *memnonem fin-*
pus et ingenium foeminae affingunt, eum partu in lucem *gunt Auroræ*
edidisse. Ita ipsum HOMERVM, Poëtarum omnium pa- *filium.*
trem et principem cecinisse videmus, Odyss. Δ. v. 187.

Μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο
Τὸν ῥ' Ἡᾶς ἔκτεινε Φαεινῆς ἀγλαὸς Ὕϊός.

Recordabatur etiam animo suo, eximii Antilochi,
Quem scilicet Auroræ interfecit splendidus filius.

Lablonski de Memnone

A

Quibus

Quibus verbis designari Memnonem, Aurorae quippe filium, et res ipsa loquitur, et veteres quoque Homeri interpretes qui extant, observare non neglexere. HOMERUM sequuntur Poëtae graeci reliqui, quos inter PINDARUS *Olymp. II.* Memnonem vocat Ἀἴς παῖδαυ, *Aurorae filium*, et Nem. *Od. VI.* verbis HOMERI vsus, Φαενῶς υἱὸν Ἀἴς, *splendidum Aurorae natum*. Iungo his DIONYSIUM *Periëgeten*, cuius in *Descriptione Orbis*, hi sunt versus, v. 248.

Ἡ μὲν ὅσοι Θήβην ἐρικυδέα νοιετάσσι
Θήβην ὠχυγίην, ἑκατόμυλλον, ἐνθα γεγωνῶς
Μέμνων ἀντέλασσαν ἐὼν ἀσπάζεται· Ἡῶ.
*Et qui Thebas per celebres inhabitant,
Thebas priscae, centum portas habentes; ubi resonans
Memnon exorientem suam salutat Auroram.*

Quibus Memnon ignotus penitus non est, facile intelligunt, respici versibus his ad celebratam tot veterum sermonibus Statuam Memnonis in Thebaide Aegypti, quae exoriente Sole vocem emisisse, eaque matrem suam Auroram, salutasse perhibetur. Audiamus et Poëtas latinos, qui post Graecos, acceptam ab iis fabulam, continuo recoquunt. MANILIUS itaque Memnonei nostrum *Astron. Lib. I. v. 764.* nuncupat

Auroraeque nigrum partum —

Sic et VIRGILIUS *Aen. Lib. I. v. 755.*

Nunc quibus Aurorae venisset filius armis,

Et OVIDIUS *Metam. Lib. XIII. v. 576.*

*Non vacat Aurorae, quanquam isdem faucrat armis,
Cladibus et casu Troiaeque Hecubaeque moveri.
Cura Deam propior, luctusque domesticus angit
Memnonis amissi. —*

Fabulae huius sensus arcanus inuestigatur.

§. 2. Quis vero cordis est usque adeo plumbei, quin confestim perspiciat, fabulae huic Poëtarum allegoricae, sensum subesse arcanum, qui tamen haud ita difficulter inuestigari et in lucem protrahi poterit? Fuerunt, qui hariolarentur, Poëtas fabula hac aenigmatica, eximiam Memnonis pulchritudinem subinnuere voluisse. Aurora enim nihil pulchrius, aut quod oculis plus abblandiatur, placere possit. Vnde CATULLUS egregiam Roscii sui formam commendaturus, hac uti comparatione voluit.

* *Con-*

* *Constiteram, exorientem auroram forte salutans:*

Cum subito a lacu Roscius exoritur.

Pace mihi liceat coelestes dicere vestra:

Mortalis visus pulchrior esse Deo.

Ex eo nempe Poëta Roscium laudat, quod illius forma visa sibi sit, splendorem speciemque ipsius Aurorae superasse. Sed de hac comparatione plura dicemus cap. II. Alii fictionem istam Poëtarum hunc in modum explicare malunt **, *Tithonum* Memnonis patrem, de quo mox, *in Asia Orientem versus militantem, ad Aethiopiam usque processisse, indeque fabulam de Memnone ex Aurora suscepto*, originem traxisse. Graecis enim Ἠώς, id est *Aurora*, dicitur etiam *plaga mundi orientalis*, quemadmodum et Latinis *Aurora*, uti in his OVIDII *Metam.* Lib. I. v. 61.

Eurus ad Auroram Nabataeque regna recessit:

Perfidaque et radiis iuga subdita matutinis.

Mihi improbable non videtur, HOMERUM, fabulae huius, quantum nouimus, auctorem, eam e Sacerdotum Aegyptiorum lingua symbolica mutuo sumsisse. *Amenophis* Aegyptius, quem HOMERVS cum Graecis omnibus, *Memnonem* vocat, siue Statua eius celeberrima, prope Thebas in Aegypto superiori erecta, cum ortu cuiusvis diei, prima videlicet eius hora, sonum emitte, eoque Auroram quodammodo salutare solebat, quod in Synt. III. cap. IV. multorum testimoniis confirmabimus. Eam ob causam Sacerdotes Aegyptii, Statuam hanc, aut Memnonem, siue *Amenophin*, quem ea repraesentabat, filium *Aurorae*, vel quod hic idem est, *Diei*, dixisse videntur. Nam simulatque dies illuxisset, vox Memnonis, tanquam diei ortum cum gaudio excipientis, audiebatur.

§. 3. Et hic quidem obseruasse superuacaneum non erit, matrem Memnonis, quam plerique *Auroram* dicunt, a multis etiam Graecis per Ἠμέραν, vel *Diem* nuncupari. Sequitur hos vetus doctusque *Pindar* *Scholias*, ad *Olymp.* II. p. 26. cuius haec sunt verba ***. Μένων *filius Diei.*

A 2

6 Tr-

* Apud CICERONEM *de Nat. Deor.* Lib. I. c. 28.

** DIODORVS *Siculus* Lib. IV. p. 276. Edit. Wechel.

*** Paria habent *Scholias* idem in *Pindari Nem.* Od. VI. p. 382. *Scholias* vetus *Homeri*, in *Odyss.* Δ. v. 188. et EVSTATHIVS in eiusdem *Iliad.* Α. p. 128.

ὁ Τιθωνὲ τῷ Λαομέδοντος, καὶ Ἡμέρας. Ταῦτα δὲ λέγουσιν οἱ τὰ μεθ' Ὀμηρον γράψαντες ἔσω. Τιθωνῷ γίνονται ἐξ ἡμέρας παῖδες δύο, Μήνων καὶ Ἡμαθίων. *Memnon patrem habuit Titbonum, Laomedontis filium, qui cum genuit ex Die. Haec vero, qui post Homerum scripsere, ita perhibent. Titbono ex Die duo nati sunt filii, Memnon et Emathion.* EUSTATHIUS in Homeri Odyss. A. p. 1697. haec notat. Δοκεῖ ὁ Μήνων διὰ τὸ κάλλος Ἡμέρας ὑὸς εἶναι. Videtur Memnon Dicit filius dici, ob insignem formae pulchritudinem. Et ISACIUS TZETZA, in Lycophronem v. 18. scribit. Τὸν Τιθωνὸν σύνευρον ἔσχεν ἡ Ἡμέρα, ἐξ ἧς γεννᾷ Μήνονα καὶ Ἡμαθίωνα. *Titbonum tori socium sibi adiunxit Dies, ex eoque peperit Memnonem et Emathionem.* Eodem spectat, quod DICTYS Cretensis, de bello Troiano Lib. VI. c. 10. memoriae prodiderit, *Himeram Sororem Memnonis, nonnullos materno nomine Hemeram appellare.* Et innox, paucis interpositis, de eadem refert, *quod post occasum Solis, cum matre Hemera, e conspectu hominum excefferit.* Ex his igitur, aliisque similibus testimoniis, quae libenter omittimus, satis apparet, in hac historia, *Auroram et Diem* rem vnam eandemque significare, quod et observatum videmus ab * EUSTATHIO. Poterit id, nisi fallor, ex sermone Aegyptiorum vetusto, illustrari. Illo namque *dies* dicitur Εἰδός *Ebo-u*, ex quo Graecorum Ἡώς, *auroram* communiter, nonnunquam vero *diem* significans, fluxisse videtur. Qui vero Memnonis matrem *Diem* potius, quam *Auroram* appellant, ad Theologiam vetustam Aegyptiorum, in primis vero incolarum Thebaidis, ac Aethiopum, insuper, quibus imperasse dicitur Memnon, propius accedere mihi videntur. In antiquissima certe Inscriptione Aegyptiaca, quam ** loco alio, ex THEONE attulimus, inter octo Numina Aegyptiorum primaria, locus quoque est *Dici*. Aliam, vetustam quoque, Inscriptionem DIODORVS commemorat, p. 24. in qua Osiris dicitur συγγενὴς Ἡμέρας, *cognatus Dicit*. Idemque *** ex Orphicorum et Pythagoraeorum placitis, quorum non esse originem aliam, quam Aegyptiacam, inter omnes constat, egregie illustrari potest. Suboluisse hoc videtur EUSTATHIO, qui ad Dionysium Periegeten v. 243. haec observat. Διὰ τὸτο Τόινυν ἡὼ σωματικώτερον τὴν

* In Homeri Odyss. B. p. 1430. et E. p. 1527.

** In Pantheo Aegypt. Lib. I. cap. I. §. 12.

*** Vide ibidem.

τὴν τῷ Μέμνονος νοῶσι μητέρα, τὴν ἡμέραν, τὴν θεάν, τὴν πρὸς τοῖς Αἰθίο-
ψιν, — ἣς ἡμέρας ἐν τοῖς νοτίαις Θήβαις ἀνέστηκεν ἄγαλμα. *Eam*
ob causam igitur censent, Poëtam hic loqui de Aurora, tanquam foe-
mina, intelligique matrem Memnonis, quam Diem vocant, bonoribus
diuinis ab Aethiopibus cultam. Dicit huius Statua apud Thebas in au-
strali Aegypti parte posita erat. Eaque Statua, cuius videntur memi-
nisse plures, forte etiamnum superest, vti dicemus Synt. III. cap. IV.
§. 2. Aethiopes porro, quibus Memnon imperasse fertur, sacra fe-
cisse Ἡμέρα, Dicit, etiam * LVCIANVS memoriae prodidit.

§. 4. De Memnonis matre, *Aurora* videlicet, siue *Dis*, quid *Memnoni pa-*
tradiderint Graecorum Poëtae, vidimus. Patrem eius, eundemque *ter a Graecis*
Aurorae maritum, perhibent fuisse Tithonum, Laomedontis, Troia- *assignatur*
norum regis filium, Priamique fratrem. Tithoni huius genealogiam *Tibonus, Au-*
talem veteres referunt. ** *In Troade primus regnavit Teucer. Hu-*
ius filiam Bateam matrimonio sibi iunxit Dardanus, qui succedens in
regno, subditos a se Dardanos vocari iussit. Natus ab hoc Erichthoni-
us: et ab hoc Tros, Troiani nominis auctor. Natus huic Ilus, nobi-
lissimam extruxit urbem, cui Ilia nomen a se imposuit. Huius Laomed-
don fuit filius, qui Tithonum et Priamum genuit. Tithonus in
Asia Orientem versus militans, ad Aethiopiam usque processit, unde fa-
bula de Memnone ex Aurora suscepta. Addamus et haec ex ISACIO
TZETZA, in Lycophronem v. 16. 'Ο Τιθωνός ἀδελφός ἦν Πριάμου
ἀμφιμήτειος. 'Ο γὰρ Πελαμος ἦν Λευκίππης, ὁ δὲ Τιθωνός ἦν
Στρυμῆς ἢ Ροῖδς, τῆς Σκαμάνδρος θυγατρός υἱός. Ἀμφότεροι δὲ πα-
τρός Λαομέδοντος. Φασὶ γέν, ὅτι τὸν Τιθωνὸν τῆτον σύνεινον ἔχεν
ἡ Ἡμέρα, ἐξ ἧς γεννᾷ Μέμνονα καὶ Ἡμαδιώνα. Tithonus frater
erat Priami, sed ex alia matre. Priami mater fuerat Leucippe; Ti-
thoni vero Strymo, siue Rboeo, Scamandri filia. Vterque vero Patre
Laomedonte natus erat. Aiunt autem, Diem Deam, Tithonum adsci-
visse in tori societatem, exque eo peperisse Memnonem et Eumathionem.
In fabulis Poëtarum porro perhibebatur, Auroram vel Diem, Tithoni
amore captam, eum ex Palatio regum Troianorum furto abstulisse, et
in cubile suum transtulisse. Fabulam hanc, multorum oratione cele-
bratam, paucis hunc in modum narrat APOLLODORVS in *Biblioth.*

A 3

Lib.

* In *Ione Tragoedo*, Opp. To. II. p. 223. Edit. Salmur.** DIODORVS *Siculus* Lib. IV. p. 275. 276.

Lib. III. c. XI. Porro Titbonum, quod cum arderet, Aurora praecceptum in Aethiopiam abducit, ibique cum eo congressa, Emathionem ac Memnonem gignit. Prolixius vero rem ita exponit antiquus Homeri Scholiastes, ad Iliad. A. v. i. Μυθεύεται, ὅτι Τιθωνὸν τὸν Λαομέδοντος, εὐπρεπέστατον τῶν κατ' αὐτὸν, ἐν Ἰλῳ γενόμενον, ἐξαδείσα, ἀνήγαγεν ἡ Ἥμερα, καὶ τῆς τέτι, μετέλαβε κοίτης. Αἰτησάμενῳ δὲ αὐτῷ παρέχεν Ἀθανασίαν. Ὁ δὲ γέρον γενόμενος, διὰ γὰρ ἀγνοίαν ἐκ ἠτήσατο Ἀθανασίαν σὺν ἀγνησσίᾳ, ἀχθόμενος, ὡς τῶν ἐν βίῳ μεταλαμβάνειν ἢ δυνάμενος, ἐκάλεσε τὴν Θεὸν, ὅπως αὐτὸν τῇ ζῆν ἀπαλλάξῃ. Ἡ δὲ (ὃ γὰρ ἦν δυνατὸν ἀποθανεῖν) αὐτὸν μετέβαλεν εἰς τέτλιγα, τὸν μωσικώτατον τῶν πτηνῶν, ὅπως καὶ διὰ Φωνῆς αὐτῆ τέρεπται. Γίγνεται δὲ ἐξ αὐτῶν καὶς Μέμνων, ὁ Ἀθιόπων βασιλεὺς. Fingunt, Titbonum Laomedontis filium, praestanti corporis specie, omnibus Ilii incolis, illa aetate superiorem, a Die Dea admatum fuisse, quae et cum rapuit, ut connubio eius frui posset. Mota etiam precibus eius, immortalitatem ipsi concessit. Cum vero senectute confectus esset, nam ex ignorantia, una cum immortalitate iuventutem perpetuam sibi expetere neglexerat, et vita tam longaeua excrucietur, quippe qui rebus, quae vitam reddunt iucundam, frui iam amplius non posset, vocata Dea, ab ea petiit, ut vitae suae finem imponeret. Illa vero, cum donato immortalitate, mori haud quaquam liceret, ipsum mutauit in cicadam, quae inter aues omnes musicam callere optime videtur, ut saltem voce eius delectaretur. Ex his parentibus prognatus est Memnon, Aethiopum rex. De isthac fabula, quae ex graecis latinisque Poëtis nota satis omnibus est, plura non addo. Eam vero HOMERVS, aut non nouit, aut non attigit. Auroram quidem cecinit Memnonis matrem, §. 1. Et Titboni quoque, mariti Aurorae, * semel iterumque mentionem facit. Verum Memnoni patrem Titbonum nupiam assignat. Et adduximus §. 3. Scholiasten Pindari, obseruantem, haec finxisse Poëtas Homeró posteriores. Per eos vero praecipue innuere videtur ΗΕΣΙΟΔΩΜ, apud quem prima fabulae huius mentioprehenditur. Is enim in Theogonia v. 984. ita cecinit

Τιθωνῷ δ' Ἡὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυσὴν
 Ἀθιόπων βασιλῆα; καὶ Ἡμαθίωνα ἀνακτα.
 Tithono vero Aurora peperit Memnonem aerea galca munitum,
 Aethiopum regem, et Emathionem regem.

Et

* Iliad. A. init. et Odyss. E. init.

Et hunc sequuntur reliqui, qui *Memnōni* patrem tribuunt *Tithonum*, fratremque *Emathionem*, quorum nonnulla loca, §. hoc, et 3. adduximus. Filiis his Tithoni, Memnoni et Emathioni, *ΠΙΤΥΣ Cretensis* Sororem addit *Himeram*, vel *Hemeram*. Vide §. 3. Sunt, qui huic * aliam insuper adiungant, *Antyllam*, a qua vrbs quaedam, non longe ab Alexandria remota, in Nilo, nomen acceperit.

§. 5. Hæc sunt, in quibus Poëtae veteres tantum non omnes *Paucorum* consentiunt, quoties res Memnonis graeci attingunt, genusque eius *quorundam a* enarrant. Sunt tamen, qui nescio quos secuti, Memnonem Ioue *prioribus dis-* tre satum esse affirmauerint. Eos inter est vetus *Arifrophanis interpre-* graecus, qui in Nubes p. 163. Edit. Genen. literis ista prodidit. *Μέμνων καὶ Σαρπηδῶν, υἱοὶ ὄντες Διὸς, ἀποθανόντες ἐν Τροίᾳ ἔτω παρὰ θεοῖς ἐτιμήθησαν, πατέρες νομοθετήσαντος, ὡς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἀπέθανον, ἐν πένθει καὶ νηστείᾳ θεὸς διάγειν κατ' ἔτος. Memnon et Sarpedon, Iouis uterque filius, cum ad Troiam occubuisse, iussu patris ipsorum, tantos a Diis consecuti sunt honores, ut diem, quo heroes illi fato functi sunt, luctu quotannis et ieiunio celebrarent.* Id forte subinnuebat ** antiqua pictura, in Templo Apollinis Delphici visenda, quae Memnonem et Sarpedonem repraesentabat, tanquam amicos coniunctissimos, indiuisosque comites. Sicuti vero quidam patri Memnonis humano, substituunt diuinum, ipsum Iouem, ita vice versa, pro matre diuina, Aurora, vel Die, eidem alii attribuunt humanam, quam *** *AESCHYLVS* vocat *Cissiam*. Videtur *STRABO* nomen hoc *Cissiae*, quo Memnonis mater a quibusdam designatur, habere pro nomine gentilitio, quo nempe patria eius significetur. Verba enim eius sunt. *Λέγονται δὲ καὶ Κισσιοὶ οἱ Σῆσιοι. Φησὶ δὲ καὶ Ἀιχυλὸς τὴν μητέρα Μέμνωνος Κισσίαν. Susii dicuntur etiam Cissii. Et certe Aeschylus matrem Memnonis Cissiam vocat.* Memnon enim a permulta gente ferebatur *Susianus*. Atque hanc veram nominis illius rationem esse arbitror. At aliter rem capit *STEPHANVS Ethnographus*. Is enim in voce *Σῆσα* scribit *Σησις καὶ Κισίς κεκληῖσθαι ἀπὸ Κισίας τῆς μητρὸς Μέμνωνος, Susios etiam dici Cissios, vel Cissios, a Cisia matre Memnonis.*

CAPVT

* *EVSTATHIUS* in *Iliad. A.* p. 117. 118.

** *PAVSANIAS* in *Phocicis* Lib. I. c. XXXI. p. 875.

*** Apud *STRABONEM* Lib. XV. p. 500. Edit. Genen. Casauboni.

CAPVT II.

De Memnonis Graeci patria et forma.

De Patria Memnonis non vna fuit veterum Sententia. §. 1. Poëtae plerique eam volunt fuisse Aethiopiam. §. 2. Et Scriptores quoque alii. §. 3. Primi famae huius auctores, per Aethiopiam intellexisse videntur Thebaidem Aegypti. §. 4. Alii Memnonem ex Assyria arcessunt. §. 5. Memnon instar Dei, tum in Aethiopia, tum in Assyria cultus perhibetur. §. 6. De forma Memnonis. §. 7.

§. I.

*De Patria
Memnonis
non vna fuit
veterum sen-
tentia.*

Tithonus Memnonis Pater, regio quidem Troianorum sanguine factus erat; §. 4. cap. I. at Memnonem inter Troianos lucem non adspexisse, inter omnes constat. Patriam ille, si Graecos audimus, plane aliam habuit. Communior per Poëtas inter Graecos vulgata fama, quam et capite superiori commemorauimus, fert, Auroram e domo Troianorum regia, Tithonum rapuisse, ac in cubile suum transluisse. Sed vbinam gentium Tithoni conjux domum et cubile habuerit, non vna est omnium sententia. Sub iudice etiam num lis est, vbi locorum Memnon ille fabulis Poëtarum tam celebratus, lucem adspexerit, vbi vixerit, quid rerum gesserit, quem vitae finem, vbiue sepulchrum nactus fuerit. Sed de his, quoniam pleraque ex fabulis Sacerdotum Aegyptiorum de Amenophi, siue Memnone illius gentis, dimanasse videntur, paulo distinctius exponere, operae pretium erit.

*Poëtae plerique
patriam
ipsi assignant
Aethiopiam.*

§. 2. Graecorum plerique, regiam Tithoni, patriamque Memnonis, filii eius, in Aethiopia quaerere nos jubent. Aiunt, Memnonem Aethiopem gente extitisse. PINDARVS id saepius affirmat, eaque in re aliis praeiuit. *Olymp. II. p. 26.* Memnonem appellat

— Ἀἴς τῆ παῖδ' Ἀιθίο-
πα —

*Et Aurorae filium Aethio-
pem —*

Vbi vetus Scholiastes graecus obseruat, fingere haec qui post Homerum scripsere. Idem *Pyth. Od. VI. p. 283* eum appellat

— στρατάρχον Ἀιθίοπων Μένονα —

— ducem exercitus Aethiopum, Memnonem —

QVINTVS

QVINTVS SMYRNAEVVS in *Paralipomenis Homeri* ita de eo capit
Lib. II. v. 31.

Μέμνων ὀμβριμόθυμος, ἀγῶν ἀπερέεσσα Φῦλα
Λαῶν, οἱ ναίεσι μελᾶμβροτον Ἀιθιοπίαν.

*Memnon magnanimus adducens infinitas cohortes
Gentium, quae Aethiopiam incolunt, nigros homines producentem.*

Et Libro eodem v. 100.

Μέμνων κυανέοισι μετ' Ἀιθίοπων ἀνάσσει.

Memnon inter atricolores Aethiopes imperium tenens.

Et quae ibi sequuntur plura. Referenda huc quoque illa Poëtarum Romanorum testimonia, quae Memnonem nobis depingunt colore nigrum, quorum nonnulla describemus §. 7. Non alia namque de causa heroën hunc nigrum colore fingunt, quam quod subinnuere velint, solum Aethiopicum eum in lucem edidisse.

§. 3. Poëtis hic sese iungunt historici, Rhetores, et cuiuscunque generis scriptores alii. Acceptam hi a Poëtis fabulam suam fecere, et ad posteros propagauere. Testatur DIODORVS Lib. II. p. 109. *Cum Poëtis hic faciunt Scriptores* *Aethiopes Memnonem patriae suae arrogare, in qua et ossa eius recondita iaccant.* Continuiliter CVRTIVS memoriae prodidit, Lib. IV. cap. 8. Alexandrum M. voluisse Aethiopiam inuisere, ut Memnonis *Tithonique celebratam regiam cognosceret.* De auibus Memnoniis, quarum apud veteres mira fuit celebritas, scribit PLINIVS Lib. X. c. 26, *aduolare Ilium ex Aethiopia aues, et configere ad Memnonis tumulum, quas ob id Memnonidas vocant.* Hoc idem quinto quoque anno facere eas * in Aethiopia, circa regiam Memnonis, exploratum sibi Cremutius tradit. PHILOSTRATVS de vita Apollonii Tyanaci, haec ex DAMIDE refert de Memnone Lib. VI. c. III. Edit. Morelli: *Memnonem occubuisse non apud Troiam, quo etiam nec venerit, sed in Aethiopia, cum regnasset apud Aethiopes, per generationum quinque spatium. Ipsi tamen Aethiopes, quoniam supra ceteros homines longissimae sunt vitae, Memnonem tanquam in adolescentia mortuum lugent.* Idem in Heroicis p. 572 scribit, *Aethiopem quidem fuisse Memnonem,*

* Vide eundem Lib. VI. c. 29. vbi tradit Memnonem circa Troiana bella regnasse in Aethiopia.

in *Aethiopia* * ante tempus belli Troiani imperantem — Verum ** alium ab hoc fuisse Memnonem Troianum ***, recentiorum, qui vixit tempore famosi illius belli Troiani etc. Auctor hicce, et non immerito, duos a se inuicem Memnones distinguit, Aethiopem alterum, alterum Troianum, priori iuniorem. Quid plura hic ex Scriptoribus aliis; sed eundem in sensum congereremus? Horum igitur vestigia legit HELIODORVS notissimus *Aethiopicorum*, aut fabulae Aethiopiae auctor, qui Lib. IV. p. 175 narrat, Aethiopes inter heroës suos, quibus cultum religiosum decreuerint, numerare etiam Memnonem; Libro vero X. p. 462 affirmat, reges Aethiopum Memnonem inter maiores suos stirpisque auctores recensere.

Primi famae
huius aucto-
res, per Aethi-
opiam in-
tellexisse vi-
dentur The-
baidem Aegy-
pti.

§. 4. Videntur omnes, quorum testimoniis vsi nunc sumus, aut certe ex iis plerique, nomine *Aethiopiae*, illam intelligere, quae in meridionali Africae parte, supra Aegyptum sita est. Neque ab illis LYCOPHRON recedit, qui in *Cassandra* v. 18. Tithoni cubile, et patriam Memnonis τῆς κέρνης πέλας, prope *Insulam Cernen* collocat. Nam hic quidam *Cernen* insulam vix aliam crediderim intelligi posse, quam *S. Laurentii*, quam vulgo *Madagascar* appellant. † Arabes eam *Serandab* vocare consueuerunt. Qui vero omnium primi, natales Memnonis in *Aethiopia* quaerere nos iusserunt, nomine hoc, *Thebaidem*, vel superiorem Aegypti regionem, quae contermina est Aethiopiae, designasse omnino videntur. †† Illic enim regnasse et vixisse Memnonem suum, seu Amenophin, testabantur veteres Aegyptii. ††† Illic ostendebantur *Memnonia*, quorum STRABO facit mentionem. In eadem regione erecta erat inclyta illa Memnonis Aegyptii Statua, quae talis fere hodieque superest, qualem STRABO et PAUSANIAS eam oculis subiecerunt. Et dubio quoque carere debet, regionem illam Aegypti, veteribus non raro dici *Aethiopiam*. Veritati plane congruunt,

* In Editione Morelliana, qua vtor, editum est ἐν τῇ Τροίᾳ. Sed sequentia aperte clamant, legendum esse πρὸ τῇ Τροίᾳ. Et sic in versione mea expressi.

** Versio Morelliana hic sensum verborum graecorum non exprimit. Eam itaque correxi.

*** In Editione Morelliana legitur νῶτερον τῇ Τροίᾳ. Scribe νῶτερον, ἐν τῇ Τροίᾳ, vel ἐν τῇ Τροίᾳ. Et sic latine reddidi.

† *Bibliothèque Orientale* de D'HERBELOT artic. *Serandab*. fol. 306.

†† Vide Synt. II. cap. II. §. 2. 3.

††† Vide ibidem §. 4.

unt, quae hac de re vir summius in haec verba commemoratus est.
 * „Delta diu Graecis Aegyptus propria habebatur; quae a mari remo-
 „tiores sunt ad Austrum regiones, communi *Aethiopiae* nomine de-
 „signabatur; sicut *Scythiae* nomine, Septentrionales. Homerus
 „Thebaida *Aethiopiam* vocat, illamque ab Aegypto distinguit. Me-
 „nelaus sic Telemachum alloquitur,

„— *καὶ Ἀγυπτίης ἐπαληθεῖς*
 „*Αἰθίοπας θ' ἰκομην* —

b Odyss. Lib.
 IV. v. 84.

„— *Per Aegyptumque vagatus.*

„*Aethiopes adii.* —

„id est, ex inferiori Aegypto, sive propria dicta, in Thebaida. Nam
 „Homerus expressis verbis dicit, Menelaum *Thebas* venisse; illum vero
 „ulterius penetrasse, non est rationi consentaneum. Danis, Apollonii
 „Tyanaei comes, vidit *Memnonis templum et eius loquentem Statuam*
 „*in Aethiopia*, id est in Thebaide, scilicet Libyca Thebarum parte.,
 Alii vero ex veteribus, loquentes de Memnone, *Aethiopiae* nomen,
 sensu latiori acceperunt **, eamque ad Indiam usque extenderunt. Sic
 enim apud PACUVIUM ***, *Oceanus Memnonius*, est Oceanus Indicus,
 seu Orientalis. Et PROPERTII non ignoti sunt hi versus, Lib. I.
 Eleg. VI.

Non ego nunc Hadriae versor mare noscere tecum

Tulle, neque Aegaeo ducere vela solo:

Cum quo Riphacos possim conscendere montes,

Uteriusque domos vadere Memnonias.

Ex hac veterum sententia DICTYS Cretensis scribit Lib. IV. c. 4.
Memnon Tithoni atque Aurorae filius, ingentibus Indorum atque Aethio-

B 2

pum

* MARSHAMVS in *Canone Chronico* p. 430. Edit. Franck.

** Quam late apud veteres pateat *Aethiopiae* nomen, intelligi potest ex HE-
 RODOTO Lib. VII. cap. 69. 70. SYNCELLI *Chronographia*, p. 151.
 ubi traditur, Indos ab Indo fluvio profectos confedis-
 se in Africa supra Aegyptum. Adde VINDINGII notas in Dictyn Cretensem Lib. IV.
 cap. IV. MARSHAMI *Canonem Chronicum* ad sec. XIII. p. 335.
 BRENNERVS Commentar. ad Mosen Armenum p. 60. vult, Aethio-
 pes, quos Memnon, Troianis auxilia laturus, duxit, fuisse Colchos.
 Et profecto de Memnone scribit DICTYS Cretensis Lib. IV. c. 4. *in-*
dos atque Aethiopes iugis Caucaasi montis ad Troiam duxit.

*** Vide IS. VOSSII notas ad Catullum p. 271.

pum copiis superuenit. Et si nondum satis constet, quatenam gentes hic Indorum nomine designentur.

Alii Memnonem ex Assyria arcessunt.

§. 5. Verum enim vero, sunt ex antiquis permulti, qui Memnonem patria Assyrium fuisse, et Susis regiam habuisse, contendunt. Itaque DIODORVS Siculus ex CTESIA refert Lib. II. p. 109. *Auxilium Troianis ab Assyriis missum ductore Memnone, Tithoni filio. — Nam Priamus Troadis rex, quia regi Assyriorum suberat, mole belli gravatus subsidia a Teutamo, rege Assyriorum, petiuit. Hic decem millia Aethiopum, et totidem Susanos, cum CC curribus, illi misit. Praeerat his Memnon, Tithoni filius. Hic enim Persiae tum temporis a rege praefectus erat, pollebatque inter ceteros duces, maxima apud eum gratia. Memnon vero actate florens, virili robore animique claritate praestabat, qui in arce Susiana regiam extruxit; quae nomine Memnoniae ad Persarum usque Principatum durauit; viam quoque publicam strauit, quae nunc etiam nomen eius seruat. Docent nos Scriptores eximii *, Susa a Tithono condita fuisse, Memnonis patre, ambitus CXX stadiorum, figura oblonga, cuius arx Memnonium vocabatur. Magnam famae huic veri speciem conciliat, quod Scriptores longe optimi unanimiter testentur, arcem urbis Susianae, ab antiquo dictam fuisse Memnoniam, vel etiam urbem ipsam, a Graecis saltem, Memnoniam communiter nuncupari. Testimonia CTESIAE, DIODORI, et STRABONIS, iam modo retulimus. HERODOTO quoque perfamiliare videmus esse, ut Susa, Persarum regiam **, Memnonia vocitet. Idem quoque faciunt *** AELIANVS, et plurimi alii, quos excitare longum foret. Sunt tamen, qui regiam Memnonis in Orientis quidem partibus locent; verum aliis in urbibus. Iuxta HYGINVM Fab. CCXXIII. *Domum Cyri regis in Ecbatans, fecit Memnon lapidibus variis et candidis, vinctis auro.* Quod in Appendicula ad VIBIVM SEQUESTREM *de fluminibus*, ab Hesselio edita, ita effertur p. 164. *Domus regia in Ecbatans, quam Memnon aedificauit lapidibus candidis et variis, auro vinctis.* In AMPELII libro Memoriali, cap. 8. haec inueniuntur. *Murus intus medio Babyloniae, quem Memnon aedificauit lapide cocto, id est calce et sulfure, ferro intermixtus, ut sunt iuncturae.* Quis vero non intelligat, haec omnia*

* STRABO Lib. XV. p. 506.

** Lib. V. c. 53. 54. VII. 151.

*** De Animal. Lib. V. c. 1. Lib. XIII. c. 18.

omnia nonnisi erroribus *μνημονικοῖς* adscribenda esse? Vnicum istud nunc tantum addam, *PAUSANIAM*, ut diversas Graecorum, de patria Memnonis relationes, aliqua ratione inter se conciliaret, rem ita narrare *. *Prope Memnonem nudus est puer ex Aethiopia, quod nempe Memnon rex, ex gente Aethiopum duxerit genus. Venit tamen ad bellum Troianum, non ex Aethiopia, sed a Suis Persarum urbe, debellatis iis omnibus nationibus, quae mediae sunt, usque ad Choaspen fluvium.*

§. 6. Prouti vero Graeci Memnonem suum, aut ex Aethiopia, *Memnon Dei* aut ex Assyria, arcessunt, ita ipsi etiam cultum diuinum vindicant, modo ab Aethiopibus, modo vero ab Assyriis oblatum. Quidam nempe honores diuinos ipsi delatos fuisse scribunt ab Aethiopiae et Thebaidis in Aegypto incolis. Ex eorum sententia *PHILOSTRATUS* ita scribit *de vita Apollonii* Lib. VI. c. 3. *Aethiopes Memnonem, (et si anno centesimo circiter et sexagesimo fato functum,) lugere tanquam in adolescentia e viuis creptum, et morte immatura extinctum.* Et post aliquam multa. *Sacra igitur Soli Aethiopi et Memnoni Eoo fecerunt. Sic enim ea Numina Sacerdotes cognominant, Solem quidem dicentes Aethiopem, ἀπὸ τῆ ἀΐθεν καὶ θάλλειν, quod nempe loca illa perurat et calefaciat, Memnonem vero Euum, quod nempe filius sit τῆς Ἥρας, id est Aurorae.* Ideoque, quod supra iam monuimus. §. 3. *HELIODORUS* narrat, Aethiopes inter heroës, cultu publico honoratos, ponere et Memnonem. Alii vero memoriae mandarunt, sacra huius generis, Memnoni ab Assyriorum gente fieri consueuisse. Id certe perhibere videmus *OPPIANVM*, *Cynegeticon* Lib. II. v. 151.

Πάντη δ' ἔργα βοῶν θαλεροῖς βέβριθεν αἰλώας
Μεμνόνιον περὶ νηὶν ὅθ' ἀσσύριοι ναετῆρες
Μέμνονα δακρύουσι κλυτὸν γόνον ἡριγενείης
Ὅν ποτε πριαμίδῃσιν ἀμυνόμεναι πελάσαντα
Θαρσαλέος πότις ὥκα παρέδραμε Διὶ δαμείας.

*Et passim labores bouum florentes onerant arcas
Memnonium circa sanum, qua Assyrii incolae
Memnonem descent; illustrem filium Aurorae,
Quem quondam Priamidis suppetias laturum
Animosus maritus Deidamiae celeriter praeueniens interfecit.*

B 3

§. 7.

* In *Phocicis* cap. XXXI. p. 875.

*De Forma
Memnonis.*

§. 7. Qui Memnoni patriam tribuunt Aethiopiam, regionis huius colorem ipsi quoque affricant, eumque *nigrum* vel * *nocticolorem* appellant. Ignorare non possunt, qui Poëtarum, Latinorum cumpri-
mis, lectione capiuntur, nihil his esse solennius et familiare magis.
Notum est VIRGILIUM memorare Lib. I. Aeneid. v. 493.

Eoasque acies, et nigri Memnonis arma.

Et MANILIUM Astron. Lib. I. v. 764.

Auroraeque nigrum partum —

OVIDII haec sunt *Amorum* Lib. I. Eleg. VIII.

— nigri non illa parentem

Memnonis in roseis sobria vidit equis.

Et Eleg. XIII. eiusdem Libri, Auroram Memnonis matrem sic allo-
quitur:

Inuida quo properas? quod erat tibi filius ater?

Materni fuerat pectoris ille color.

Ideoque in pictura quadam, quam in Templo Delphico viderat
PAVSANIAS **, puer Aethiops symbolum erat Memnonis, eadem
quippe forma conspicui. Eadem de causa, PHILOSTRATUM fini-
xisse videmus, in *Heroicis* p. 742. *Memnonem in Aethiopia transmuta-
tum fuisse in nigrum lapidem*, quo haud dubie alludit ad inclytam
Memnonis Statuam marmoream, quam plures ex nigro lapide sculptam
fuisse narrant. Sed ea de re plura dicemus Synt. III. Quinimo *Ico-
num* Libro II. p. 790. subinnuit, ante Memnonis profectionem Tro-
ianam, Aethiopes incognitos meramque fabulam fuisse. De nigro
vero illo colore Memnonis, ita loquuntur veteres, tamquam cum de-
centi, quinimo pulchra, vultus specie, fuisset coniunctus. PHILO-
STRATUS itaque loc. cit. imaginem describens, in qua Memnon
pictus erat, observat: 'Οὐδ' ἂν μέλανα Φαίης τὸν Μέμνονα. Τὸ γὰρ
ἀκράτως ἐν αὐτῷ μέλαν ὑποφαίνει τι ἄνθος. *Ne nigrum quidem dice-
res Memnonem. Nam quae ipsi inest Sincera nigredo, floris nescio
quid prae se fert.* Ipse HOMERUS Memnonein nobis repraesentat,
ceu forma elegantissima insignem. Loquens enim de Eurypylo, Te-
lephi filio, scribit Odyss. Λ. v. 521.

Κεῖνον

* LAEVIVS vetus Poëta, apud GELLIUM, *Noct. Attic.* Lib. XIX. c. VII.

** PAVSANIAS vbi supra. §. 5.

Κεῖνον δὴ κάλλιστον ἶδον μετὰ Μέμνονα Διον.

Illum sane pulcherrimum vidi post Memnonem diuinum.

Ad quae verba haec commentatur EUSTATHIUS p. 1697. Περιάδε-
τε δὲ καὶ ὁ Μέμνων, καὶ δοκεῖ διὰ τὸ κάλλος, ἡμέρας ὑὸς εἶναι.
Etiā Memnon ob formae praeſtantiam celebratur, et hanc ob cauſam
veroſimile eſt, cum dici dici filium. Idem ad Odyſſ. Δ. v. 188. p. 1496.
in haec verba ſcribit: Ὁραιότητα δὲ ἔ μόνον τῷ Μέμνονος αἰνίττεται τὸ
ἡὲς αὐτὸν ὑὸν λέγεσθαι, ἀλλὰ καὶ Τιθωνῆ — Ὅρα δὲ ὅτι Φαεινῆς μη-
τρὸς ἀγλαὸς ἦν οἰκείως ἔτος ὑὸς, ὡς ἡλιώδης τὴν Θέαν. Non vero id
tantum pulchritudinem Memnonis ſubindicat, quod Aurorae dicatur
filius, verum et quod perhibeatur natus Titboni, cum quo Aurora con-
ſuevit. Quam appoſite vero non dixit Memnonem Aurorae fulgentis
ſplendidum filium, ut qui adſpectu Soli eſſet ſimilis? In notis porro
ad DIONYSII Periegeſin v. 248. haec habet: Ἡμέρης ἐλέγετο
ὑὸς εἶναι, διὰ τὸ ἐν Αἰθίοψι τάχα κάλλιστος εἶναι, καὶ μόνος ὑπερ-
λευκάνθαι (forte legendum ὑπολευκάνθαι) τὴν χροάν, πατρὸς ὧν Τι-
θωνῆ. Memnon dictus eſt filius Dicei, forte quod inter Aethiopes forma
excelleret, ſolusque, Titboni quippe filius, colore albicaret.

CAPVT. III.

De Memnonis Graeci aetate rebusque gestis.

Memnon ab Homero numeratur inter heroës belli Troiani. §. 1. Eius in
bellum Troianum proſectio, et res geſtae. §. 2. In illo bello Memnon
Antilochum filium Neſtoris certamine victum interfecit. §. 3. Memnonem
viciſſim interfecit Achilles. §. 4.

§. 1.

Memnonis Graeci aetas, ſi Poëtas, Hiſtoricos, Rhetores et Gram-
maticos audimus, certa eſt, dubiisque obnoxia eſſe nequit. Memnon ab
Summus tamen Scientiae Chronologicae Magiſter, illuſtris MARSHAL-
MUS, ſpiſſis tenebris argumentum hoc circumuoluere anniſus eſt. Homero nu-
meratur inter
heroës belli
Troiani.
Ita autem is rationes ſubducit *. Hefodus et Homerus Memnoni fue-
runt coactanei. Homerus quidem Memnonem omnino non nominat;
neque

* Canone Chronico p. 439. Edit. Franck.

neque meminisset eius, etiamsi Iliadas ultra mortem Hectoris deduxisset; quum indecorum esset, res suae aetatis nuperas, veteribus Troianis immiscuisse. Hesiodus autem (Theog. v. 985.) Memnonem, quem fingit Titbani et Aurorae filium, appellat Ἀιθίοπων βασιλῆα, regem Aethiopum. Verum ex superioribus perspicuum est, MARSHAMVM hoc quidem in loco, a scopo aberrasse. Extra omnem dubitationis aleam positum est, Memnonem Graecorum, pluribus Seculis antequere aetatem Homeri et Hesiodi. Nam non modo HESIODVS, quam bene MARSHAMVS observat, verum et HOMERVS illius mentionem iniecit. Nomen eius expressit Odyss. A. 521.

Κείνον δὴ κάλλιστον ἶδον μετὰ Μέμνονα δῖον.

Illum sano pulcherrimum vidi post Memnonem divinum.

Cumque verba haec Poëta tribuat Vlyssi, sic iam satis omnes intelligunt, eum res Memnonis illigare temporibus Troiani belli. Sed multo clarius magisque aperte id ipsum testatur, vbi de Antilocho, Nestoris filio, ad Troiam interemto canit Odyss. A. v. 187.

Μηῆσαςτο γὰρ κατὰ θυμὸν αἰμύμονος Ἀντιλόχοιο
Τὸν ῥ' Ἡῆς ἔκτεσε Φαεινῆς ἀγλαὸς υἱός.

Recordabatur enim mente sua eximii Antilochi,

Quem scilicet Aurorae splendidae interfecit inclutus filius.

PINDARVS itaque, quod pariter volebat * MARSHAMVS, primus utique non fuit, qui Memnonem nobis sisset, bello Troiano implicatum. Primus rem hanc narravit ipse HOMERVS, isque Scriptoribus reliquis ea in re praeiuit, qui fideliter ipsum secuti sunt. Non nego, PHILOSTRATVM, qui id ex traditione per Aegyptios propagata accepisse videtur **, de duobus loqui Memnonibus, quorum alter Troiano bello antiquior extiterit, alter Troianorum rebus interfuerit. Sed quem is dicit antiquiorem Memnonem, est Aegyptius: qui hoc perhibetur iunior, quemque ad Troiam militasse, Graeci omnes consentiunt, est Memnon Graecorum, de quo hic disputamus.

*Memnonis in
bellum Troia-
num profectio
et res ibi ge-
stae.*

§. 2. Quaecunque etiam Graeci de rebus gestis Memnonis sui narrant, vnice fere ad bellum Troianum referuntur. Numeratur certe inter praecipuos et fortissimos duces, qui Priamo et Troianis auxilio venerunt; sed et ad Troiae moenia, infelici fato occubuerunt.

Ferunt

* Ibidem p. 431.

** Vide supra cap. II. §. 3.

Ferunt Tithonum patrem ei, ut expeditionem hanc susciperet, impetrasse ac persuasisse. SERVIVS rem ita refert ad *Virgilii Aeneid.* I. 493. *Tithonus * frater Laomedontis raptus ab Aurora, filium suum Memnonem, ex ipsa progenitum, inlectus dono vitis aureae, Priamo ** ad Troiae misit auxilium.* Quod ad *vitem auream* attinet, rem nobis explicabit EUSTATHIVS, nisi quod promissionem vitis aureae non Tithono, verum Telepho regi Mysiae, filioque eius Eurypylo factam esse tradat. Ita enim ad *Odyss.* A. p. 1697. commentatur. *Χρυσὴν τινα ἀμπελον Ζεὺς ἐχαρίσατο ἀντὶ Γανυμήδους τῷ πατρὶ Τρωϊ.* Πελαγος δὲ ἐκ διαδοχῆς ἐλθόντες εἰς αὐτὸν ὑπέχετο Ἀσυσόχη, τῇ ἑαυτῇ μὲν ἀδελφῇ, Εὐρυπύλῃ δὲ μητρὶ, εἰ πέμψει ἐπὶ συμμαχίᾳ τὸν υἱόν, φάμενον ἐπὶ τῇ μητρὶ κείδου, τὴν εἰς πόλεμον ἐξέλευσιν αὐτῇ. *Iupiter cum Ganymeden rapuisset, pro eo patri Troi vitem auream dono dedit. Cum vero haec haereditatis iure successu ad Priamum pervenisset is vitem hanc auream Astyochae, sorori suae, matrique Eurypylis promisit, si filium suum cum copiis auxilio sibi mittere vellet. Dixerat namque is, penes matrem positum esse, ut in bellum proficisceretur. Paria habet DICTYS Cretensis, de bello Troiano Lib. IV. cap. 14. Nuntius Priamo superuenit, Eurypylum Telephi ex Moesia aduentare, quem rex multis antea illectum praemiis, ad postremum oblatione desponsae Cassandrae confirmaverat. Sed inter cetera, quae ei pulcherrima miserat, addiderat etiam vitem quandam auro effectam, et ob id per populos memorabilem.* SERVIVS vero hoc ad Memnonem refert. Idem ad *Aeneid.* Lib. I. huncce versum 755.

Nunc quibus Aurorae venisset filius armis

narrat ***, *ei fecisse Vulcanum arma, cum auxilium Troianis ferret.* Sic igitur Memnon, precibus Priami, ut ferunt, commotus, armis diuina manu fabricatis amictus, ingentemque iuxta ac fortissimum Aethiopum aut Assyriorum exercitum ducens, Troiam, urbi huic suppetias laturus, profectus est. Ex PAUSANIA † supra retulimus, *Memnonem venisse ad bellum Troianum, non ex Aethiopia, sed a Suis Persarum urbe, debellatis iis omnibus nationibus, quae mediae sunt, usque*

* Videtur legendum esse: *frater Priami, filiusque Laomedontis.*

** An supplendum erit? *Ad Troiae moenia.*

*** Subinnuit hoc etiam QUINTVS SMYRNAEVVS *Paralipom.* Lib.

II. vi. 454.

† Cap. II. §. 5.

Iablonski de Memnone.

usque ad Choasphem fluuium. Ex CTESIA vero DIODORVM commemorare intelleximus *, Priamum Troadis regem, quia regi Assyriorum suberat, mole belli grauatum, subsidia a Teutamo Assyriorum rege petiuisse: hunc vero decem millia Aethiopum, et totidem Sustanos, cum CC curribus illi misisse, illisque praefecisse Memnonem, Tithoni filium, Satrapam Persiae, aetate tum florentem, ac virili robore, animique claritate praestantem. — Effecque famam constantem, Memnonem viginti millia peditum, et ducentos currus bellicos adduxisse, et magna fortitudinis gloria, multos in proelio graecos neci dedisse: donec ad extremum Thessalorum insidiis trucidatus, occubuerit. Verum gesta haec Memnonis ad Troiam ** alii latius persequuntur, quorum loca hic describere prolixum foret et taediosum.

In illo bello
Memnon An-
tilochum, fili-
um Nestoris,
certamine vi-
sum, interfe-
cit.

§. 3. Inter ceteras vero res, in illo bello praeclare gestas a Memnone, nihil aequae Poëtarum carminibus, Scriptorumque aliorum oratione celebratur, atque victoria, quam is de Antilochus, Nestoris filio, certamine singulari superato, ac intereunto, reportauit. Ipse HOMERVS, quod iam vidimus, gloriam hanc Memnonis tacere non potuit ***, verum carmine celebrauit. Idque vnicum est, quod de Memnonis nostri gestis, Poëtarum Princeps memoriae mandauit. Celebrauit rem eandem PINDARVS *Pyth. Od. II. p. 282. 283.*

Ἐγένετο καὶ πρότερον Ἀντίλοχος βιατὰς
Νόημα τῷτο φέρων ὃς ὑπερέφθιτο
Πατὴρ, ἐναρξάμενον αἰμεί —
νας στρατάρχον Ἀιθίοπων Μέμνονα. Νεστό —
ρειον γὰρ ἵππος ἄρμ' ἐπέδα,
Πάριος ἐκ βελών δαίχθεϊς. —

Exitit et antea Antilochus fortis,
Mentem hanc habens, qui pro patre occubuit
homicidam cum sustinisset
ducem exercitus Aethiopum Memnonem. Nesto —
reum enim currum equus remorabatur,
Paridis telis saucius. —

Et

* Supra loc. cit.

** QUINTVS SMYRNAEVS *Paralipom. L. II. et. DICTYS Cre-
tensis de bello Troiano Lib. IV.*

*** Vide supra §. 1.

Et quae illic plura sequuntur. Vult nempe Poëta, Antilochum a Memnone occisum fuisse, cum Patrem suum Nestorem protegeret. Qua de re videri etiam potest QVINTVS SMYRNAEVs, in *Paralipomenis* Lib. II. Sed fingit PINDARVS id tum factum fuisse, cum equi Nestoris, vulnerati telis Paridis, currum eius remorarentur, quod neque apud HOMERVM, neque apud QVINTVM SMYRNAEVVM legitur. Sed rem ipsam passim praedicant Graecorum Poëtae, Scriptoresque alii. De Antilocho ceteroquin olim inter Graecos venditabatur fama, quam ASCLEPIADES *Myrleanus*, magni nominis Grammaticus, in literas retulit, eaque ita habet *: *Χρησµὲ δοθέντος Νέστορι, Φυλάττεσθαι ἐπὶ τῷ ἡῶν Ἀντιλόχῳ, τὸν Ἀιθίοπα, ἔδοτο αὐτῷ μῆμονα ὁ Πάτηρ, καὶ ὑπασπιστήν, Χάλκωνα κυπαρισσία. ὃς ἑραοδῆς Πενθεσιλείας, καὶ βοηθῶν αὐτῇ ἀνῆρέθῃ ὑπ' Ἀχιλλέως, καὶ τὸ σῶμα ὑπ' Ἑλλήνων ἀνεσκολοπίσθη. Cum aliquando Nestori oraculum esset editum, iubens, ut Antilochum filium suum custodiret ab Aethiope, addidit filio suo monitorem eundemque armigerum Chalconem Cyparissensem, qui caueret, ne cum Antilocho congrederetur. Verum is amore Penthesileae captus, in certamine ipsam adiuvit, quare ab Achille interfectus est; eius corpus vero Graeci in crucem sustulerunt.*

§. 4. Verum repertus mox est, qui mortem Antilochi in Memnone vlcisceretur, Achilles scilicet, Graecorum omnium qui Troiam vicissim intereuerum profecti sunt, praestantissimus et fortissimus. Primus, quod fecit Achilles, sciamus, Graecis suis id tradidit PINDARVS, qui *Olymp. Od. II.* p. 26. ita de Achille canit.

Ὅς Ἑκτορ' ἔσφαλε Τροίας
ἄμαχον, ἀτραβῆ κλο-
να, Κύκνον τε θανάτῳ Ποσει
Ἀἶς τε παῖδ' Ἀιθίο-
πα —

*Qui Hectorem prostravit, Troiae
Inexpugnabilem, firmamque co-
lumniam, Cycnum quoque morti dedit
Auroraeque filium Aethiopem.*

C 2

Ad

* Apud EVSTATHIUM in *Odyss. A.* p. 1697.

Ad quae verba haec notat vetus Poëtae huius doctusque *interpres*. Ταῦτα λέγουσιν οἱ τὰ μεθ' Ὀμηρον γραψάντες ἄνω. Τιθωνῶ γίνονται ἐξ Ἡμέρας παῖδες δύο. Μένων καὶ Ἡμαθίων. Καὶ Μένων μὲν αἰνηθεὶς ὑπὸ Ἀχιλλέως, Ἡμαθίων δὲ ὑπὸ Ἡρακλέως. Haec dicunt, qui post Homerum scripserunt, istum ad modum. Tithono ex Die duo nati sunt filii, Titbonus et Emathion. Memnonem neci dedit Achilles, Emathionem Hercules. Eiusdem Poëtae versus hi sunt, *Nem. Od. IV. p. 382.*

— βαρὺ

δέ σφιν νείκος ἔμπειρ' Ἀχιλ-
λεὺς, χαμαὶ καββαῖς ἀφ' ἀεμάτων
Φαεννάς ὑὸν εὐτ' ἐνάρι-
ξεν Ἀῶς αἰχμᾶ
ἔγχεος ζακότοι-
ο. —

— Grauis

*autem Aethiopibus concertatio incidit,
Quum Achilles in terram descendens, ex curribus
Filium splendidae Aurorae interficeret cuspide
Hastae periracundae.*

Post PINDARVM vix est Graecorum quisquam, qui calamitatem Priami, urbisque Troiae, attingit, aut gesta Achillis, vel res Memnonis persequitur, qui non hunc quoque miserandum illius interitum memoriae prodiderit. De Aurora, Memnonis matre, canentem legimus OVIDIVM, *Metam. Lib. XIII. v. 576.*

*Non vacat Aurorae, quanquam isdem fauerat armis,
Cladibus et casu Troiaeque Hecubaeque moueri.
Cura Deam propior, luctusque domesticus angit
Memnonis amissæ, Phrygiis quem lutea campis
Vidit Achillea pereunsem cuspide mater.*

Et mox apud eundem Aurora ipsa ita fatur, v. 595.

*Memnonis orba mei venio: qui fortia frustra
Pro Patruo tulit arma suo: primisque sub annis
Occidit a forti (sic vos voluistis) Achille.*

Extat

Extat hodieque in basi Statuae Memnonis, prope rudera priscarum Thebarum, in Aegypto superiori *, Epigramma graecum, idem subinnuens, quod adscribere non grauabor. Est enim sane elegans

Ζῶειν, εἰναλίη Θέτι, Μέμνονα, χ' ἀδέα Φωνεῖν

Μάινθαν', ἐπὶ Τροίης ἄλδοκ' ἀπολλύμενον:

Αἰγύπτῃ Λιβυκῇτιν ὑπ' ὀφρύσιν, ἔα ποτάμνῃ

Καλλιπυλον Θήβην Νεῖλος ἐλαυνόμενος

Τὸν δὲ μάχης ἀκόρητον Ἀχιλλέα μήτ' ἐπὶ Τρώων

Φθέγγεσθαι πεδίῳ μήτ' ἐνὶ Θεσσαλίῃ.

Viure, marina Theti, Memnona et suauiter sonare,

Disce, ad Troiam quondam occisum:

Aegypti Libycis sub tumulis, ubi abscindit

Pulchras portas habentem Thebam Nilus incitatus:

Insatiabilem vero pugnae Achillem, neque in Troum

Loqui campo, neque in Thessalia.

Quod si QUINTVM SMYRNAEVΜ adimus, narrat is *Paralipom.* Lib. II. Nestorem ob mortem Antilochi filii, moerore pene confectum, vnicum in vindicta solatium posuisse, et cum alios ad exercendam vindictam hanc, sed sine sperato successu, adhortatus esset, Achillem tandem ad id tentandum exstimulasse, et hunc Memnoni certamine superato, acerbam mortem attulisse. Alii rem ita exponunt. Interfecto Antilocho, ** *Ajax inter utramque aciem progressus, laceffit Memnonem.* Hic, ubi ad se tendi videt, currus desinit, configitque pedes cum Aiace, magno utriusque partis metu atque expectatione. Tum Ajax summa vi umboem scuti eius telo in aliquantum foratum, — telum illud vertit in latus. Quo viso regis Memnonis comites occurrere, Aiace exturbare nitentes. Tum Achilles, ubi a Barbaris intercedi videt, pergit contra, et nudatum scuto hostis iugulum hasta transfigit. Quicquid sit, in eo consentiunt omnes, hanc sive telum Achillis, Memnoni vulnus exitiale intulisse.

C 3

CAPVT

* Descripsit illud RICHARDVS POCCOCKIVS, in his *Description of the East*. Vol. I. ad p. 149. Sequor autem hic emendationes viri doctissimi, PHILIPPI DORVILLE, in Animaduersionibus ad Charitonem Aphrodisiensē, p. 50.

** DICTYS Cretensis.

CAPVT IV,

De Memnonis Graeci sepultura, honoribusque,
quos post mortem consecutus est.

Plerique sepulchrum Memnonis prope Ilium locant. §. 1. Sunt tamen, qui sepulchrum Memnonis alibi collocent. §. 2. Honores quibus Dii mortem Memnonis profecuti esse dicuntur. §. 3. De auius Memnoniis veterum fabulae. §. 4.

§. 1.

Plerique sepulchrum
Memnonis
prope Ilium
locant.

Memnoni occiso, ea fere qua occubuit in regione, non procul ab vrbe Troia, plurimi tribuunt sepulchrum. QVINTVS SMYRNAEVS fingit Lib. II. *Paralipom.* Iussu Aurorae, ventos mortuo circumfusos, per aërem canum eum sustulisse. V. 584. ita canit:

—— νέκυν δ' ἀκάμαντες αἵηται
Μέμνονος ἀγχεμάχοιο θέσαν, βαρέα σενάχοντες,
Παρ' ποταμοῖο ῥέεθρα βαθυρροῶς Αἰτήποιο
Ἦχι τε νυμφάων καλλιπλοκάμων πέλει ἄλλος
Καλὸν, ὃ δὴ μετόπιωδε μακρὸν περὶ σῆμ' ἐβάλοντο
Ἀισηποῖο θυγάτρες, ἄδην πεπνυκασμένον ὕλη
Παντοίῃ ——

—— Cadauer autem indeffessi venti
Memnonis bellicosi cum graui gemitu reposuerunt,
Iuxta altiflui Aesepi amnis undas:
Vbi pulchre crinitarum Nympharum lucus extat
Amoenus, in quo ei postea arduum eduxerunt tumulum
Filiae Aesepi, omnis generis arboribus opacum.

Locum hunc ipsum sine dubio designare voluit STRABO, quando Lib. XIII. p. 404. in haec verba scripsit. *Supra Aesepi ostia ad Stadia circiter . . . tumulus est, in quo sepulchrum ostenditur Memnonis Titboni filii. Prope etiam Memnonis est pagus. Et PAUSANIAS in Phocicis, vel Lib. X. p. 875. cuius pariter locum adscribo. Volucres Memnonidas dicunt Hellepontii ad Memnonis sepulchrum statis diebus*

diebus quotannis aduolantes, cuerrere soli aream, quae circa tumulum pura, et arboribus undique atque herba nuda sit, et eam collecta piuinis ex Amne Aesepo aqua, aspergere. Eundem sepulchri Memnonii locum in animo habent, quicumque de quibus Memnonidibus memoriae mandarunt, quod quouis anno Ilium ad Memnonis sepulchrum conuolent, de quibus nonnulla mox addemus. *Iuxta Ilium* locat etiam *sepulchrum Memnonis*, MARTIANVS CAPELLA Lib. VI. p. 221. Forte huc referre etiam licebit, quod a nonnullis literis proditum legimus, in vicina Bithynia, * Nicomediae Memnonis ensen asseruatum ostensumque fuisse.

§. 2. SIMONIDES vero, Poëta Lyricus antiquissimus, in *Sunt tamen*, Dithyrambo, quem inscripserat *Memnonem*, ** scriptum reliquit, *Memnonem hunc sepultum fuisse circa *** Paltum Syriae, iuxta fluiuium* *† Badam.* Verosimile est, auctorem libri *de bello Troiano*, qui se *dictum Cretensem* nominauit, hunc ipsum locum subinnuisse, ubi scripsit Lib. VI. cap. X. *A Neoptolemo etiam, Achillis filio, de reliquiis Memnonis cognitum mihi, uti tradita ossa eius apud Papbum his, qui cum Phallante duce Memnonis mari ad Troiam profecti, ductore interfecto, ablataque praeda ibi morabantur; utque Himera —* Soror Memnonis ad inuestigandum cadauer fratris, eo profecta, postquam reliquias repperit, et de intercepta praeda Memnonis palam ei factum est, utrumque recipere capiens, intercessu Phoenicum, qui in eo exercitu plurimi fuerant, optionem rerum omnium ac seorsum fratris acceperit, praclataque sanguinis affectione, recepta urna Phoenicem nauigauerit: delata deinde ad regionem eius *†† Palliochin, sepul-* *tisque*

* PAUSANIAS in *Laconicis* cap. III. p. 211.

** Apud STRABONEM Lib. XV. p. 500.

*** ALDRICHIVS in notis ad Iosephum de bello Iud. Lib. II. cap. X. ex Iosepho putabat, pro *Palto* reponi debere *Ptolemaida*, et pro *Bada*, *Belum*. Verum non inuenerat, STRABONEM haec referre ex SIMONIDE, cuius tempore *Acco* vel *Acé*, nomen *Ptolemaidis* nondum habebat.

† Apud STRABONEM loc. cit. legitur *Badā*; verum IS. VOSSIVS in obseruation. ad Pomponium Melam Lib. I. c. XIII. fin. corrigit *Baldā*, satis verosimiliter.

†† Videtur innuere regionem *Paltenam*, in qua vrbs *Paltus* erat sita. Vide notas BERKELII, et HOLSTENII ad Stephani *Ἐθνικῶν*, articulo *Ἐλάτης*.

zisque fratris reliquiis, nusquam repente comparuerit. Si aliis auscultamus, sepulchrum illud in eadem quidem ora maritima; sed propius ad fines Iudaeae, non longe a Ptolemaide situm erat. Ex eorum sententia IOSEPHVS, Lib. II. *de bello Iudaico* cap. X. §. 2. literis haec prodidit. *Duorum Stadiorum intervallo ab urbe Ptolemaide, praeterlabitur fluuius exiguus omnino, qui * Bellius appellatur, ad quem Monumentum est Memnonis, sibi vicinum habens locum centum cubitorum, admiratione dignum. Est enim rotundus et cauus, et egerit arenam vitriariam.* Si tamen quod senxio dicere licet, Monumentum, cuius IOSEPHVS mentionem facit, credo non fuisse Memnonis, qui ad Troiam interijt, verum Memnonis Rhodii, inclyti ducis bellici, ** quem Darius Codomannus, ultimus Persarum rex, classibus et toti orae maritimae praefecerat, qui dum insulis graecis maris Aegaei occupandis intentus est, morte praeventus, in regione hac, curae fideique suae concredita, sepultura et Monumento honoratus fuisse videtur. Ex historia certe constat, non ita diu post, *** viduam Memnonis huius Barfinen, Damasci in Syria ab Alexandro captam fuisse. Non defunt etiam, qui Memnonem nostrum, Troianorum adiutorem et columnen, post interitum, in patria, siue ea sit Assyria, siue Aethiopia, sepulchrum inuenisse perhibeant. De auibz, quas veteres *Memnonias* nuncupant, commemorat AELIANVS de *Animal.* Lib. V. c. I. *Recta ad Memnonis sepulchrum profisciscuntur. Id enim vel etiam nunc a Troadis incolis in honorem Memnonis Aurorae filii conditum ibi fuisse dicitur. Et Memnonis quidem cadauer, ex caede a matre in Susa illa Memnonia tam celebrata exportatum fuisse, ut humatione afficeretur, et exequiarum iusta e dignitate ei persoluerentur; illud vero cenotaphium esse.* Qui vero Memnonem inter Aethiopes lucem adspexisse, † ibique sepulchrum etiam inuenisse, perhibent, aues has †† ex Aethiopia arcessunt. PHILOSTRATVS vero *Iconum* Lib. I. p. 742.

* In graeco est Βέλεος, *Beleus*. Plurimi cum vocant *Belum*. Vide CELLARII antiquam Geograph. Asiae p. 483.

** ARRIANVS de *Expedis. Alexandri* M. Lib. II. init.

*** PLVTARCHVS in *vita Alexandri* p. 676.

† Tradunt hoc DIODORVS *Siculus*, Lib. II. p. 109. TZETZA in *Chiliad.* VI. hist. 64. Alii.

†† PLINIVS Lib. X. c. 26. SOLINVS in *Polybistore* cap. 43. ISIDORVS *Origin.* L. XII. c. 7. et alii.

p. 742. negat, *uspiam terrarum Memnonis extare tumulum*, quandoquidem ipse Memnon in nigrum transformatus sit in Aethiopia lapidem, digitum intendens ad inclytam eius Statuam marmoream, prope Thebas in Aegypto superiori visendam.

§. 3. Crediderunt Graeci, idque scripto etiam tradiderunt, *Honores qui-
entuisse in morte Memnonis sui, signa fauoris et amoris eximia, quo-
eum Dii complexi sunt.* Nam, vti canit Poëta:

*Honores qui-
bus Dii mor-
tem Memna-
nis prosecuti
esse dicuntur.*

* Ἡὼς δ' ἐσονάχητε, καλυψαμένη νεφέεσσιν·
Ἠχλύνθη δ' ἄρα γαῖα· θεοὶ δ' ἅμα πάντες αἴηται
Μητρὸς ἐφημοσυνήσι, βίη φορέοντο κελεύθῳ
Ἐς πέδιον Πριάμοιο καὶ ἀμφεχέοντο θανόντι
Οἱ καὶ ἀνηρεῖσαντο θοῶς Ἡώιον ἦα
Καὶ ἔφερον πολιοῖο δι' ἡέρος — &c.

*Tum Aurora nubibus sese condens tristissimos edidit gemitus:
Tellusque inhorruit tenebris, et praepetes venti simul omnes,
Matris iussu, uno raptim itinere deferebantur
In campum Priami; circumfusi que mortuo,
Extemplo arripiunt Auroae natum.
Perque aëra caput auferunt. —*

Fingit postea idem, omnes sanguinis guttas, quae ex corpore mortui Memnonis in terram ceciderunt, vt signum etiam essent posteris, in vnum collectas, voluntate Deorum, fluuium euasisse, dictum Paphlagonium. Apud OVIDIUM *Metamorph.* Lib. XIII. v. 598. Aurora Iouem sic alloquitur:

*Da, precor, huic aliquem, solatia mortis, honorem,
Summe Deum rector: maternaque vulnera leni.
Iupiter annuerat, cum Memnonis arduus alto
Corruit igne rogos: nigrique volumina fumi
Infecere diem. Veluti cum flumina natas
Exhalant nebulas, nec Sol admittitur infra.
Atra fauilla volat: glomerataque corpus in vnum
Densatur; faciemque capit: sumitque calorem,*

Atque

* QUINTVS SMYRNAEVS *Paralipom.* Lib. II. v. 548.

Iablonski de Memnone.

D

*Atque animam ex igni: Levitas sua praebruit alas:
Et primo similis volucris, mox vero volucris
Insonuit pennis. Pariter somnare sorores
Innumerae; quibus est eadem natalis origo.*

Non difficile erit lectori sagaci perspicere, OVIDIVM in his tradere voluisse originein avium Memnoniarum, quas Veteres fingebant ad tumulum Memnonis quotannis spectaculum edere, quod etiam Poëta in sequentibus describit. Auroram vero ipsam fabulantur funus filii sui quotidiano luctu prosequi. Tangit et hoc OVIDIVS Libro illo eodem v. 621.

*Luctibus est Aurora suis intenta; piasque
Nunc quoque dat lachrymas: et toto rorat in orbe.*

Et ex nostro Poëta id mutuo videtur sumxisse SERVIVS, qui ad VIRGILII Lib. I. Aen. 493. scribit. *Memnon congressus cum Achille, ab eo est interemtus, cuius mortem mater Aurora hodieque rore matutino flere videtur.* Erant et qui talem fabulam spargerent, Memnonem aut potius effigiem eius saxeam in Thebaide, Sole oriente, matrem Auroram laeto salutasse cantu, post Solis vero occasum, flebilem edidisse planctum. Id vero nihil aliud esse, quam fictionem poëticam, veritate omni destitutam, ostendemus Syntagmate III. cap. IV. Non vero Aurorae tantum, Memnonis matri; sed et reliquis Diis, memoriam eius tam charam fuisse ferunt, * vt ex decreto Iouis, diem, quo manu Achillis occubuerat, anniuersario luctu et ieiunio celebrauerint. De luctu Himerae vel Hemerae, Sororis Memnonis, quo fratris sui funus prosecuta est, quaedam habet DICTVS *Cretensis* Lib. VI. c. 10. quae apud ipsum legi malim. Est quoque fabula haud dubie graecanica, etsi ad Memnonem Aegyptium translata, quam DEMETRIVS in libris rerum Aegyptiacarum scriptam reliquit. Refert nempe, ** circa Abydon, urbem Thebaidis, nasci spinam arborem, de qua hanc Aegyptii fabulam vulgauerint: Aethiopes a Tithono missos Troiam, cum Memnonem audiissent interuisse, illic loci coronas abiecis-
spi-

* Vide supra cap. I. §. 5.

** Apud ATHENAEVM Lib. XV. p. 680. In graeco legitur *απὸ Ἀβυδῶν*. Sed recte viri docti correxere *Ἀβυδῶν*. Vide BERKELIVM ad Stephani *Ἐθνικὰ*, voce *Ἀβυδῶν*.

spinas, ideoque *** ramos earum floribus onustos, coronis esse similes. STRABO Lib. XVII. p. 559. meminit etiam arboris huius circa Abydon, ubi esset Memnonis regia; sed fabulam illam insuper habet, eamque silentio inuoluit. Neque ullus dubito, quin a Graecis fuerit excogitata in honorem sui Memnonis. De honoribus diuinis Memnoni, tum in Assyria, tum in Aethiopia, decretis, quaedam tetigimus cap. II. §. 6.

§. 4. Singularia vero quam maxime sunt, quae de auibus Memnoniis, heroi huic quotannis ad Monumentum eius parentantibus, veteres, eosque inter Scriptores graues multaue laude merito cumulati, memoriae prodere veriti non sunt. Originem harum auium fabulosam ex OVIDIO dedimus §. 3. Nunc quidnam illae in honorem Memnonis agere quotannis consueuerint, ex eodem accipe.

*De auibus
Memnoniis
veterum fa-
bulae.*

*Terque rogem lustrant: et consonus exit in auras
Ter clangor. Quarto seducunt castra volatu.
Tum duo diuersa populi de parte feroces
Bella gerunt: rostrisque et aduncis unguibus iras
Exercent; alasque aduersaque pectora lassant.
Inferiaeque cadunt cineri cognata sepulto
Corpora: seque viro forti meminere creatas.
Praepetibus subitis nomen facit auctor; ab illo
Memnonides dictas, cum Sol duodena peregit
Signa, parentali periturae Marte rebellant.*

Idem Poëta *Amorum* Lib. I. Eleg. XIII. Auroram sic compellat

*Quo properas Aurora? mane. Sic Memnonis umbris
Annua solenni caede parentet auis.*

Totam hanc de istis auibus fabulam paulo prolixius hunc ad modum narrat AELIANVS de *Animal.* Lib. V. c. I. Terram Parianorum (in Asia minori, non ita longe a Troia) et vicinam Cyzicum aues aspectu nigras incolere ferunt, quae figura corporis et forma accipitribus similes esse videntur: cae usu carnum cum se abstinere, tum in omni victus ratione se continent. Eis enim ad cibum semina sunt.

D 2

Quam

*** Idem quoque de spina Aegyptiaca obseruant THEOPHRASTVS *hist. Plantar.* Lib. IV. c. 3. PLINIUS Lib. XIII. c. 9.

Quum autumnus esse coepit, Ilium gregatim aduolant. Eas autem idcirco Memmonias vocant, quod recta ad Memnonis sepulchrum proficiantur. Id enim vel etiam nunc a Troadis incolis in honorem Memnonis, Aurorae filii, conditum ibi fuisse dicitur. Aues igitur Memmoni cognomines quotannis eo proficisci serunt, ibique primum in contrarias partes distrahi, deinde pugnam committere: eamque summa contentione tam diu pugnare, dum ex his dimidia pars pereat, altera vero victrix redeat, unde discesserat. In pauciora haec PLINIVS sic contrahit, Lib. X. c. 26. Auctores sunt, omnibus annis aduolare Ilium ex Aethiopia aues, et confluere ad Memnonis tumulum, quas ob id Memmonidas vocant. Deinde vero et ista addit. Hoc idem quinto quoque anno facere eas in Aethiopia, circa regiam Memnonis, exploratum sibi Crenutius tradit. Similia sunt his, quae ex PLINIO, promore descripsit SOLINVS in *Polybistore* cap. XLIII. Vidimus supra §. 3. ex OVIDIO, volucres has Memnonis, sic enim fingeant Graeci, exiisse ex busto Memnonis, hancque extitisse earum originem, Aliam earundem volucrum originem, priori non multum abfimilem, commemorat SERVIVS, ad Aeneid. I. 755. in haec verba: *Memnon in tanto honore apud suos Socios fuit, ut post eius mortem, cum cum nimium deslerent, miseratione Deorum in aues conuersi dicantur, et quotannis venire ad tumulum eius, et ibi lamentatione et fletibus se dilacerare, donec aliquantae ibi moriantur.* Eandem plane fabulam reperiēs etiā apud QVINTVM SMYRNAEVVM, Lib. II. 642. &c. Et haec sunt Beneuole Lector, quae de Memnone Graeco veteres passim tradidere.

Disseremus iam nunc de Aegypto.

De

De Memnone

SYNTAGMA II.

Quod est

De Memnone Aegyptio,
sive Amenophi.

CAPVT I.

De nomine Memnonis Aegyptii,
Amenophi.

Memnonis Aegyptii Statuam primus memorauit Herodotus. §. 1. Nomine eodem Memnonis vsi etiam sunt Scriptores sequiores. §. 2. Ipsi vero Aegyptiis Statua illa dicebatur Amenophis. §. 3. De causa ob quam Graeci Amenophin semper dixerint Memnonem. Aliorum proponuntur coniecturae. §. 4. Coniectura de re eadem nostra adfertur. §. 5. Interpretatio nominis Aegyptiaci Amenophis. §. 6. De cognominibus Amenophis huius quaedam adduntur. §. 7.

§. 1.

Memnonem regem historia Aegyptiorum prisca penitus ignorat. Erat autem in Thebaide, prope Diospolin, sive Thebas Aegyptias, Statua Colossea longe celeberrima, de qua plura dicemus Synt. III. quam Graeci vocant Statuam Memnonis. Et illi Memnoni solent attribuire Graeci, quae ex eorum relationibus Syntagmate primo exposuimus. Primus qui Statuae huius inclytae mentionem fecit, eamque Memnonis vocauit, est, si recte conicio, est HERODOTVS, et si viros eruditos, qui de Statua hac disseruere, quorumque observationes oculis meis usurpauim, loci Herodotei rationem habuisse non prehenderim. Verba HERODOTI Lib. II. c. 106. id sonant. *Columnae vero, quas in variis regionibus rex Aegypti Sa-*

*Memnonis
Aegyptii Sta-
tuam primus
memorauit
Herodotus.*

fostris crexerit, pleraeque incolimes tam non supersunt. Quasdam in Syria Palaestina ipse vidi inscriptas, tum quibus dixi literis, tum muliebribus genitalibus. Circa Ientam quoque duae huius viri (Sesoftris) figurae visuntur in petris incisae. — In earum utraque insculptus est vir magnitudinis quinum palmorum, dextra spiculum tenens, sinistra arcum, ceteramque item armaturam, et Aegyptiacam et Aethiopicam gestans. Ex altera vero ad alterum humerum super pectus euntes sacrae literae Aegyptiacae sunt insculptae in haec verba: HANC EGO REGIONEM MEIS OBTINVI HUMERIS. Quis tamen ille aut cutas fuerit, ibi quidem non significatur; ego vero alibi declaravi. Quidam vero ex illis, qui figuras has sunt conspicati, MEMNONIS imaginem esse coniecerant (Μέμνωνος εἰκόνα εἰσέζουσι μὲν) multum a veritate desectentes. Nemini dubium esse potest, quin sermo hic sit de Meinnone illo Aegyptio, cuius Statua Thebis erecta, omnium oculis patebat, omnibusque nota erat, etsi HERODOTVS Statuae huius, ubi de rebus Thebaeorum agit, mentionem omnino fecerit nullam. Sed animaduersione nostra indignum non est, Statuam Memnonis in Thebaide, a quibusdam appellari consuevisse Sesoftris, quod videbimus §. 7. sicuti figuram Sesoftris in Ionia a nonnullis Memnoni attributam fuisse, ex HERODOTO intelligimus.

Nomine eodem Memnonis, Scriptores etiam se quiores vsi sunt.

§. 2. Post HERODOTVM, Scriptores Graeci Romanique, tantum non omnes, illum cuius Statua admiranda Thebis visenda erat, nominant Memnonem. Sic PAUSANIAS in Atticis de ea loquens p. 101. Thebis Aegyptiis trans Nilum spectant Statuam sedentis hominis. Eam vulgo Memnonis esse dicunt. Et IUVENALIS Sat. XV. v. 5.

*Dimidio magicae resonant ubi Memnone chordae,
Atque vetus Thebe centum iacet obruta portis.*

Consimiliter PLINIVS Lib. XXXVI. c. 7. Non abfimilis illi narratur Thebis, in delubro Serapis, ut putant, Memnonis Statua dicatur. Et TACITVS Annal. Lib. II. c. 61. Aliis quoque miraculis intendit animum, quorum praecipua fuisse Memnonis saxea effigies — disiectasque inter et vix peruias arenas instar montium eductae Pyramides. De eadem Statua loquens PHILOSTRATVS de vita Apollonii Tyanci, Lib. VI. c. 3. Ipsius vero Memnonis Statua, inquit, adolescentis impuberis imaginem, referens, ad Solis radios conuersa est. Et sic aliis quoque in locis. Quid opus est pluribus testimoniis, quorum

rūm nonnulla etiam in sequentibus adducemus? In ipsa Memnonis Statua hodieque leguntur quaedam Epigrammata graeca in Memnonem, ex quibus illud ex parte tantum adscribo, quod in Syntagmate I. iam dedi.

Ζῶειν, εἰαλίη Θετι, Μέμνονα χ' ἀδεία Φωνεῖν
Μάνθαν', ἐπὶ Τροίης ἄλλοκ' ἀπολλύμενον,
Αἰγύπτῃ, Λιβυκῇσιν ὑπ' ὀφρύσιν, ἔ' ἀποτάμνει
Καλλιπύλον Θήβην Νεῖλος ἐλαυνόμενος.

Viucere, marina Theti, Memnona et suauiter sonare

Disce, ad Troiam quondam occisum:

Aegypti Libycis sub tumulis, ubi abscondit

Pulchras portas habentem Theben, Nilus incitatus.

Plena est Statua eadem Inscriptionum tum graecarum tum latinarum, in quibus semper nominatur *Memnon*, illudque toties legitur: *Audiui Memnonem*. Vide infra Synt. III. cap. IV. Quod videtur argumento esse, in ipsa Aegypto, a Graecis, Statuam illam alii, quam *Memnoni*, tribui non consueuisse.

§. 3. Verum enim vero, quod modo verbo tetigi, qui Inscriptiones illas in Colosso Memnonio insculpi curarunt, Graeci fuerunt et Romani, haudquaquam Aegyptii, neque antiquae ipsorum disciplinae alumni. Inter omnes illas, quas a se descriptas, RICH. POCO-
κινς Operi praeclaro inseruit, nullam inuenire potui, quae dominatione Romanorum in Aegypto antiquior censeretur merito debeat. Quaedam aetatem prae se ferunt Domitiani, pleraeque Hadriani. Solent ceteroquin meliores Scriptores, ubi de Statua Memnonis loquuntur, subdubitare, sitne illa vere Memnonis, an vero alio potius nomine insignienda. STRABO, qui colossū hunc vidit ipse, et cui accurata illius descriptio in acceptis ferenda est, p. 561. Edit. Geneu. maluit ipsi nullum, quam *Memnonis* nomen imponere. Verba eius infra dabimus. PLINIVS Statuam illam ait esse *Memnonis*, *ut putant*, §. 2. PAVSANIAS adductus pariter, §. 2. de eadem simili modo pronuntiat. Μέμνονα ὀνομάζουσιν οἱ πολλοί. *Memnonem cum vocat multitudo*, vel *vulgus*, subinnuens graecos, siue patria, siue studiis, qui tum in Aegypto ubique praeualebant, quibusque opponit indigenas Aegyptios. Et mox isthanc subiungit rationem. *At ipsi Thebani Memnonem hunc esse negant: nam Phamenophem fuisse indigenam bo-*
minem.

Ipsi vero in Aegypto indigenae, Statuam illam dicebant esse Amenophis.

minem dicunt. Statuam igitur illam, quam Graeci dicebant *Memnonis*, Aegyptii, quibus *Memnonis* nomen ignotum erat, nuncupabant *Phamenophin*, vbi memento, *ph* nihil aliud esse, quam notam generis masculini. Quem PAVSANIAS vocat *Phamenophem*, ob rationem allatam, alii abiecta nota masculini generis, *Amenophem* appellant. Ita nomen hoc scribitur in *Chronica*, *Alexandrino*, vel *Paschali*, p. 338. Edit. Raderi. Καμβύσης τὸν Ἀμμένοφιν, ὃς Μένων νομιζόμενος εἶναι λίθος, καὶ φθεγγόμενος, Τέμνει. Vbi legendum videtur: ὃς Μένων νομιζομένου εἶναι, καὶ φθεγγόμενος λίθος. *Cambyses Amenophin, quem putant esse Memnonem, lapidem scilicet vocalem, in medio secari iubet.* Auctor ille desumpsisse haec videtur ex EVSEBIO, ex quo verbis fere iisdem ea etiam repetit SYNCCELLVS in *Chronographia* p. 72. et 151. Οὗτος ὁ Ἀμνώφης ἐστίν, ὁ Μένων εἶναι νομιζόμενος, καὶ φθεγγόμενος λίθος. Hic *Amenophis* existimatur esse *Memnon*, lapis ille loquens, et sonum quotidie edens. In *Eusebianis* SCALIGERI graecis, eadem habentur p. 16. nisi quod ibi ex emendatione SCALIGERI legatur Ἀμνώφης, recte prorsus, ita enim nomen illud plerumque scriptumprehenditur. In EVSEBII *Chronico* latino, Libro posteriori, num. CCCC. p. 72. illa sic redduntur. *Hic est Amenophis, quem quidam Memnonem putant, lapidem loquentem.* Hinc sine dubio descripsit FRECVLPVS *Lexouienſis*, quae *Chronici* Tom. I. Lib. II. cap. V. leguntur. *Hic est Amenophis, quem quidam Menonem (lege Memnonem) putant, lapidem loquentem.* Idem quoque docet *Epigramma* graecum, quod in Statua Memnonis Colossaea etiamnum extat, et a RICH. POCOCCIO corrupte admodum editum est. Eius initium ex emendatione * IACOBI PHILIPPI D' ORVILLII, hic apponendum esse duxi.

Ἐκλυον ἀυδήσαντος ἐγὼ Πόβλιος Βαλβίνος,

Φωνὰς τὰς θείας Μένωνος ἢ Φαμενωφ.

Ego Publius Balbinus audiui loquentis

Memnonis, siue Phamenoph, diuinas voces.

Idem igitur erat secundum Epigrammatis huius auctorem, *Memnon* et *Phamenoph* (vel *Phamenophis*, vel etiam *Amenophis*.) *Memnonem* dicebant Graeci, *Amenophin* Aegyptii. In historia Aegyptiaca, ** uti eam

* *Animaduersion.* in Charitonem Aphrodisiensem p. 531.

** Praeter MANETHONEM, regis huius mentionem quoque fecerat CHAEREMON in *historia Aegyptiaca*, apud IOSEPHVM Lib. I. contra Apion. §. 32.

eam descripsit MANETHO, * plures occurrunt reges, qui nomen *Amenophis* gesserunt. Dubitari ergo nequit, fuisse nomen hoc inter Aegyptios familiare satis et commune. Fueritne vero inter illos reges etiam is, cui Statua Colossea in Thebaide, quae *Amenophis* nomen gessit, dedicata erat, non praeter rationem addubito. Sed de hoc arguendo infra disputabitur.

§. 4. Quæri hic non abs re potest, qui tandem factum sit, ut *Cur Amenophin* Aegyptium, Graeci de eo loquentes, semper nuncupauerint *Memnonem*. Ignotum non esse auguror, variis hac in re eruditos coniecturis indulgisse, quarum nonnullas adferre non pigebit. Illustri MARSHAMVS, qui de Amenophi copiose et erudite disserit, quique eum ** esse illum Graecorum *Memnonem* contendit, qui Susi Phrygiibusque imperauit, in tales incidit cogitationes. *** *Phamenophis, siue Amenophis Thebanis is est, qui Graecis Memnon. Nomen ex Menis, primi regis nomine componi videtur. Mennoph Graecis euphoniae causa Memnon, siue Memnon. Ceterum obscura est Aegyptiorum nominum ratio.* Postremum hoc vere et recte monuit vir Antiquitatis omnis peritissimus, et proprio exemplo satis hic ostendit, quam periculosa plenum opus aleae illi suscipiant, quotque erroribus se ipsos inutiliter exponant, qui ex linguis sibi ignotis, nominum derivationes tradere et explicare nituntur. Quis facile sibi persuaderi sinet, a *Mene* derivatum esse *Amenophis*, et ex *Amenophis* factum esse *Memnonem*? Certe qui linguae Aegyptiacae aliquam notitiam sibi comparavit, non poterit non prima fronte intelligere, quantopere nomina haec a se inuicem differant. Multa dici hic possent; sed à quibus libens abstineo. Illud tantum verbulo tangam, *Menem*, et *Amenophin*, esse quidem vocabula linguae Aegyptiacae genuina; sed quorum significatio vehementer a se inuicem differt; *Memnonem* vero nomen esse Graecis proprium, ex horum lingua formatum, et ex ea tantum explicandum. Neque etiam nomen istud in Graecorum historia infrequenter occurrit. *Memnonis* historia Heracleae urbis ad Pontum Euxinum, veteribus in pretio fuit, ex qua excerpta nobis reliquit PHOTIVS. In historia rerum ab Alexandro M. gestarum, magnum est nomen

Memno-

* Vide IOSEPHVM Lib. I. p. 446. 447. 460. 461. 463. Adde SYNGELLVM p. 70. 71. 72. 73. 74.

** Canone Chronico ad Sec. XV. p. 424.

*** Ibidem p. 425.

Jablonski de Memnone.

Memnonis Rhodii, quem Darius Codomannus classi suae et orae maritimae, quae respicit mare mediterraneum, praefecerat. In bello Troiano, stabat a Troianorum partibus *Memnon*, de quo in Syntagma-
te I. fatis diximus; aduersus eosdem vero dimicabat *Agamemnon*, dux exercitus Graecorum, cuius nomen ex *Memnonis* nomine deriuatum est. Etenim * *Μένων* graecis dicitur *ἀνδρείος*, fortis, virtute et robore virili praeditus, vnde est *ἀγαμέμων*, valde fortis. *Memnon* ergo cum *Amenophi*, commune plane nihil habet. Prius ignorabant Aegyptii, posterius Graeci. Paulo alio modo rem aggreditur IAC. PERIZONIUS. Audiamus et eum, rationes sic colligentem. **
Videtur tempore belli Troiani Proteus, siue Sethos, siue Keten, siue etiam Tithonius, ut mox dicemus, celebris Aegypti rex extitisse, ut et eius filius Rhamsis, vel Ramsinitus: Ammenemes autem et Thuoris, seu apud Graecos Memnon et Thonis, fuisse primum Duces illorum regum, at dein reges: Haec autem nomina Amenophis, et Amenemmes, videntur Graeci confudisse in unum suae linguae nomen Memnon, de quo nunc agendum. Et aliquanto post. Quia Memnonis nomini propius etiam est Ammenememmis nomen idque in regibus Dynastiae XIX. ad cuius tempus referendum omnino videtur bellum Troianum, occurrit, vero congruens sic satis mihi videtur, Memnonis nomen apud Graecos inde ortum. Tanti est acumine ingenii pollere! Quae non hic annotanda mihi forent, si omnia minutatim persequi vellem? Sed valeant haec nunc. Ceterum quae de coniectura MARSHAMI dicenda mihi erant, de hac vltima PERIZONII, repetere etsi inuitum oportet. Haec posterior plus praesidii, neque in sermone neque in historia Aegyptiorum inuenit, quam prior.

*Coniectura de eadem re nostra adfer-
tur.*

§. 5. Quantumuis autem ea, quae ex obseruationibus virorum merito suo celeberrimorum attuli, mihi, et opinor aliis etiam, rem aequa lance expendentibus, parum satisfaciant, ideoque reiecerim, nescio tamen, possimne lectori aliquid offerre, approbatione ipsius et suffragio dignius. Suspicio tamen, rei huius causam, quod *Amenophis* Aegyptii Colossus, Graeci dixerint *Memnonis*, ab HOMERO esse repetendam. Dubitari vix posse crediderim, vixisse belli Troiani tempore, heroem aliquem, *Memnonis* nomine insignitum, potentem, rebusque bellicis clarum, qui imperium versus plagas Orientis protulerit,

* EVSTATHIUS in Homeri Iliad. E. p. 591.

** Origim. Aegypt. cap. XV. p. 242.

Jerit, arcemque vrbs Sufianae condiderit, postea Troianis auxilio venerit, et post res praeclare gestas, manu Achillis illic occubuerit. Tradunt hoc Poëtae, Historici, Oratores, Grammatici, et qui non? Neque hactenus rationem prolatam a quoquam vidi idoneam, cur hae in re testimoniis veterum fidem denegare debeam. Illius semel iterumque HOMERVM iniecisse mentionem, monuimus Synt. I. cap. III. §. I. Quando autem Poëta heroem hunc vocat Ἡὸς υἱόν, *filium Aurorae*, Odyss. Δ. 188. in locutione ambigua ludere mihi videtur. Nam quia *Aurorae* nomine, * designari etiam solet *plaga Orientalis*, commode per *filium Aurorae* Poëta subinnuere potuit *virum orientalem*, ex partibus nempe Orientis Troiam profectum, sicuti in Scriptura בני קדם, *filii Orientis*, non raro dicuntur incolae regionis ad Orientem sitae. Et fuerunt inter veteres, ** auctores non spernendi, qui HOMERI locutionem hunc ad modum exponerent. Fuitque haec forte vera ratio, quod *** perinulti olim Memnonem hunc ex Assyria, vicinisque Orientis tractibus, Troiam venisse contenderent, quodque *Susa*, inclytam illius regionis urbem, *Memnonia* dicere consueverint. Verum si † Homerus gente Aegyptius fuit, et in ipsa Thebaide natus, quod †† Scriptor quidam vetus, eadem Patria satus, affirmat, aut si, quod aliis placet, in Aegypto peregrinatus est, a veri specie non abhorret, eum, quando *Memnonem* dixit *Aurorae filium*, habuisse in animo Colossum Thebaeum, qui vna cum Sole oriente, vocem emittebat, eoque Auroram vel Diem, matrem suam, salutare ab Aegyptiis perhibebatur. Et quia Aurorae ille vel Diei filius, in Thebaide, siue Aethiopia Aegyptiaca, Graecis ab eo tempore ignotus non fuit, HOMERVS vero *Memnonem* Troianum, *Aurorae filium* celebravit, Graeci id quod verbis ambiguis Poëta de Orientali Memnone dixerat, de Aethiope vel Aegypto acceperunt, ideoque Memnoni suo, patriam vt plurimum vindicarunt Aethiopiam. Ex eodem fonte dimanasse credo, quod, cum in Graecorum fabulis, Aurora et cum Cephalo,

E 2

* Vide supra Synt. I. cap. I. §. 2.

** Vide supra loc. cit.

*** Vide ibid. §. 5.

† CLEMENS Alexandrinus, *Stromat.* Lib. p. 302. HELIODORVS *Aethiop.* Lib. III. p. 149. ALEXANDER Paphius, apud EVSTATHIVM in Odyss. Lib. M. p. 1713.

†† OLYMPIODORVS historicus, apud PHOTIVM in *Biblioth. Cod.* LXXX. p. 191.

et cum Tithono confuuisse perhibeatur, Memnoni *Aurorae filio* pater tributus fuerit Tithonus. Tithonum enim narrant Priami fuisse fratrem, sicque ratio iam constat, quamobrem Priamo patruo suo, Memnon auxilium tulerit. Hinc denique factum reor, ut multa ad Memnonem Troianum, vel Orientalem referentur, quae recte explicata, nonnisi in Aegypto Thebaeo locum habent. Verum si haec ita sunt, uti dixi, qua ratione tandem euenisse dicemus, ut HOMERVS loquens de *Memnone Assyrio*, vel *Troiano*, ad hunc, locutione saltem ambigua, quae Poëtis secutis fucum fecit, ea retulerit, quae *Aegypto* sunt propria? Dicere possumus, penes HOMERVM forte culpam fuisse nullam. Quando enim *Memnonem* nuncupauit *Aurorae filium*, quid nos credere vetat, eum nonnisi hoc subinnuisse, heroëm illum ex *Orientis partibus* in regionem Troianam delatum fuisse. Fieri facillime potuit, ut, cui ipsum secuti sunt, locutionis huius verum sensum haud assequerentur, isteque eorum error, fabulam decantatam de Memnone, Tithoni et Aurorae filio nobis pepererit. Quod si vero Poëtarum Princeps, *Memnonem* Troianum, *Aurorae filium* vocans, digitum intendit in Colossum Thebaeum, quem in Patria viderat, quemque *Aurorae* vel Diei filium vulgo appellari nouerat, in quo absurdi nihil video, lingua Aegyptiaca, * cuius non plane ignarus fuisse videtur, fictionem hanc Poëticam suggerere ipsi potuit. Ser-mone Aegyptiorum *Onis* (*Oni*) dicitur *lapis*, et *Onis* (*Noni* vel *Enoni*) *lapideus*. In casu quarto *Menon* (*Menoni*, vel *Emenoni*) dicebant *lapideum*, subintellige *colossum*, vel *lapideam Statuam*. Probabile est, vulgum de colosso hoc loquentem, eum communi sermonis usu dixisse *Emnoni*, vel ** *Menoni*, id est *lapideam*, scilicet *Statuam*, quam TACITVS consimiliter *Annal.* Lib. II. c. 61. *saxeam effigiem* vocat, quod plane eodem redit. Auguror itaque, HOMERVM, ubi de *Memnone* orientali loqui volebat, recordatum fuisse colossi sui Thebaei, qui vulgo, nomine, ad illud *Memonis* accedente, insigniri solet, eaque de causa Troianum locutione ambigua et fallace, dixisse *Aurorae filium*, eoque figmentis Poëtarum aliorum,

* Vide *Prolegomena* ad *Pantheon* nostrum, §. LV. p. CXXVII.

** Nonnunquam Memnonis nomen scriptum reperitur *Menon*. Exemplum habes capite hoc, §. 3. &c.

aliorum, de *Memnone Aethiope*, Tithoni et Aurorae filio, occasionem subministrasse.

§. 6. Sed e diuerticulo in viam redeo, ad *Amenophin* Aegyptium. Nominis huius originationes attuli, §. 4. quas parum habere verosimilitudinis, fatebuntur credo omnes rerum iusti et aequi aestimatores. Verum quandoquidem rem hanc tetigi, eaque ad argumentum, quod hic ornandum in me suscepi, utique spectat, exponam quae mihi verior videatur nominis huius interpretatio. Erat cum conicerem, *Amenophis*, literis Copticis scriptum, sonare **AMUN-NDZ-Ψ**, *Amun-nob-phi*, idque interpretor *custodem urbis Thebarum*. Norunt eruditi, priscum genuinumque urbis Thebarum nomen Aegyptium, fuisse *Amun-nob*. In Textu hebraico librorum Veteris Testamenti legimus * **אֲמוֹן**, *Amun*, vel *Amon-no*, et ** **אֲמוֹן חָמֻן** *Hamun-no*, uti et *** **אֲמוֹן נֹ**, *No-Amun*, idque interpretes Alexandrini perquam commode reddunt, loco postremo, *μεγίστη Ἀμμών*, id est *portionem* vel *possessionem Ammonis*. Scriptores Graeci exotici, urbem eam vocant *Διόσπολιν*, *urbem Iouis*, scilicet *Ammonis*, et has sequuntur interpretes etiam Alexandrini, *Ezech. XXX. 16*. Nam † *Amun* Aegyptiis nomen est Diuinitatis, quam Graeci *Δία*, *Iouem* interpretantur. **NDZ**, (*nob*) vero certam et *demensam possessionem* significat, vnde oportet deducere vocem *νομός*, ita Aegyptii appellabant certam regionis suae partem, vel, ut Latini loquuntur, *Praefectura*, quod pluribus nunc persequi, prolixum nimis foret. **Ψ**, (*phi*) denique, sermone Aegyptiorum dicitur *τηρεῖν*, *seruare*, *custodire*. Ex ea ratione obseruauimus quondam †† *Vulcanum*, Princeps Aegyptiorum Numen, in Theologia gentis huius dici consueuisse **ΧΗΛΕ-Ψ**, *Chami-phi*, vel **ΚΗΛΕ-Ψ**, *Came-phi*, *Custodem Aegypti*. Confirmili sane ratione, *Amenophin* interpretari nobis licebit *Amun-nob-phi*, siue *Custodem Thebarum Aegyptiarum*. Est enim credibile, Thebaeos Aegyptios, *Amenophin*, ceu urbis suae seruato-

E 3

rem

* *Jeremiae XLVI. 25.*

** *Ezechiel. XXX. 15.*

*** *Nabumi III. 8.*

† Videri potest *Pantheon* nostrum Lib. II. cap. II.

†† In *Pantheo* Lib. I. cap. IV. §. 9.

rem et eundem reueritos fuisse. Testatur id inscriptio graeca, quae in Colosso Memnonio visenda, a POCOCKIO edita est, quamuis iniuria temporis non leuiter corrupta. Haec tamen ex vocibus valde inquinatis eruere licuit. ΕΘΘΕΓΑΤΟ ΜΕΜΝΩΝ ΘΗΒΑΙΩΝ ΠΙΟΜΑΧΟΣ. *Sonum dedit Memnon Thebaceorum Propugnator.* Id certe Aegyptiace sonat *Amun-nob-pbi*. Venit et alia nominis huius interpretatio in mentem; sed quam sequentibus referuo, vbi de Statua Memnonis differendum mihi erit, Synt. III. cap. VI.

De cognominibus Amenophis Aegyptii.

§. 7. Nomen, quod nunc excussimus, *Amenophis*, est veluti proprium *Memnonis* Aegyptiorum. Sed illum tamen aliis etiam nominibus, quae possis dicere *appellatiua*, vel *cognomina*, insignitum fuisse,prehendimus. Ad illa refero nomen *Memnon*, non graecum, de quo diximus §. 4. quodque ibidem sumus interpretati; verum Aegyptium, quo Thebaidis incolae *colossus* suum saxum solebant cognominare, §. 5. Aliud Amenophi nostro ab Aegyptiis impositum nomen erat *Osymandes*, vel *Osymandyas*, quod ex HECATAEO *Abderita*, DIONORVS *Siculus* memoriae prodidit Lib. I. p. 44. Perbene profecto animaduertit MARSHAMVS ex STRABONE, qui eum *Imanden* appellat, hunc ab *Amenophi*, siue *Memnone*, re ipsa non differre. Idque ex DIONORO recte lecto et intellecto, facile potest confirmari. Sed audiamus MARSHAMVM, quia eadem opera, *Memnonis* quoque et *Osymandyas* nomina Aegyptiaca illustrare annisus est. * Porro, inquit, *Amenophis hic siue Memnon, qui Straboni est Imandes, et Imandes, Hecataeo dicitur Osmandes, hoc forsitan ab Osride, illud ab Ifide nomen.* Opportune vir idem illustris, quod iam monuimus §. 4. in superioribus obseruauerat, *obscuram esse Aegyptiorum nominum rationem*, quare vehementer optauerim, vt ab explicandis obscuris huius generis nominibus, potius abstinuisset. Id enim negotium, neque hic, neque vspiam alibi, feliciter ipsi cessit. Verum id recte omnino peruidit, *Osymanden*, et *Amenophin*, siue *Memnonem*, nomina esse, quae ad vnum eundemque Colossus Thebaceum referri debent, illique ab Aegyptiis imposita sunt. Idque ipsum in Syntagmate III. ex vetusto Aegyptiorum sermone, luculenter confirmabimus. Denique et *Scsostris* nomine condecoratum fuisse a nonnullis *Amenophin*, testimonio Scriptoris magni nominis nititur. Conceptis namque verbis id testatur PAVSANIAS, curiosus Colossi Thebaci

* In *Canone Chronico* p. 427.

Thebaei spectator, quique quae de eo tradit, ab accolis accepit. Is postquam observasset, eum, quem *Memnonem* vocarent Graeci, ab indigenis nuncupari *Amenophin*, §. 2. 3. ista subiungit. *Audiui etiam, qui Sesostris illam Statuam esse dicrent.* Nemo vero sibi persuadeat, intelligi hic *Sesostris*, inclytum illum regem Aegypti, omnium gentium sermonibus celebratum. Id enim si esset, nemini in tota Aegypto res huius indolis obscura et ignota esse potuisset. Etenim inter reges omnes, qui Aegyptiis vnquam imperarunt, non est quisquam illustrior, cuiusque memoria charior existeret omnibus, Sesostris. Colossus porro ille Thebaeus, a primis inde temporibus, in tanta fuit ubique existimatione, * vt inter admiranda Aegypti, numeratus semper fuerit. Et cum Aegyptiis rerum insigniorum omnium memoriam tam sollicitè custodiuerint, et saxi adeo insculpi curauerint, quomodo res huius generis obliuioni mandari, aut sequiori aëo in dubium vocari potuisset? Et tamen novimus, Statuam illam communiter, ab omnibus dictam fuisse *Amenophis*, et paucos tantum quosdam eam *Sesostris* nuncupasse. Facit hoc, vt suspicer, nomen *Sesostris*, hic non esse nomen alicuius viri proprium; sed appellativum. Memini, aliquando beatum LACROZIVM, cum de rebus gestis magni Sesostris confabularemur, nomen Sesostris ita interpretatum esse, *Ὁς-ὠψτ-ρη*, (*Sois* vel *Sis-ostre*) quo significatur κύριος προσκυνῶν τὸν ἥλιον, *Dominus adorans Solem*, idque postea in Miscellaneis, manu eius exaratis, quorum, sub nomine *La Crozianorum*, editionem in me suscepi, scriptum inueni. Hoc nomine vero, etiam Statua Amenophis quam optime compellari potuit, quia solebat oriente Sole, vocem emitte, eaque Solem quasi salutare, aut adorare. Posset etiam nomen idem exponi *Ὁς χρῶστ ἐρη*, (*Sois*, vel *Sis-sust-ere*) *Dominus inuens in Solem*, quod fere eodem redit. Prior tamen interpretatio pluribus forte arridebit, neque me inuito.

CAPVT

* Vide Synt. III, cap. I.

CAPVT II.

De loco, vbi regnavit Amenophis,
deque eius aetate.

Operae pretium est, quærere, in quam Aegypti Prouincia regnauerit Amenophis. §. 1. Amenophis Aegyptius fuit Thebaeus. §. 2. Neque obest nobis Philostrati et aliorum quorundam auctoritas. §. 3. Neque gens Memnonum in Aethiopia. Vera Memnonia non sunt, nisi in Aegypto superiori. §. 4. Aetas Amenophis, ex aetate Memnonis graeci, aestimari non potest. §. 5.

§. I.

Operae pretium est quærere, in quam Aegypti Prouincia regnauerit Amenophis.

Amenophin MANETHO in historia rerum Aegyptiacarum, * praesentauit vt regem pium, fortem, felicem, et potentem. Ab eo id acceperunt alii. Quinimo Scriptor ille Aegyptius, inter reges, quorum historiam scripto consignauit, ** plures recensuit, nomine eodem Amenophis designatos. Existimant igitur viri eruditi, Colossum Thebaeum, effigiem esse saxeam *** vnus ex his regibus, qui *Amenophis* nomen gesserunt. Ex iis quae diximus, per se iam satis colligi posse videtur, quamquam rex ille, secundum traditionem Aegyptiorum historicam, habuerit patriam, et vbinam gentium imperauerit. At etiamnum tamen dispiciendum restat, in quam Aegypti regione imperasse perhibeatur. Nam in pluribus Aegypti partibus, plures simul reges, et eodem tempore summae rerum praefuisse, *Dynastiae* MANETHONIS satis testantur. Hanc vero quaestionem de patria et loco regni Amenophis, non ita esse inutilem aut superuacaneam, atque multis quidem prima fronte videri posset; sed argumentum potius, in quo mea nunc defudat opera, non parum illustrare, sequentia planum facient, et infra in Syntagmate III. data occasione, obleruabitur.

Amenophis Aegyptius fuit Thebaeus.

§. 2. Amenophi igitur, suae Memnoni Aegyptiorum, patria fuit, si traditiones gentis huius audimus, Aegyptus superior, vel Thebais. Hic etiam MANETHO regnum ei assignauerat. Etenim reges

* Apud IOSEPHVM Lib. I. adu. Apion. §. 26. 27.

** Vide supra cap. I. §. 3.

*** MARSHAMVS *Canone Chron.* ad Secul. XV. p. 424.

ges illi, * quorum seriem Scriptor hicce in *Aegyptiacis* suis contexuerat, quaeque reges plures nobis exhibet, nomine *Amenophis* nobiles, componunt *Dynastiam* eius, ** uti ab AFRICANO, et EVSEBIO ordinata est, numero XVIII. quae est *Diospolitarum*, siue *Thebaeorum*. In serie igitur regum Thebaeorum, *Amenophi*, vel *Memnoni* Aegyptiorum, locus concedendus est. Spectat eodem locus PAVSANIAE, semel iterumque ad testimonium vocati. Verba eius et hic, ac pleniora quidem, adscribere non pigebit. *** *Colossus, qui Thebis Aegyptiis est, trans Nilum — spectavi. Statua ibi est sedentis hominis. Eam vulgus Memnonis vocat: quem ex Aethiopia venisse — tradunt. At ipsi Thebaei Memnonem esse negant; verum dicunt esse eum Phamenophin, unum ex indigenis.* Ab ipsis igitur Thebaidos incolis accepit PAVSANIAS, *Phamenophin*, cuius viderat cum admiratione Statuam, ortu fuisse Thebaeum, τῶν ἐγχωρίων, unum ex indigenis. Quod vero ad situm illius loci, ubi Scriptor eximius Colossus inclytum vidit, quem ait esse Thebis, prope decantatas illas Syringas, de eo ambigi hodie non potest. Locum illum plures oculis usurpauere, et accurate describere peregrinatores. Plura his iam non addo, quoniam hac de re, infra Syntagmate III. differendum mihi esse video. Ille vero locus, in quo stabat *Amenophis* saxea effigies, patria quoque ipsi fuisse credebatur. Hinc IOHANNES TZETZES Chiliad. VI. hist. 64. de Memnone ait:

Ἐν τῇ πατρیدی δ' ἀπαχθεὶς ἐτάφη δ' οἰκεία

Καὶ σῆλη τέτω γέγονε πυρρόποικιλς λίθῃ.

In patria vero propria, postquam corpus eius abductum esset Troia, sepultus est.

Et posuerunt ei Statuam ex variegato lapide.

Nec alia de causa, in Inscriptione, quam cap. I. §. 6. attulimus, is ipse appellatur Θηβαίων Προμαχος, *Thebaeorum Propugnator*.

§. 3. A constanti illa Aegyptiorum traditione, quam §. 2. exposui, re ipsa non recedit PHILOSTRATUS, quando Lib. VI. de *vita Apollonii* cap. 3. in haec verba scribit. Refert *Damis*, fuisse *Memnonem* *Neque obest Philostrati, et aliorum quorundam auctoritas.*

* Apud IOSEPHVM contra Apion. Lib. I. p. 446. 447.

** Apud SYNCELLVM in *Chronographia*, p. 62. 70. 72.

*** In *Atticis* p. 101.

Lablonski de Memnone.

E

Memnonem Aurorae filium: occubuisse vero non apud Troiam, quo etiam illum non venisse constat; sed in Aethiopia, cum apud Aethiopes regnasset per generationum quinque spatium. Ipsi tamen Aethiopes, quoniam supra ceteros homines longissimae sunt vitae (ἐπεὶ δὴ μακροβιώτατοι ἀνθρώπων εἰσι,) Memnonem lugent, quasi in adolescentia defunctum. Equidem PHILOSTRATVS, et quem is sequi se profitetur, DAMIS, significare videntur, Memnonem Aegyptium, inter illos Aethiopes et vixisse et diem suum obiisse, qui propter singularem vitae longaeuitatem, veteribus Macrobiis dicuntur. Hi autem in Geographia antiqua, longe supra Aegyptum, in ea Africae collocantur parte, quam hodie etiam *Aethiopiam* appellamus. HERODOTVS Lib. III. c. 17. eos in *Africa ad mare australe* locat. MELA Lib. III. c. 9. eosdem Aethiopibus illis accenset, quibus regni sedes erat Meroë. Hanc eandem oram illis assignat PLINIVS Lib. VI. c. 30. ad quem haec notat HARDVINVS de Macrobiis. *Pars est regni, quod Nubiam hodie appellant: non Bagamedri, ubi Sanatus existimat.* Ex hac igitur regione Memnonem Aegyptium deducere videtur PHILOSTRATVS, neque id nego. Verum tot errores pueriles Scriptor hic aduersus praecepta Geographiae commisit, ut illius, in his rebus, sit perexigua, et pene nulla auctoritas: Eum ceteroquin nomine *Aethiopiae* ne ipsa Thebaidem Aegyptiacam designare voluisse, aut certe debuisse, vel id est argumento ineluctabili, quod in Aethiopum illorum, de quibus loquitur, regione, inclutum ponat. Memnonis Colossium, quem et prolixè describit. Fueritne huius Colossi situs verus PHILOSTRATO perspectus nec ne, nunc non disquirò; sed eruditorum hodie nemo negat, fuisse eum in Thebaide, prope urbem *Thebas* erectum. Haec igitur est Aethiopia, ex qua Memnonem Aegyptium fuisse oriundum, et in qua eum regnasse, ex communi fama, subinnuit PHILOSTRATVS. Idem de aliis iudicandum quoque est, qui Memnonem Aethiopem extitisse, eoque nigrum, perhibent. Veteres certe, eosque inter HOMERVM ipsum, *Aethiopiae* nomine designare Thebaidem Aegyptiacam, * alio loco monuimus. Non nego, recentiores quosdam, priscam illam traditionem de Memnone Aethiope, siue Thebaeo Aegyptio, nouis figmentis sic inquinasse, ut videri possit Memnon semper pro indigena Aethiopiae proprie sic dictae habitus fuisse, cuius rei exempla, ** in superioribus attuli;

* Synt. I. cap. II. §. 4.

** Loc. cit. §. 3.

attuli; verum illi morari nos non debent. Non enim tum traditionem priscam nobis sinceram referunt; verum propria cerebri sui figmenta exornant.

§. 4. Obiici forsan nobis posset, quod supra ipsi tetigimus, a veteribus nonnullis memoriae proditum inueniri, fuisse aliquam in Aethiopia gentem, cui a Memnone nomen inditum fuerit *Memnonium* *. Erant et oliu, qui contenderent, eorum ipsum iam HOMERUM mentionem fecisse. Verum ubi in omnibus Exemplaribus legitur Iliad. A. 423. μετ' αἰμύμονας Αἰθιοπῆας, ad inculpato Aethiopes, illi reponant μετὰ Μέρμνονας Αἰθιοπῆας, ad Memnones Aethiopes: dicebantque, esse Aethiopum gentem quandam, quae a Memnone Tithoni filio et Diei, nomen adsciuisset *Memnonium*. Et fateor, gentem hanc vetustis Geographis incognitam non fuisse, quippe qui situm regionis ipsorum in Aethiopia designent. PLINII haec verba sunt Lib. VI. c. 30. *Ex aduerso in Africae parte Macrobi: Rursus a Megabaris Memnones et Dauelli*. Coniunguntur hic *Memnones* et *Macrobi*, inter quos posteriores vixisse Memnonem et regnasse, PHILOSTRATUS auctor est. Vide §. 3. PTOLEMAEVS vero *Geograph.* Lib. IV. cap. VIII. p. 130. de iisdem haec habet. *Inter Nilum autem et Asapodem fluvium, ad Meroën insulam (sic est in graeco) Memnones*. Vix igitur in dubium vocari posse arbitror, ex recepta Geographorum veterum sententia, fuisse gentem aliquam Aethiopicam, quam ipsi nominarunt *Memnones*. At vero illos in honorem Memnonis Aegyptii, ita denominatos non fuisse, ex eo satis constare unicuique potest, quod *Memnonis* nomen in illis oris cognitum nemini fuerit. Quem Graeci *Memnonem* appellant, is ab Aegyptiis constanter dicebatur *Amenophis*, nomen vero *Memnonis* ipsis ignotum erat. Estne igitur dubitandum, *Aethiopes*, si omnino *Amenophis* notus ipsis esset, et si ab eo se ipsos cognominare vellent, nomen hocce eius verum ab Aegyptiis adoptaturos potius fuisse, quam *Memnonis* nomen sibi penitus peregrinum, a Graecis, tam longo terrarum intervallo, a patria sua distitis? Genuina *Memnonia*, quibus nempe nomen istud, a Memnone Aegypto adhaesisse creditur, omnes vnanimiter locant in Aegypto superiori, plerique circa Thebas et Abydum. De iis STRABO, Geographorum antiquorum praestantissimus, Lib. XVII. p. 559 ait: *Supra Ptolemaidem est Abydus*, ** in qua

F 2

est

* EVSTATHIUS in Iliad. A. p. 128.

** Sic et PLINIUS Lib. V. cap. 9. et SOLINUS in *Polybistore*, cap. 32.

est Memnonis regia, mirifice structa, e solido lapide, quemadmodum diximus de Labyrintho. Et innox: Quod si, ut nonnulli sentiunt, Memnon ab Aegyptiis, Ismandes dicitur: etiam Labyrinthus Memnonius erit, et eiusdem opus, cuius Abydensia et Thebana, nam et ibi quaedam Memnonia dicuntur. Quod auctor excellens de Labyrintho coniecat, minus firmiter certumque iudicari debet, nititur enim errore manifesto, quem infra indicabimus, cap. III. §. 5. Verum apud omnes in confesso est, quod et ipse observat, Thebis et Abydi ostendi quaedam Memnonia. Idem p. 561, ubi memorabilia Thebis visenda describit, supra Memnonium, inquit, sunt regum loculi, in speluncis quibusdam in lapidem incisi. De iisdem omnino loquitur DIONDORVS Siculus Lib. II. ubi p. 109 et haec leguntur: Ἀμφισβητᾷ δὲ οἱ περὶ Αἴγυπτον Αἰθίοπες λέγοντες ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις γεγονέναι τὸν ἄνδρα τῶτον, καὶ βασιλεῖα παλαιὰ δεικνύσιν, ἃ μέχρι τῆ νῦν ὀνομάζεσθαι φασὶ Μενμόνια. In dubium hoc vocant Aethiopes, circa Aegyptum, Memnonem in Oriente imperasse, regiamque habuisse Sufa, nam Memnonem patriae suae arrogans, idque domus regiae, quas etiamnum Memnonia vocari ferunt, indicant. Quae hic dicitur Aethiopia circa Aegyptum, re ipsa alia non est, quam Aegyptus superior, quod et res ipsa loquitur, et ex iis, quae saepe in superioribus observanda nobis fuerunt, intelligi potuit. Verum DIONDORVS ex eo, quod Memnonia perhiberentur in Aethiopia esse, satis se expedire non potuit, cum in mente eius haereret Aethiopia ab Aegypto distincta. AGATHARCHIDES, ut qui bene nosset, Memnonia genuina reperiri nulla, nisi in Aegypto superiori, et nihilo tamen minus intelligeret, ea etiam in Aethiopia locari, difficultatem hanc alio modo solui posse existimavit, aut solutionem ab aliis oblatam, amplexus est. Ita autem scribit in Periplo Maris rubri *. Desit hoc metallum in actu esse tum, quando Aethiopum olim agmen Aegyptum incursum, et multis annis urbes custoditas praesidiis suis tenuit, a quibus etiam Memnonia esse perfecta memorant, tum quando Medi et Persae rerum potiebantur. Credat hoc Iudaeus Apella. Memnonia illa non alia de causa a vetustioribus dicta sunt Aethiopica, quam quod extructa essent in Aethiopia Aegyptiaca, seu Aegypto superiori, aut Thebaide. Verum dices forte, quidnam haec Memnonia ad Amenophin, qui in Aegypto semper hoc, nunquam Mem-

monis

* Apud PHOTIVM in Biblioth. Cod. CCL. p. 1322. et in Hadsoni Geographis minor. T. I. p. 26.

mnons nomine primitus compellatus fuit? Recte quidem id aduersus ea, quae huc usque adstruxi, excipi posset, si loca illa, quae a Scripto-ribus *Memnonia* vocantur, nomine hoc ab ipsis priscis Aegypti incolis designata fuissent. Quis vero id dixerit? Graeci sunt, qui nomen hoc nobis conseruauerunt, quique id ab interpretibus Sacrorum graecis in Aegypto acceperunt. Eidem nobis *Heliopolin*, *Diospolin*, *Aphrodito-polin*, *Heracleopolin*, et similes vrbes in Aegypto commemorant, a Graecis sic denominatas, quarum tamen urbium nomina Aegyptiaca plane diuersa fuisse nouimus. *Heliopolin* Aegyptiis dictam fuisse *On*, ipsa Scriptura magistra tenemus. Eadem nos docet, *Diospolin* ab indigenis dictam fuisse *Amun-nob*, vel *Nob-Amun*. Et sic in reliquis. Idem plane existimandum est de *Memnoniis*. Quoties illa a Scriptori-bus Graecis Romanisque nominantur, nihil nisi hoc subindicatur, fuisse aedificia structurae antiquae et splendidae, in honorem *Amenophis*, siue, ut eum Graeci vocare consueuerunt, *Memnonis*, condita, eius-que memoriae consecrata.

§. 5. Si Amenophis in Aegypto regnavit, quod Graecis saltem *Aetas Ameno-* persuasum erat, difficile non videtur, de aetate eius, certi quidpiam con-*pbis Aegyptii,* siliuere. Ingens enim illa nominis eius celebritas, permittere non po-*ex aetate Me-* tuisset, ut memoria rerum ab eo gestarum, et temporis, in quod regnum *mnonis Grae-* eius et gesta ingruunt, intercideret. Et sunt viri eruditi, inque rebus *ci aestimari* *non potest.* chronologicis summa cum laude versati, qui labori pepercerunt nulli, ut rem hanc ad aliquem certitudinis gradum perducerent. Verum post expensa serio omnia causae huius momenta, post excussas diligenter rationes, quas pro sententiis suis viri doctissimi adferunt, fateri tamen cogor, me iisdem tenebris, eademque incertitudine, qua antea, etiam-num premi. Equidem si Amenophis Aegyptiorum, a Graecorum Memnone haud quaquam differret, quod veterum plerique existima-runt, negotium hoc omne expeditum esset, ac conclamatum. Nam dubitare non licet, Memnonem Graecorum, si extitit, extitisse tem-pore belli Troiani, quod exitium ipsi attulit. Vide Synt. I. cap. III. Neque etiam diffiteri possum, venditari quasdam, tanquam veterum Aegyptiorum traditiones, quae cum traditionibus hac de re Graecorum poëticis et historicis plane consonant. * *In dubium hoc vocant*, inquit Scriptor pereximius, *Aethiopes circa Aegyptum, qui patriae suae Me-* *mnonem arrogant, et Palatia hodieque Memnonia vocitata ostendunt.* *Ut sit, constans fama est, Memnonem Troianis auxilio venturum, —*

* DIODORVS Siculus.

magna fortitudinis gloria multos in praelio graecos neci tradidisse: donec ad extremum Thessalorum insidiis trucidatus, occubuit. Cadaver tamen Aethiopes ereptum combusserunt, ossaque reportarunt ad Tithonium. Haec sane de Memnone in regis descripta commentariis haberi, Barbari asserunt. Et §. 2. ΤΖΕΤΖΑΕ iam adduximus versus politicos, quorum hicce est sensus: Memnon vero in propria patria, postquam corpus eius abductum esset Troia, sepultus est. Et posuerunt ei illic Statuam ex variegato marmore. Potest his quoque addi traditio Aegyptiorum, uti iactatur, vetus, quam ex ΔΕΜΕΤΡΙΙ rerum Aegyptiacarum libris attuli Synt. I. cap. IV. §. 3. Verum haec lectori exercitato scrupulum iniicere nequeunt. Nam quod ad ΔΙΟΔΟΡΟΥ attinet, videbunt facile, qui in huiusmodi rebus hospites non sunt, eum quae refert, ex fama incerta accepisse, quod multis adstruere opus non est. ΤΖΕΤΖΕΣ vero, rerum Aegyptiacarum, in hoc negotio, ut videtur, plane expers, Scriptores graecos aperte et vnice secutus hic est. De loco ΔΕΜΕΤΡΙΙ quae sentio, supra iam exposui loc. cit.

Re ipsa aetas
eius plane incerta est.

§. 6. Aliud omnino de *Amenophi* testantur ipsorum Aegyptiorum traditiones et Monumenta, quae attentionem aliquam merentur. Ex his ΔΑΜΙΣ, Apollonii Tyanaci in itineribus comes, retulerat *, Memnonem Aegyptium, nec ad Troiam occubuisse, nec omnino iter illuc fecisse. Ipse vero PHILOSTRATUS commemorat ** Μένωνος ἑταρον νεώτερον, ἐπὶ τῇ τροίᾳ πολέμῳ, Memnonem alium iuniorem, qui claruit tempore belli Troiani. Prior est Aegyptius, siue *Amenophis*, posterior autem Graecorum *Memnon*. Si vera narrat FLINIVS Lib. VII. c. 56, et si de Memnone Aegypto loquitur ***, quod mihi, non diffiteor, videtur, plurimis Seculis hic Troiani belli tempus antevertit. Sic namque scribit: *Anticlidēs in Aegypto literas inuenisse quendam nomine MENONA tradit, XV. annis ante Phoronem antiquissimum Graeciae regem.* Aetas huius *Phoronci*, quem FLINIVS vocat *antiquissimum Graeciae regem*, et quo nihil antiquius in Graeca historia occurrere fatetur PROCLUS Lib. I. in *Timaeum Platonis* p. 31. aetas inquam huius *Phoronci*, Chronologis nostris ignota non est; sed hoc tamen antiquiorem esse *Menonem* (id est Memnonem Aegy-

* Apud PHILOSTRATUM de vita Apollonii Lib. VI. c. 3.

** Vide Synt. I. cap. II. §. 3.

*** Vide Synt. III. cap. IV. §. 7.

Aegyptium) affirmat PLINIVS. MANETHO, Sacerdos Aegyptius, *Amenophin* multo quidem iuniorem nobis commemorat *Phoroneo*; sed non parum tamen antiquiorem belli Troiani tempore. Nam si ipsius historiae rerum Aegyptiacarum, rationem aliquam habendam putamus, fuerunt tres Aegyptiorum reges, nomine *Amenophis* condecorati. Et post hos tres, alium etiamnum in Catalogum regum Aegypti infert *Amenophin* *, aequalem Mosi Hebraeorum Legislatori; sed quem ** pessima fraude, contra fidem historicam intrusum esse iudicat IOSEPHVS. Eadem de aetate huius *Amenophis* memoriae mandavit CHAEREMON, in *** *historia Aegyptiaca*. Iuxta hos itaque calculos, *Amenophis* in aetatem Mosi ingruit, tempora autem cladis Troianae, aliquot Seculis antecessit. Iam vero observauimus, id quod dixi, Amenophi tribui quarto, illique, ut iudicat Scriptor Iudaicus, contra fidem annalium genuinorum, pessime intruso. At vero longe verosimilius est, Colossus Thebaeus, si fuit effigies vnius ex his regibus, ad primum potius referri, qui secundum rationem temporum MANETHONIS, diu ante Mosē regnavit. MANETHON ipse, si sententiam eius recte repraesentarunt † AFRICANVS et EVSEIVS, Colossus regi illi vindicat, qui secundus nomen *Amenophis* gestavit. Verum enim vero, mihi longe credibilius videtur, ipsum primum *Amenophin*, nomen hoc suum, more Aegyptiis perquam familiari, a Colosso Thebaeo, tanquam a divinitate aliqua symbolica, accepisse, et ab hoc, idem nomen adsciuisse alios. Equidem nescius non sum, magnum historiae veteris, et doctrinae de temporibus investigatorem, MARSHAMVM ††, Colossus nostrum attribuisse *Amenophi* quarto, illi, quem fictitium et supposititium iudicat IOSEPHVS. At quis non videt, eum rationes suas ita digessisse, ut hypothecibus suis serviret, et quod *Amenophin* Aegyptium, cum *Memnone* Graecorum, in unam eandemque personam compingere vellet, reclamantibus licet genuinis Aegyptiorum relationibus et traditionibus. Eam quoque ob causam, rationes temporum MANETHONIS, quem tamen sequitur, mirum in modum turbat. Scribit enim †††, *Memnonem Thebanum*,

* Apud IOSEPHVM contra Apion. Lib. I. §. 26. p. 461.

** IOSEPHVS lib. cit. §. 26. p. 461. semel iterumque.

*** Apud IOSEPHVM, ubi supra, §. 32.

† Apud SYNCELLVM in *Chronograph.* p. 72.

†† In *Canone Chronico*, p. 424.

††† Ibidem p. 432.

*num, bello Troiano esse longe recentiore, cum tamen certum et ab omni dubio repulsum sit, quartum Amenophin, secundum MANETHONEM et CHAEKEMONEM, ex quorum Commentariis historicis nobis tantum innotuit, tempora Moſis attingere, eoque bello Troiano multo antiquiorem eſſe. Quid diutius morer in re tam obſcura, et quam, me quidem iudice, non quiſquam facile extricauerit? Malo hic igitur acquieſcere in iudicio IAC. PERIZONII, qui, ubi varias virorum eruditorum, de hoc argumento, ſententias expendit, ita tandem pronunciat *: Atqui nihil incertiſſimum Amenophis iſtius aetate, quiſſime quem Viſſerius ad Moſis tempora reſert, alii plerique ad ſeriora longe demittunt.*

CAPVT III.

De vita Amenophis Aegyptii rebusque ab eo geſtis.

Traditio Damidis de vita Amenophis longaeua examinatur et reiicitur. §. 1.
De rebus ab Amenophi geſtis Aegyptiorum traditiones. §. 2. Oſymandyaec, qui ab Amenophi diuerſus non eſt, res geſtae. §. 3. 4. Amenophis vel Oſymandyas Labyrinthum non conſtruxit. §. 5.

§. I.

Traditio Damidis de vita Amenophis longaeua examinatur, et reiicitur.

Non deſunt, qui de vita Amenophis, ſive Memnonis Aegyptii, rebusque ab eo geſtis, literis nonnulla mandarunt. Eo retulerim traditionem Aethiopum, id eſt. incolarum ſuperioris Aegypti, vel Thebaidos, quam ex *Damide* reſert PHILOSTRATVS de vita Apollonii Lib. VI. c. 3: *Memnonem Aurorae filium Aethiopum, neque Troiae occubuiſſe, neque illuc profectum unquam fuiſſe; ſed diem obuiſſe in Aethiopia, cum ibi regnaſſet per generationum quinque ſpatium.* Addit poſtea, cum nihilo minus in *adoleſcentia* fato functum fuiſſe, quandoquidem Aethiopes, ex quibus ortum traxiſſet, et quibus imperaſſet, ſint *μακροβιωτατοι ανθρωπων*, ſupra ceteros homines longiſſimae vitae. Tradiderintne hoc, quod de longaeuitate Memnonis ſui, ex DAMIDIS teſtimonio, PHILOSTRATVS narrat, re ipſa Aegyptii, certo ſciri non poteſt. Oppido tamen probabile eſt, plurimis et craſſis

* *Origin. Aegypt. cap. XII. p. 188.*

erassis valde mendaciis, quibus vita illa Apollonii tota scatet, et hoc esse annumerandum. Quis enim non intelligit, auctorem huius famae, de incredibili longaeuitate Memnonis, eum ex Aegypto transferre ad illos Aethiopes, qui longius aliis hominibus vitam producere credebantur, et quos ideo veteres appellarat *μακροβίους*, *Macrobios*, de quibus nonnihil dixi cap. II. §. 3. Res ipsa id non loquitur, sed clamat. Verum ista profecto genuina Aegyptiorum traditio non est. Nam Thebaei in Aegypto superiori, Pausaniae affirmarunt *, Memnonem aut Amenophin esse τῶν ἐγχωρίων, *unum ex indigenis*, in regione sua natum. Et multa sunt, quae inuicte docent, fuisse hanc communem inter omnes Aegyptios famam. Vide cap. II. §. 2. 3. 4. Verum enim vero, ut etiam concedam, Memnonem DAMIDIS, inter Aethiopes Macrobios vixisse, iisque imperasse, ne sic quidem, cum testimoniis de his hominibus veterum, conciliari potest, quod nugator ille blaterat, Memnonem regnasse *per generationum quinque spatium*. Sic enim tempus, quod regnando emensus est hicce Memnon, complecteretur ** annos plusquam centum et sexaginta. Addendi autem annis hisce complures alii, quos vixisse credi potest, antequam regni habenas capesseret. Multo magis ab omni veri specie remotum est, quod illic additur, eum qui tot annos inter Macrobios vixerit, habitum fuisse pro adolescente. Quot igitur non anni, in gente illa, tribuendi erunt viris? quot senibus? quot tenique decrepitis? Haec non modo fidem omnem superant; sed et testimoniis veterum de longaeuitate Macrobiorum. De iis enim haec tradit MELA *de situ orbis* Lib. III. cap. IX. *Aethiopes sedem Meroën habent, terram, quam Nilus primo ambitu amplexus, insulam facit. Pars, quia vitae spatium dimidio fere, quam nos, longius agunt, Macrobiis disti*. Si igitur Scriptorem hunc, et quos ille secutus est, audimus, Macrobiis, ubi ad senilem aetatem peruenirent, annos vivebant circiter centum et viginti. Alexander M. in Epistola ***, cui Sophista quidam nomen eius praefixit, Macrobiis; sed quos in India Orientali locat, attribuit annos centum et quinquaginta. Sed quid hoc ad *Macrobios* DAMIDIS, et ad *Memnonem* eius Aethiopicum? qui si, senectutem attigisset, annos

trecentos

* PAUSANIAS p. 101.

** Apud veteres enim communiter, tres generationes conficiunt centum annos. Vide MONTLEII *Dissertation upon Phalaris's Epistles* p. 35.

*** Apud SYDAM in *Be...*

Iablonski de Memnone.

trecentos utique, quin et quadringentos viuendo superasset. Quod si igitur, quod DAMIS de Memnone Macrobio Aethiope nugatur, ne de Macrobiis quidem, quales a veteribus nobis repraesentantur, cum aliqua veri specie dici potuit, quanto minus de Thebaeis Aegyptiis, qui Memnonem ciuem suum extitisse, perhibebant? Quantum non ab inepto hoc figmento, distat Aegyptiorum traditio de illis regibus, qui *Amenophis* nomen gesserunt? Primus enim ex illis * annos regnavit viginti et septem: secundis annos triginta, ac menses quinque: tertius nouem et decem annos, mensesque sex. De quarto autem *Amenophi*, nihil neque ** MANETHO, neque *** CHAEREMON commemorant, quod credere nos iubeat, † eum communem vitae humanae sortem atque terminum aliqua superasse. Haec tam prolixè persecutus minime essem, nisi viderem †† viros in doctrina temporum Principes, figmentum illud DAMIDIS putidum, non modo referre; verum illud etiam admittere, illique rationes temporum accommodare. Mihi post haec, quae nunc disputavi, tuto affirmare licebit, narrationem illam DAMIDIS, aut nil esse, nisi figmentum ineptum et nugacissimum, aut subesse illi sensum aliquem arcanum, ex doctrina Sacerdotum mystica explicandum. Non ego, postremum hoc, moribus Aegyptiorum tam bene congruens, mihi maiorem in modum placitum fuisse, si testimonio alius cuiusdam Scriptoris fide digni confirmatum vidissem.

De rebus ab
Amenophi
gestis, Aegy-
ptiorum tra-
ditiones.

§. 2. Quod attinet ad res gestas *Amenophis*, siue *Memnonis* Aegyptii, de iis MANETHO aut literis mandauit nihil, aut quod mandauerat, diu iam deperditum est. In fragmento certe huius Scriptoris, quod IOSEPHVS conseruauit, tres quidem reges, nomine *Amenophis* nobiles, commemorantur; sed ††† praeter annos, quos regnando expleuerunt, aliud quicquam de illis ibi non refertur. In *Dynastis* eiusdem, sicuti AFRICANVS et EVSEBIVS eas digesserunt, monetur quidem * de secundo ex his regibus, quod is sit, cuius

* IOSEPHVS *aduersus Apion*. Lib. I. §. 15. p. 446. 447.

** Apud IOSEPHVM, *aduersus Apion*. Lib. I. §. 26. p. 460. 461.

*** Apud eundem, ubi supra, §. 32. p. 465.

† Vide mox §. 2. not. ***.

†† MARSHAMVS in *Canone Chron.* p. 432.

††† Vide IOSEPHVM *aduersus Apion*. Lib. I. §. 15. p. 446. 447.

* In SYNCELLI *Chronographia* p. 72.

ius habeatur colossus saxeus, loquela praeditus. At praeter hoc, nihil de eo amplius traditur. Et dubitari insuper non immerito potest, fueritne hoc ab ipsa MANETHONIS manu profectum. Est et in eiusdem *historia Aegyptiaca*, * quartus *Amenophis*, de quo extat ** prolixa eius narratio; sed illum IOSEPHVS fictitium et institutum iudicat, malaque fide in catalogum regum Aegypti a MANETHONE intrusum. MARSHAMVS vicissim, quod supra vidimus, cap. II. §. 6. ex temporum ratione concludi posse putat, hunc vere esse illum, cuius marmorea effigies a tot Scriptoribus celebratur. Ego, si quatuor extiterunt reges Aegypti, *Amenophis* nomine celebres, induci quidem non possum, ut credam, quartum inter hos illum esse, in cuius honorem Colossus Thebaeus erectus est. Sed de hoc quarto *Amenophi*, talia tamen a Sacerdote Aegyptio commemorari video, quae me quidem iudice, ad *Amenophin* nostrum, siue *Memnonem* Aegyptium, referri debent. Adscribamus quaedam huc spectantia, ex IOSEPHO Lib. I. *adu. Apion.* §. 26. 27. *Amenophin regem, fictum et contra historiae fidem catalogo regum inserit, ideoque *** annos regni eius definire ausus non est, quamvis ceteris regibus annos, quibus regnarunt, accurate apponat. Et huic fabulas quasdam annectit, oblitus ferme eorum, quae tradiderat.* — Hunc igitur *Amenophin*, quem supponit, ait desiderio incensum fuisse, videndi Deos, quod etiam *Horo*, alicui eorum, qui ante ipsum regnauerant, regi, contigisset, et hoc suum desiderium patefecisse *Amenophi* cuidam, sibi cognomini, filio *Paapis*, qui propter sapientiam et praescientiam futurorum, diuinæ naturae videbatur particeps: hunc vero dixisse regi, quod posset videre Deos, si regionem uniuersam a leprosis immundisque hominibus perpurgasset. Narratur deinde, quo pacto rex *Amenophis*, homines aliqua parte corporis mutilatos, usque ad octoginta millia, in lapicidinas miserit, quae in parte Aegypti orientali versus mare rubrum sitae sunt, postea vero ipsis permiserit, ut in urbem *Auarin* a Sacerdotibus dictam *Typhoniam*, se recipere, ubi ducem nacti sunt *Mosen*, Sacerdotem quondam

G 2

Helio-

* Vide cap. II. §. 6.

** Apud IOSEPHVM Lib. I. *adu. Apion.* §. 26.*** In ipso MANETHONIS Opere annos regni huius *Amenophis* non repperat IOSEPHVS. At vero, qui Dynastias eius digesserunt, *AFRICANVS* et *EVSEBIVS*, largiti sunt ipsi, prior annos XX. posterior vero XI. MARSHAMVS p. 433.

Heliopolitanum, * cui nomen Aegyptium fuit *Osarsaph*, vel *Osarsaph*. Dum vero in vrbe Typhonia a pristinis malis requiescerent, contigisse fertur, vt Pastores, qui olim Aegypto potiti erant, deinde vero in Syriam Palaestinam recesserant, iam redirent, seque ad illos adiungerent; sed et pessimis modis eos affligerent. Ultimo denique loco commemoratur, Amenophin valido Aethiopum exercitu adiutum, Pastores et immundos homines aggressum esse, eosque ex Aegypto in Syriam repulisse. Haec est summa eorum, quae de Amenophi suppositio, literis consignauerat MANETHO, et quae prolixius apud IOSEPHVM legi possunt. Quaedam in his occurrere, quae vix alium quam mysticum sensum admittunt, etiam me non monente, lector attentus et exercitatus facile obseruabit. Et nos plura isthac de re disputabimus Synt. III. cap. VI.

Osymandya,
qui ab *Ame-*
nophi non
differt, res
gestae.

§. 3. In Superioribus post MARSHAMVM, ** obseruauimus e STRABONE, *Osymandya* HECATAEI, re ipsa non differre a Memnone Aegypto, vel *Amenophi*, etsi Scriptores plerique duos hos a se inuicem distinguant. Ipse quoque DIODORVS *Siculus* *** qui narrationem HECATAEI de *Osymandya* nobis conseruauit, † si verba eius curate expendantur, obseruationem nostram mirifice confirmat. In Statua huius *Osymandiae*, vel *Memnonis*, aliorum tamen fide, hanc Inscriptionem legi perhibet, quam secuti †† MARSHAMVM, talem hic exhibemus.

Βασιλεὺς Βασιλέων Οσυμανδίας εἰμὶ.

Ἐγὼ δὲ τις εἰδέναι βύλεται πηλίκος εἰμὶ, καὶ πᾶ κῆμαι

Νικάτω τὶ τῶν ἐμῶν ἔργον.

Sum Rex Regum Osymandya; Si quis nosse velit, quantus sim, et ubi iaceam, vincat aliquid meorum Operum. Statua haec, quam DIODORVS subinnuit, etsi eam oculis ipse vsurpasse minime videatur, hodieque, vt auguror, superest, eamque, si recte coniicio, RICHARDVS POCKOCKVS accurate delineatam aeri incidi curauit. Verum enim vero, Inscriptio haec DIODORI nunc in illa non modo

* Vide *Prolegomena* ad *Pausaniam* nostrum §. XI. n. **.

** Vide supra cap. I. §. 7.

*** Lib. I. p. 43. 44.

† Vide Synt. III. cap. V. §. 2. 3.

†† In *Canone Chron.* p. 428.

do non legitur; sed nulla etiam illius indicia et vestigia apparent. Neque etiam meminimus, ex veteribus quencquam, vno DIODORO excepto, Inscriptionis illius mentionem iniicere qualemcunque, tamen si Statuam memorent permulti, et quidam ex iis, eandem satis prolixè describant. Et id tamen, quod DIODORVS memoriae prodidit, Sacerdotes Aegypti, * e commentariis suis *sacris*, ut iactabant, retulerant Hecataeo Milesio, aliisque Graecis, qui postea id ipsum literis consignarunt. Ab hisce auctoribus, diu iam deperditis, rem hanc accepit DIODORVS. Potest exemplo hoc colligi, quam strenue et suauiter, Sacerdotes Aegyptii, inprimis a tempore Ptolemaeorum, ** quo omnis eorum scientia arcana, quam sibi tamen arrogabant, vehementer diminui, et paulatim plane interire coeperat, peregrinis imponere solebant. Licet etiam ex eo aestimare, quae fides hominibus his haberi possit, quando interpretationes Obeliscorum prisca aevi, aliorumque antiquorum Monumentorum, literis hieroglyphicis conscriptorum, iactarunt, aliisque fidenter venditarunt. Nam etsi minime negare velim, eos memoriam quarundam rerum, Monumentis his inscriptarum, a Maioribus acceptam, conseruare potuisse, et id tamen certum est, *** plurimos sibi talium rerum scientiam attribuisse, qua re ipsa plane destituti erant. Verum ea haud quaquam ignorare videri volebant, quae maiores ipsorum, diligentia et opera mirifica memoriae mandare, lapidibusque non facile perituris inscribi voluissent.

§. 4. Sed operae pretium fuerit, nosse, quaenam sint magna In eodem ar- illa et admiranda opera, Osymandyaë, quae in Inscriptione DIODOR- gumento per- RI, illi tribuuntur, et in quibus ipsum ab alio quoquam vinci posse gitur. negabatur. Et istud auctor idem ille egregius nos docebit. Ex aliorum enim narratione refert, post atrium istud, in quo erecta stabat Osymandyaë Statua, sequi Peristylion atrio praestantius et magnificentius, ubi in marmore literis hieroglyphicis insculpta cernebantur magna regis huiusce facta, et opera illustriora. Commemorabatur illic † bellum gestum cum Baetris, qui descenderant ab eo, aduersus quos exercitum eduxerat quadringentorum millium peditum, et viginti millium equitum. Exercitus in quatuor agmina diuisus, a totidem ducebatur

G 3

filiis

* DIODORVS, vbi supra, p. 44.

** Videri possunt *Prolegomena* ad nostrum *Pantheon*, §. LXIV.

*** Eadem *Prolegomena*, vbi supra.

† DIODORVS p. 44. 45.

filii regis. In primo pariete rex conspiciebatur murum oppugnans anni circumstium, in primaque acie cum hostibus oppositis dimicans, socio leone, cuius una cum rege pugnantis terribilis erat species. — In secundo pariete cernebantur captivi huius regis tracti, absque virilibus et manibus, quo effoeminati eorum animi videntur significari. Tertius inde paries omnis generis sculpturas et picturas insignes exhibet, quibus victimae regis et triumphus ob illud bellum profligatum actus, exprimitur. &c. &c. Et post paucula interiecta. Exinde ambulatorium est varii aedificii refertum. Tum affabre sculptus et floride pictus rex spectatur, aurum et argentum Deo offerens; quod annuatim rex ex omni Aegypto, de argenti et auri fodinis percipit. Summa quoque ad argenti rationem adscripta erat trecenties vicies centena minarum millia. Vides, quantae tribuantur regi huic laudes. Plura apud DIODORVM videri possunt. * Summa est, hunc regem, non bello tantum, sed etiam pace magnum; erga Deos pium; erga homines iustum fuisse. Quis vero quaeso, Opera haec *Osymandya* apud DIODORVM legens, animoque suo voluens, in eam se induci facile patietur sententiam, hunc ipsum, eundem esse cum *Amenophi* quarto, de cuius rebus ex MANETHONE quaedam attulimus §. 2. quod asserit ** MARSHAMVS; cum tamen duorum horum regum facta et res gestae, toto coelo differant? Et cui vicissim, lectis iis, quae de *Osymandya* praedicantur, non in mentem confestim veniat, ea ipsi tribui, quae alii de magno *Sesostri* narrant. Conferantur modo, quae ex Diodoro de rebus *Osymandya* hic descripsimus, cum hisce TACITI Annal. Lib. II. c. 60. Mox visit veterum Thebarum magna vestigia. Et manebant structis molibus literae Aegyptiae, priorem opulentiam complexae: Iussusque e Senatoribus Sacerdotum patrium sermonem interpretari, referebat, habitasse quondam septingenta millia aetate militari: atque eo cum exercitu regem *** *Ramsen* Libya, Aethiopia, Medisque et Persis, et BACTRIANO, ac Scythia potitum; quasque terras Suri, Armenique et contigui Cappadoces colunt, inde Bithynum, hinc Libycum ad mare imperio tenuisse. Legebantur et indicta gentibus tributa, pondus argenti et auri, numerus armorum equorumque, et dona templis ebur atque odores. &c. Narrantur et ab hoc et ab illo

* MARSHAMVS in *Canone Chronico*, p. 425.

** Ibid. p. 424.

*** Hunc viri doctissimi eundem existimant cum *Sesostri*.

illo res penitus eadem? Et hinc peti forte ratio poterit, quod * nonnulli olim *Amenophin* Thebaeum nominarent *Sesostrin*, etsi id ab omni veri specie repulsum esse, aliamque etiam famae huius rationem reddi posse, monuerim cap. I. §. 7. Prior tamen coniectura, quod non diffiteor, aliquid ex eo pondus accipit, quod nonnulli Statuas memoriae et honori Sesostris consecratas, *Memmoni* Aegyptiorum, siue *Amenophi* attribuerent.

§. 5. Quod si vera narrat STRABO, *Osymandyas* huic debetur etiam constructio Labyrinthi in Aegypto, quod videtur fuisse aedificiorum omnium, quae in mundo unquam condita fuere, amplissimum, sumuosissimum, et admiratione dignissimum. Verba eius sunt Lib. XVII. p. 559. *Quod si, ut nonnulli aiunt, Memnon ab Aegyptiis Ismandes dicitur, etiam Labyrinthus nomine Memnonii condicorandus erit, opus videlicet illius, cuius et extant Abydi et Thebis Monumenta. Nam et illic Memnonia ostenduntur.* Non animus hic est, de conditoribus Labyrinthi accurate disputare, ad cuius mirabilem Structuram, quod ex indiciis nonnullis colligo, Israelitas servitute Aegyptiaca pressos, adhibitos fuisse auguror; verum observo tantum, id quod ex STRABONE hac de re attulimus, non nisi fide veterum Monumentorum; sed esse meram tantum coniecturam nobilissimi Scriptoris. Sciebat nempe, eum quem Graeci *Memnonem* appellare solerent, ab ipsis Aegyptiis *Amenophin*; sed et *Ismanden*, vel *Usmenden* nuncupari. Audiuerat etiam ex fama, sane obscura et valde incerta, illi qui in Labyrintho sepultus esset, nomen fuisse *Imandis*. Ex hac soni in duobus nominibus qualicunque similitudine et affinitate, colligit Scriptor eximius, verum sermonis Aegyptiaci experts, duo haec nomina esse unius tantum viri. Quot non consimilis argumentationis exempla, in MARSHAMI *Canone Chronico*, et PERIZONI *Aegyptiacis*, et haud minus apud alios quoque historiae et Chronologiae veteris inuestigatores, reperire licet? Quare operae vix pretium est, hariolationem illam praestantissimi Geographi, serio confutare. Adscribam tamen iudicium ea de re MARSHAMI, quod non possum non magnopere probare. Ita autem ille p. 426. postquam STRABONIS verba, etiam a me prolata, adduxisset. „Paulo ante idem de Labyrinto dixerat, *sepulti nomen esse Imanden,*

*Amenophis
vel Osymandyas
Labyrinthum non
construxit.*

* PAVSANIAS p. 161.

* Lib. I. p. 30. C. „den, qui * in *Epitome* scribitur Μαῖνδος. Apud Diodorum * „Mendes sepulchrum sibi construxit Labyrinthum, quem cum nihil „bellici suscepisse dicat, ille Memnona non intellexisse videtur. „et quæ illic plura sequuntur. Quibus vnicum hocce addo, ple- „rosque conditorem Labyrinthi vocare non *Menden* vel *Imanden* ** „verum *Moerin*. Et si vel Operis huius admirandi auctor, aut qui „primus in eo sepulchrum inuenit, *Mendis* aut *Imendis* nomen „gessisset, quod valde incertum est, alius tamen omnino ab *Osy-* „mandya Thebaeo, censeri omnino deberet.

* Ea ab HUDSONO edita est inter Geographos minores. Vide eam To. II. p. 220.

** Vide MARSHAMVM Lib. cit. p. 237. 238.

SYN-

SYNTAGMA III.

De

Statua celeberrima Memnonis Aegyptii, siue Amenophis et Ofymandyaë.

CAPVT I.

De magna, in qua Statua haec apud veteres
fuit existimatione.

Magna quondam fuit celebritas Statuae Amenophis in Thebaide. §. 1. Etiam postquam mutilata esset, a veteribus magnopere celebrata fuit. §. 2. Qui iter in Aegyptum suscipiebant, Statuam quoque Memnonis inspicere solebant. §. 3.

§. 1.

Transeo nunc ab Amenophi siue Ofymandya, ad celebratam tot veterum Scriptis, Statuam eius saxeam, prope Thebas, in Aegypto superiori, erectam, ad quam visendam tot undique spectatores, indigenae et peregrini, confluebant, et quae ab omnibus olim inter admiranda Aegypti numerata fuit. Vix igitur ex Scriptoribus vetustis quisquam de Aegypto, et spectatu in illa dignis, loquitur, quin etiam Statuae huius celebris mentionem iniiciat. Exemplo sit **DIONYSIVS Periegetes**, qui in breui Orbis descriptione, vbi ad Aegyptum peruenit, Memnonem siue Statuam Ofymandyaë tacere non potuit. Sunt enim hi eius versus, etiam supra allati:

*Magna quon-
dam fuit cele-
britas Sta-
tuae Ameno-
phis in The-
baide.*

Ἡ μὲν ὅσοι Θήβην ἐρικυδέα ναυετάσσι
Θήβην ἀγρυγίνην ἐκατόμυλον, ἔνθα γεγωνῶς
Μέμνων ἀντέλλασαν ἐὴν ἀσπάζεται Ἡῶ.

Tablonski de Memnone.

H

Et

Et qui Thebas per celebres inhabitant:

*Thebas priscas, centum portas habentes: ubi resonans
Memnon exorientem suam salutat Auroram.*

Quare satis mirari non possum, HERODOTVM, diligentem illum antiquitatum Aegypti inuestigatorem et narratorem, Statuae illius admirandae mentionem iniecisse nullam. Ipse equidem * in superioribus, lectorem observare iussi, Scriptorem hunc laude dignissimum in loco, ubi id minime expectasses, obiter ac aliud agendo, Statuae istius fortuitam et breuem facere mentionem. At ubi res ipsa id postulare videbatur, ubi admiranda Aegypti praedicat, ubi de Thebis Aegyptiis, ubi de Diis et Sacris magnae illius urbis referre satagit, prodigium Statuae Thebaeae commemorare negligit. Non sane diffiteor, Statuam Amenophis, illo iam tempore, quo Herodotus Aegyptum itineribus peragravit, siue iussu ferocis Cambysae, siue, ut alii narrant, terrae motu, violatam et media corporis parte disruptam fuisse. Verum casus ille tamen non effecit, ut Statuae huius miraculum, sonitus oriente Sole, a lapide emissus, desierit penitus. Testimonia, quae iamiam in medium proferam, satis ostendunt, vocem illam lapidis, loquelam imitantis, auditam posthaec semper fuisse, usque ad seculum IV. aerae Christianae. Suspiciari tamen quis posset, Statuam Memnoniam, tempore Herodoti, mutilatam quippe et ex parte collapsam, neglectam iacuisse, et diu demum post, forte regnantibus Ptolemaeis, vocem miraculosam, Colosso huic, etsi truncato, restitutam fuisse. Inter omnes certe, quos memoria repetere possum, MANETHO Sacerdotum Aegyptiorum tempore Ptolemaei Philadelphi Princeps, primus est **, qui et statuae Memnoniae disertis verbis meminerit, et vocis admirandae a Statua hac emissae. Is vero annis circiter ducentis Herodoto iunior extitit. Sed dubitari etiam merito potest, an ab ipso MANETHONE annotatio haec profecta fuerit, habuerintne vero auctorem AFRICANVM, vel EVSEBIVM, quod mihi certe longe sit verosimilius. Quod si vero res ista ita se habet, uti dixi, primum est coniicere, ante Augusti Imperatoris aetatem, neminem de voce Memnonis mirabili aliquid literis mandasse, reinque hanc totam illo ipso tantum tempore inter Graecos innotuisse. Nam non potest produci ante illud aetuum quisquam, qui vocis Memnoniae mirandae prodigium

* Synt. II. cap. I. §. I.

** Apud SYNCELAVM in *Chronographia* p. 72.

digium celebraverit. Quot vero non sunt, qui ab illo tempore rem adeo miram et ore et scripto celebrarunt? Videtur res haec illo tempore tantum, haut vero antea itidem orbi graeco cognita fuisse. Testantur vero plures Scriptores antiqui, ante Cambylis tempora, vocem Memnoniam valde celebrem, inque Aegyptiorum omnium ore fuisse. Neque video, cur id negari a quoquam debeat. Verum quo tempore HERODOTVS Aegyptum adiit, vox illa defecisse mihi videtur.

§. 2. Non tamen a Cambylis tempore vox illa Memnonia in vniuersum audiri desiit. Sunt qui diu post casum illum, celebris Statuae Memnonicae virtutem mirificam praedicauerint, laudibusque extulerint. PAVSANIAS postquam * de lapide quodam, in arce Megarensium seruato, qui percussus alio lapide sonum ederet, qualem edere solent fides digito pulsae, verba fecisset, testatusque esset, sibi rem hanc visam fuisse mirabilem, confessim addit. *Verum enim vero, colossus qui Thebis Aegyptiis est, trans Nihum, — maiori utique cum admiratione spectavi. Statua ibi est sedentis hominis, et quae plura illic legi possunt, a nobis etiam in sequentibus adducenda.* Apud LUCIANVM ** in *Philopseude*, Eucrates quidam introducit, haec de se narrans. *Cum in Aegypto degerem adhuc adolescens, doctrinae gratia a patre missus, cupiui nauigio Coptum profectus, indeque ad Memnonem progressus, miraculum illud audire, eum videlicet sonum edentem ad orientem solem.* TACITVS quoque emunctae naris Scriptor, *miraculis in Aegypto, Memnonis faxeam effigiem accenset.* Locum dabimus §. 3. HIMERIVS tamen, Sophista non incelebris, magnam Statuae illius existimationem, ex eo tantum deriuari debere contendit, quod conspectui multorum subducta, in ultimo Aegypti angulo spectari tantum potuerit. Verba eius sunt: *** *Τῆς δ' ἂν ἐν πυραμίδων λόγος, εἰ μὴ πόρρω τῷ το τὸ θεῖον. ἢ τὴ κατ' αἰδιόπας Μενονος, εἰ μὴ κακείνον ἄνω τῆς πολλῆς θεας ἢ μητὴ ἐσησε.* *Quis tanti faceret Pyramides, nisi via adeo longinqua ad spectandas ear esset emetienda: aut lapidem Memnonium in Aethiopum regione positum, nisi eam mater tam longe a conspectu nostro remouisset?* Vides in his, vi saepe alias, (§. 3.) Pyramides cum Statua Memnonis coniungi, tanquam quae prae reliquis omnibus, attenta peregrinatorum contempla-

H 2

tione

* In *Atticis* p. 101.

** *Operum* T. II. p. 496. Edit. Salmur.

*** Apud PHOTIVM in *Bibliotheca*, Cod. CCXLIII. col. 2032.

tione digna essent, plurimosque ad visendam Aegyptum allicerent. Notum vero est, Stupendis illis molibus, quas Pyramides vocant, inter VII. praecipua orbis miracula locum semper assignatum fuisse, illumque si * Poëtae sententiam audiendam putamus, primum:

Barbara Pyramidum fletat miracula Memphis;

Affiduis iacet nec Babylona labor.

Nec Triviae Templo molles laudentur Iones;

Diffimuletque Deum cornibus Ara frequens.

Atræ nec vacuo pendentia Mausolea

Laudibus immodicis Cares in astra ferant.

Omnis Caesareo cedat labor Amphitheatro:

Vnum prae cunctis fama loquatur opus.

Et cum his tamen Pyramidibus, praecipuis totius Mundi miraculis, comparatur Statua Memnonia, illarumque ad latus veluti a Scriptoribus ponitur. Ex quo de magna, in qua olim apud omnes fuit, existimatione, iudicium ferre licet.

Qui in Aegyptum iter suscipiebant, Statuam quoque Memnonis inspicere solebant.

§. 3. Vt ea, quae diximus, nouo argumento corroborentur, abesse non erit, exemplis luculentis ostendere, eos, qui animi oblectandi causa in Aegyptum proficiscerentur, interque hos, viros etiam Principes, ad Memnonis quoque Statuam iter suscepisse, ut quae de ea fama vulgauerat, ipsi propria experientia cognoscerent. De Alexandro M. cum Aegyptum occupasset, relatum legimus: ** *Cupido hanc iniusta quidem, ceterum intempestiua inceserat, non interiora modo Aegypti; sed etiam Aethiopiam, (id est Aegyptum superiorem) inuisere Memnonis Tithonique celebrata regia (Memnonium Thebaeum) cognoscendae vetustatis avidum traherat pene extra terminos Solis. Sed imminens bellum — otiosae peregrinationi tempora exemerat.* Satis ex his intelligi potest, CVRTIVM illius rei, cuius iniecerat mentionem, non optime fuisse peritum. Et sane plures in historia eius errores geographicos animaduenterunt viri eruditi. Id tamen ex antiquioribus Commentariis de vita Alexandri didicerat, heroem hunc, ut Aegyptum totam in potestate sua vidit, ingenti desiderio videndi Memnonii in Thebaide

* MARTIALIS Lib. I. Epig. I. Alium ordinem servat ANTIPATER Sidonius, in Anthol. Lib. I. cap. LIV. Ep. 1.

** CVRTIVS Lib. IV. c. VIII. §. 3.

Thebaide exstimulatum, instinctui huic obtemperatum fuisse, nisi immanis belli moles, ceruici eius imminens, subito cum avocasset. De Germanico similia narrat TACITVS, *Annal.* Lib. II. c. 61. *Ceterum Germanicus aliis quoque miraculis (in Aegypto) intendit animum, quorum praecipua fuere Memnonis saxea effigies, ubi radiis solis icta est vocalem sonum reddens: disiectasque inter et vix peruias arenas instar montium eductas Pyramides.* Eandem fuisse Septimio Severo Imperatori mentem, Scriptor vitae eius paucis ita refert: * *Nam et Memphim et Memnonem, et Pyramides, et labyrinthum diligenter inspexit.* De Imperatore Hadriano, in historicis, qui aetatem tulere, tale quid relatum me legisse, recordari non possum. At testantur Epigrammata, Statuae Memnoniae insculpta, a RICHARDO POCOCCIO vero descripta et edita, tum ipsum, tum Sabinae uxorem eius Statuam Memnonis vidisse, sonumque ab eo prolatum audivisse. Tetigerat id haud dubie AMMIANVS MARCELLINVS in actibus *Adriani et Severi Principum*, quorum ipse meminit Lib. XXII. p. 245. De Demetrio quodam narrat LUCIANVS in *Toxari*. ** *Aliquando etiam in Aegyptum est profectus, ut Pyramides et Memnonem viseret: siquidem audiuerat, Pyramides quanquam excelsae essent, umbram non praebere, Memnonem autem oriente Sole clamare.* Nihil vero aequè testatur, quanta undecunque hominum multitudo, ad visendum et audiendum Memnonem, ex Aegypto, aliisque regionibus confluere soleret, quam Epigrammata et Inscriptiones, quae in Statua Memnonis hodieque leguntur, quasque cum notis edere operae pretium foret. Sunt equidem, vti eas RICHARDO POCOCCIO, viro de antiquitatibus Aegyptiacis praeclare merito, describere, et postea in lucem edere licuit, multis et insignibus vitiis passim vehementer inquinatae, eoque et lectu et intellectu difficillimae; at enim non est, quod dubitem, pleraque, quae in his Inscriptionibus supersunt menda, a viro docto, rerum Seculi II. aerae Christianae bene perito, si opera adhibeatur diligens et indefessa, feliciter sublaturum iri. Tentarunt rem hanc non infeliciter viri doctissimi, nunc beatorum choro adscripti, LEICHIUS et D'ORVILLEVS. Etiam atque etiam opto, ut alii vestigiis ipsorum, pari cum successu insistant.

H 3

CA.

* SPARTIANVS in *Severo* cap. 17.

** Operum To. II. p. 74.

CAPVT II.

De loco, vbi Statua Memnonis vel Ofymandyae
spectanda fuit.

Statua Memnonis Aegyptii posita erat prope urbem Thebas. §. 1. Statuae illius situs paulo accuratius designatur, ex indicio veterum. §. 2. De Syringibus, apud quas Statua illa locatur a Pausania. §. 3. Statua illa posita erat in Porticu magnifica, quae ad Templum ducebat. §. 4.

§. I.

Statua Memnonis Aegyptii posita erat in Thebaide prope urbem Thebas.

Ex iis quae in superioribus de Memnone, tum Graeco, tum Aegyptio, ex veterum narrationibus attuli, intelligi satis superque potuit, mirabilem illius Statuam, prope Thebas, siue Diospolin, in Aegypto superiori, erectam, visendamque fuisse. PHILOSTRATUS quidem, qui inclytam hanc effigiem saxeam toties commemorat, et curate describit, asseuerat *, eam in Athiopia ab indigenis, in honorem regis sui constructam fuisse, et colore, qui lapidi inest, nigro, genuinam eius formam referre. Et omnia recte pendenti dubium esse nequit, quin Scriptor hicce, qui miram in rebus Geographicis imperitiam, vbique ad nauseam vsque prodit, Aethiopiam intelligere voluerit, quae est supra Aegyptum, et in ea Memnonis sui Statuam locauerit. Nempe nouerat bonus PHILOSTRATUS **, Poetas graecos, Memnonis sui genus, vt plurimum ex Aethiopia, tanquam vera eius patria, deducere consueuisse; verum ignorabat ***, antiquiores inter hos, ipsumque adeo HOMERUM, per *Aethiopiam* saepius intelligere *Aegyptum superiorem*. Poterat tamen, quod ipse ignorabat, ex tot aliis Scriptoribus egregiis discere, qui locum et situm Statuae Memnoniae tam accurate designarunt, vt nullus errori superesse amplius posset locus. Verum enimvero praestantissimorum horum auctorum scripta, manu tam diligenti non versauerat, atque Rhetorum libros, et Poëtarum carmina, quibus se in errorem induci passus est.

§. 2.

* *De vita Apollonii* Lib. VI. c. III. itemque in *Heroicis* p. 672. et *Iconum* Lib. I. p. 742. Adde CALLISTRATVM in *Expositione Statuarum* p. 865. 876. 877. Edit. Paris. Morelli.

** Vide Synt. I. c. II. §. 2. 3.

*** Vide ibidem §. 4.

§. 2. Eos inter, qui ex veteribus Statuam Memnoniam oculis *Situs illius* usurpauere, eiusque locum et situm curate descripserunt, est PAVS- *Statuae ex* NIAS, qui ista de re hunc in modum scribit: * *Thebis trans Nilum veteribus* ad Syringes, quae sic vocantur, Statua est hominis sedentis ** *paulo accurate* *resol-* *tius designa-* *tur.* *nans, quam vulgo Memnona vocant, — Verum Thebaei non dicunt Memnonem, sed Phamenophin, aliquem ex indigenis esse, cuius erat illa Statua.* Obseruat itaque auctor hic, diligens inprimis et accuratus, Colossium Memnonium visum sibi esse 1) apud Thebas Aegyptias. Nimirum locum innuit, de quo *** Poëtam nouimus canere:

Dimidio magicae resonant ubi Memnone chordae
Atque vetus Thebe centum iacet obruta portis.

Idque Poëtae huius aeuo, uti hodie doctis, etiam vulgo notum erat. 2) *Trans Nilum*, quod intelligendum est cum respectu ad ipsam Thebarum urbem. Urbis huius amplissimae, et vastae magnitudinis, pars maxima et praecipua † sita erat ad littus Nili orientale, in Arabia, quam veteres sic vocant, *Aegyptiaca*. Trans Nilum vero, ad littus eius occidentale, in Libya, ut saepe veteres loquuntur, *Aegyptiaca*, cernebatur *Memnonium*, cuius praecipuum et mirabile decus erat Statua Memnonia. Videbimus illico auctoritate STRABONIS confirmatum, et testimonio peregrinatorum illustrium, qui rem etiamnum sic se habere docent. Spectat huc Epigramma graecum ASCLEPIODOTI, hodieque in basi Statuae Memnoniae legendum, quod †† supra descripsimus, nam in eo affirmatur, Colossium Memnonium partim stare, partim iacere:

Αἰγύπτῃ Λιβυκῇσιν ὑπ' ὀφρύσιν, ἃ ἀποτάμνει
Καλλιπύλον Θήβην Νεῖλος ἐλαυνόμενος.
Aegypti Libycis sub tumulis, ubi abscindit
Pulchras portas habentem Theben Nilus incitatus.

Addit PAVSANIAS 3) Memnonis Colossium conspici, ubi sunt *Syringes ita dictae, πρὸς τὰς σύριγγας καλεσμέναις.* Ille vero ††† *Aegyptiorum Syringes multorum Scriptorum Orasione celebratae sunt et decantatae.*

* In Atticis p. 101.

** In graeco est ἀγλαῖα ἑλπίων, pro quo SCALIGER Animaduerſion. in Eusebium p. 25. legit ἐλπίων, quod miror in vltima Editione Pausaniae obseruatum non fuisse.

*** IUVENALIS Sat. XV. inij.

† STRABO Lib. XVII. p. 561.

†† Synz. I. cap. III. §. 4.

††† AELIANVS de Animal. Lib. VI. c. 43.

cantatae. Quid autem sint hae Syringes, et vbinam in Aegypto quærendae, hætenus, quantum scire mihi datum est, nemo accurate et luculenter ostendit. De voce Συρίγξ, sitne originis graecae, an vero *, quod mihi aliquando veritati similius videbatur, Aegyptiæ, hic multis non disputabo. Illud mihi tamen extra dubitationis periculum positum videtur, Graecos, quando de Syringibus Aegyptiorum loquuntur, voce hac vti tanquam domestica, illique adeo sensum indere, cui inter suos assueti erant. ** Vocant autem Graeci Syringas caernas minutas terrarum. SYNESIVS, nisi fallor, easdem *** vocat Χηράμυς, caernas subterraneas, latibula. HESYCHII hæc est interpretatio. Σύριγγες — κατατρήσεις εἰς ἀδελὰς ἐμπύπτουσαι. Dicuntur Σύριγγες foramina, aut loca perforata et excauata, quæ in se mutuo incidunt. Quale quid de anfractibus Labyrinthorum dici potest. Neque spernenda est ista vocis eiusdem interpretatio, quam SYNESIVS alio loco, hunc in modum suppeditat. † Ὅρος ἐστὶν ἡ Βομβοαία κοῖλον, ὃ συνελθῶσαι τέχνη καὶ φύσις ἐργάσαντο Φερίον ἐρυμνότατον — καὶ τινες αὐτὸ παρὰ τὰς αἰγυπτίων ἐξήταζον σύριγγας. Bombaia est petra caua, quam concurrentes ars et natura, castellum reddiderunt firmissimum. — Quidam comparant eam cum Syringibus Aegyptiorum. Erant igitur Aegyptiorum Syringes, cavernae plerumque oblongae, in montibus vel rupibus, magno labore, nec arte minori excisae. Vnde STRABO viam illam, quæ in Pyramide magna, ab introitu illius, ad sepulchrum regis, cuius corpus medicatum, ante tria annorum millia, et amplius forte, conditum illic iacebat, etiamnum ducit, quamque peregrinatores non pauci, curate nobis delineaverunt, σύριγγα σκολίαν, Syringem obliquam nuncupat, Lib. XVII. p. 555. Omnium optime Syringas Aegyptiorum descripsit AMMIANVS MARCELLINVS Lib. XXII. p. 250. Sunt et Syringes subterranei quidam et flexuosi secessus, quos, ut fertur, periti rituum vetustatum — penitus operosis digestos fodinis, per loca diuersa Struxerunt: et excisis parietibus, volucrum ferarumque genera multa sculpservunt, quas hieroglyphicas literas appellarunt, Latinis ignorabiles. Tales Syringes, in rupibus magnis sumtibus et labore immenso excavatae, literisque hieroglyphicis, aut aliis ignorabilibus mirandum in modum

* In Pantheo Lib. V. cap. V. §. 17.

** AMMIANVS MARCELLINVS Lib. XVII. p. 106. Edit. Lindebr.

*** In Encomio Caluitii p. 73.

† Epist. CIV. p. 246.

modum exornatae, in Thebaide cumprimis inferiori, passim numero stupendo inveniuntur, et a * peregrinatoribus peritis, quique artibus iustum suum pretium ponere didicerunt, non sine admiratione conspiciuntur.

§. 3. PAVSANIAS vero, quod intelleximus §. 2. syringes *De Syringibus, in quarum vicinia locatur Statua Memnonia.* locat ad Thebas Aegyptias, et profecto ratione non improbabili, iam sic colligere licet, oportuisse utique, ut in illa Aegypti parte, syringes extiterint plurimae, et, ut credere par est, omnium etiam antiquissimae. Syringes enim dicebantur, teste AMMIANO, (vid. §. 2.) loci subterranei, in rupibus excisi, in quorum parietibus lapideis, literis hieroglyphicis, optimarum scientiarum inuenta, et quaevis memoria posteritatis digniora, inscribebantur, aut in quibus Stelae, siue columnae marmoreae, scripturam hieroglyphicam complexae, asseruebantur. Et ** *terram syringicam* dictam eam novimus, in qua primitus tales syringes construi coepissent. Haec autem *terra Syringica* fuit sine dubio Thebais, ac illa sigillatim regio Thebaidis, quae Diospoli magnae, siue Thebis urbi imminebat. *Thoth* enim, Aegyptiorum *Mercurius*, *** scripturae hieroglyphicae, ut ferunt, inventor, † qui his ipsis literis, in gratiam Seculorum venturorum, Stelas et lapides in Syringibus conscribi primus iussit, †† cuius nomini, quicquid lapidibus hisce atque Stelis inscribebatur, dedicatum erat et consecratum, ut taceam, ††† nomen eius Aegyptiacum *Thoth*, reipsa nihil aliud, quam Stelam huiusmodi literis hieroglyphicis conscriptam, significare, *Thoth*, inquam, ille, patriam habuisse Thebas perhibetur, ideoque * Thebaeus subinde nuncupatur. Discimus etiam ex ERATOSTHENIS Catalogo regum Thebaeorum Aegypti, secundum ex illis regibus, dici *Asboth*, quod ERATOSTHENES ipse inter-

* Possunt hic, si ita videatur, consuli, *La relation d'un voyage fait en Egypte*, par VANSLEB p. 356. 359. 378. 379. et saepius alibi, le troisième voyage de PAUL LUCAS To. II. p. 55. 56. 76. 77. *Les nouveaux Mémoires des Missions* To. II. p. 128. &c. 217. &c.

** Vide *Pantheon* nostrum Lib. V. cap. V. §. 15.

*** Videri potest *Pantheon* nostrum Lib. V. cap. V. §. 15.

† MANETHO Lib. V. Apotelesm. V. 2. 3.

†† *Pantheon* loc. cit. §. 15.

††† Ibid. §. 16.

* CLEMENS Alexandrinus Lib. I. *Stromat.* p. 334.

interpretatur *Mercurio fatum*; ego vero *Mercurialem*, eaque voce designari opinor, quod * alias pluribus exposui, *regem cui cruditio, lapidibus inscripta, et in Syringibus religiose custodita, curae cordique inprimis esset*. Syringes ergo Aegyptiorum primae et praecipuae, in Thebaide, et quidem circa Thebas urbem quaerendae omnino erunt. Et sane ibi etiam CALLISTRATVS in ipso initio *Statuarum* p. 864. Syringem aliquam locat, eamque istum ad modum describit. "Αντρον ἦν τι περὶ Θήβας τὰς Ἀγυπτίας προσημασμένον σύριγγι εἰς ἑλικας αὐτοφύως ἐν κύκλῳ περὶ τὰς τῆς γῆς ἐλιττόμενον πυθμένας. Οὐ γὰρ ἐπ' εὐθείας ἀνοιγόμενον, εἰς εὐθυπόρου ἀυλῶνας ἐχίζετο, ἀλλὰ τὴν ὑπώρειον περιτρέχον καμπὴν ὑπογείας ἑλικας ἐξέτεινεν, εἰς δυσ-εὔρετον πλάνην ἐκπίπτον. Antrum aliquod fuit apud Thebas Aegyptias in formam fistulae expressum, in quo subter terram gyri a natura in orbem contorti erant: non enim recto tramite apertum in directos tubos sindebat; sed submontanam flexuram circumcurrens, subterraneos anfractus protendebat, in errorem vix indagabilem et inextricabilem exiens. Situm vero huius aliarumque Syringum distinctius nobis ostendit PAVSANIAS, vbi testatur, quod ipse viderat, *Statuam Memnonis videri apud Thebas prope Syringes*. Ibi igitur illae quaerendae erunt. Quod si iam quis, ea quae de *Syringum* indole et forma modo nunc disputavi, expendere dignabitur, non inuitus mihi largietur, eas non posse non esse sepulchra regum Thebarum, opera immensa, et artificio stupendo, in rupibus prope urbem Thebas excavata, aliasque cavernas subterraneas, in eadem regione reperiundas. Huiusmodi sepulchra, operis prorsus admirabilis, olim fuisse numero quadraginta et septem, Sacerdotes olim ** ex commentariis suis referebant, ex quibus decem et septem Ptolemaei Lagidae tempore superfuisset addebant. Et horum etiam pleraque, quo tempore DIODORVS Aegyptum lustravit, terra obruta et corrupta fuisse, *** is ipse testatur. RICHARDVS tamen POCOCKIVS, qui nostra aetate, Thebarum Aegyptiarum immensa rudera oculis suis subiecit, † sepulchra huiusmodi vidit numero decem et octo, et inter haec ad novem ipsi patuit aditus. Praeter haec vero sepulchra, plures etiam adiit cavernas

* In *Pantben*, vbi supra, §. 20.

** DIODORVS *Siculus* Lib. I. p. 43.

*** Vbi supra p. 44.

† *Observations on Egypt*. p. 98.

vernas subterraneas, admiratione haud minori dignas, quam illa vere regia sepulchra. De his iam regum sepulchris Thebaeis, aliisque his vicinis cauernis subterraneis, obseruasse iuuabit: 1) eas non esse a Memnonio vel loco Statuae Memnoniae longe remotas, quod de Syringibus PAUSANIAS testis oculatus affirmat. Audiamus rei eiusdem testem oculatum alium, STRABONEM, qui Lib. XVII. p. 561. *supra Memnonium*, inquit, *sunt regum loculi, in speluncis quibusdam, in lapidem incisi, circiter XL. admirandum in modum structi, spectatuque sane digni.* Quibus addi debet testis oculatus tertius, peregrinator ille illustris, cuius modo feci mentionem, quo sane nemo melius et curate magis haec omnia descripsit, et * qui verba haec STRABONIS mirifice confirmat. 2) Si quis eiusdem praestantissimi viri relationem de mirabilibus hisce regum Thebaeorum sepulchris attenta mente legat et pensitet, videbit ea esse *secessus subterraneos, operosis digestos fodinis*, vti loquebatur AMMIANVS, adductus §. 2. et *fistulas oblongas*, vti sonant STRABONIS verba ibidem allata, in rupibus incisas, quod te Syringibus veteres perhibent. Idem testantur etiam STRABONIS verba, quibus vsi nunc sumus. 3) Nihil vero ea quae adstruxi, validius firmat ac roborat, quam quod praecipuus, et initio, vt videtur, vnicus hic fuerit Syringium vsus, vt Monumenta prisci acui Aegyptiaca, literis hieroglyphicis descripta complecterentur, et custodirent. Nam huic rei sepulchra etiam Thebaea, et vicinas cauernas subterraneas praecipue inseruisse, certum vtique et testatum est. Audiamus STRABONEM, de sepulchris regum Thebaeis loc. cit. ista obseruantem. Ἐν δὲ ταῖς Θήκαις ἐπὶ τινων ὀβελίσκων ἀναγεγραφαὶ ** δηλῶσαι τὸν πλῆτον τῶν τότε Βασιλέων, καὶ τὴν ἐπικράτειαν, ὡς μέχρι Σκυθῶν καὶ Βακτριῶν, καὶ Ἰνδῶν — διατείνανσαν, καὶ φόρων πλῆθος, καὶ στρατιᾶς περὶ ἑκατὸν μυριάδας. In hisce regum sepulchris, in obeliscis quibusdam inscriptiones sunt, quae regum illorum diuitias, ac potentiam declarant, atque imperium usque in Scythiam, et Bactrianam, et Indiam, — propagatum. Item tributorum magnitudinem, et exercitus hominum circiter nullies milium. Et omnia in hodiernum vsque diem, in sepulchris illis et cavernis, plena esse literarum hieroglyphicarum, indefessa *** ΡΟСО-

I 2

С К И I

* Vbi supra, p. 97.

** Legendum videtur δηλῶσι, aut βλέπονται δηλῶσαι, aut simile quidpiam.

*** Lib. cit. p. 98. 99. 100.

СКИ industria nos docuit. Crediderim, sepulchra illa magnifica, initio quidem, aliis vñibus, Sacerdotum, vt credo, et Philosophorum, consecrata fuisse, infecuto vero tempore, postquam Tempia sumtuosa, et cum his domicilia Sacerdotum commoda, essent constructa, reges subterraneos illos recessus condendis suis et suorum corporibus reueruasse. De caernis certe, quae sepulchra illa iungunt, id acutissimum * РОСОСКІУМ iam obseruasse, non sine voluptate deprehendi. Possem alia addere, ad confirmandum situm Statuae Memnoniae, si opus esset. Sed quis quæso plura desiderauerit?

Statua Memnonis posita erat in Porticu magnifica, quae vestibuli instar ad Templum ducebat.

§. 4. De regione igitur, in qua stetit faxea Memnonis effigies, dubium omne sublatum est. Visitur hodieque in illo ipso loco, in quo ante tria circiter annorum millia, et forte amplius, reges Thebaei eam erigi curarunt. Verum quaeri potest, fueritne locus, Statuae huic assignatus, ager, omnium, profanorum etiam semper accessui expositus, an vero Templi aut Fani instar, Numini cuidam dedicatus, sacerque habitus. PHILOSTRATUS ex relatione DAMIDIS sui, locum istum ** appellat Τέμενος, *Templum*, vel *Fanum*. Neque aliter de eo loquitur PLINIVS, cuius ista appono verba. *** *Non absimilis illi lapidi, narratur in Thebis, delubro Serapis, vt putant, Memnonis Statua dicatur.* Et sunt viri de antiquitatibus Aegypti egregie meriti, qui testimonium Sophistae nugacis, postquam rudera Thebarum priscaurum oculo attento inspexerunt, suffragio suo corroborarunt, remque hodie etiam sic se habere, asseruerunt. CLAVDIVS SICARDVS e Societate Iesu, et Missionarius quondam in Aegypto, per plurimos annos, cui si vita longior suppetiisset, Aegyptus antiqua non parum debitura fuisset, in descriptione Monumentorum Thebaeorum, quae supersunt, commemorat etiam † *Templum Memnonis* sibi visum. Et РОСОСКІУС, vbi omnia, quae memoratu digna Thebis ordine recenset, mentionem quoque iniicit Templi, non ita procul a sepulchris regum Thebaeorum disiti, in quo duos vidit Colossos, e nigro marmore sculptos, de quibus †† hoc addit. *Fuerunt, qui sibi persuaderent, alterum istorum Colossorum esse Memnonis.* Sed vera

* Vbi supra p. 97. 100.

** De vita Apollonii Lib. VI. c. 3.

*** Lib. XXXVI. c. 7.

† Nouveaux Memoires des Missions To. VII. p. 161.

†† Observations on Egypt. p. 101.

vera et genuina Statua Memnonis antiqui, quae tot indiciis se ipsam prodit, sibi que ipsa testimonium perhibet inuictum, hos erroris manifesti conuincit. Ad PHILOSTRATVM vero ut reuertar, veritati vtique consentaneum est, quod deinceps loco eodem, ex scriptore bonae notae, fideque digno subiicit. *Locum vero, ubi * Memnonis Statua posita est, antiquo foro similem esse dicunt. Extant eiusmodi fora quaedam, in vetustissimis ciuitatibus, ubi et columnarum visuntur fragmenta, et parietum quaedam vestigia. Praeter sedes et limina, et Mercurii simulachra, partim manus, partim vetustate consumta, illic etiam conspici dicunt.* Refert autem POCOCCIVS, quod ipse oculis suis spectauit, ** ante Statuam Memnonis per spatium idonei intervalli, alias conspici Statuas, et longe plurimum fragmenta, temporis hominumque iniuria, magnopere vitiata, et lithostroton hoc ducere ad aream, vnde satis apparere, idque non immerito, contendit, in illa regione Templum stetisse magni ambitus, ad quod aditum praebuerit Porticus bene longa, cuius generis in omnibus Aegypti Templis maioribus, adhuc ut plurimum conspiciuntur, et in hac Porticu visendam fuisse Memnonis Aegyptii, siue Amenophis, Statuam.

CAPVT III.

De Statua Amenophis, siue Memnonis Aegyptii,
eiusque materia, forma, et magnitudine.

Veterum quorundam circa Statuam Memnonis errores notantur. §. 1. Statua haec tempore Cambyfis disrupta, parteque sui dimidia fracta, humi iacet. §. 2. Statuam hanc, a Cambyse mutilatam, et veteres et recentiores ex visu, accurate descripserunt. §. 3. Dubia quaedam aduersus nostram sententiam mota diluuntur. §. 4.

§. 1.

Per multi semper fuere, qui in Aegyptum iter susciperent, ut viderent Memnonis Statuam, quod loca, supra cap. I. §. 3. adducta, et inscriptiones ipsi huic Statuae insculptae, et hodiernum illic legendae, Veterum quorundam circa Statuam Memnoniam errores notantur.

I 3

* Sensum Textus graeci MORELLVS hic non est assecutus, ideoque versionem eius correxi.

** Vbi supra p. 102.

affatim testantur. Neque tamen Statua illa ita omnibus cognita erat, quin diuersae eius extarent olim descriptiones, eaeque admodum nonnunquam a se inuicem diuersae. Videmus enim, quosdam Statuam hanc nobis depinxisse, vt truncum rudem, omnisque artis plane expertem. PHILOSTRATVS in *Iconibus* Lib. I. p. 742. talem fuisse credere nos iubet celebratam illam Statuam. Somnia enim graecorum Mythographorum, * qui nobis historias multorum referunt, prisco aëno in lapides mutatorum, is imitatus, talem quoque de Memnone ad Troiam interfecto, fabellam nobis offert. *Ipse autem Memnon, in nigrum transformatus est in Aethiopia lapidem, qui figuram habet sedentis.* Fidem huic nimis facile adhibens, ** gallicus eius, nec in-eruditus, Commentator, citra ambages affirmat, Statuam Memnonis informem prorsus fuisse, nihilque nisi rudem truncum. Longe aliter de ea iudicat, qui tamen nec ipse oculis eam v'surpasse videtur, DIO-DORVS *Siculus*. De hac enim, vt opinor, Statua loquens, ait: *** Τὸ δ' ἔργον τῷτο μὴ μόνον εἶναι κατὰ τὸ μέγεθος ἀποδοχῆς ἄξιον, ἀλλὰ καὶ τῇ τέχνῃ θαυμαστὸν, καὶ τῇ τῷ λίθου φύσει διαφέρον, ὥς ἂν ἐν τηλικύτῳ μεγέθει μὴτε διαφύαδος, μὴτε κηλίδος μηδεμιᾶς θεωρουμένης. *Opus id non tantum ob magnitudinem commendatione dignum, sed etiam ob artem admirandum, et saxi natura excellens, cum in tam vasta mole, neque fissura, neque labes ulla conspiciatur.* Et hoc posterius iudiciū, ipsa Statuae adhuc superstitis attenta consideratio, docet esse verum ac rectum. De colore etiam lapidis, ex quo Statua illa exsculpta quondam fuit, video inter se non parum dissentire auctores. PHILOSTRATVS, quod iam vidimus, Memnonem ait, *in nigrum transformatum lapidem*. Sic idem *de vita Apollonii* Lib. VI. c. 3. *Memnonis Statua ex nigro fabricata est lapide*. Et sic plerique. Fuit certe haec communior veterum persuasio, quae forte multos in ea non parum confirmauit opinione, Memnoneū gente extitisse Aethiopem. TZETZES vero, cuius ea de re versus † alio loco protulimus affirmat, columnnam Memnoni positam, esse *πυρρόποικιλῆ λίθου*, *ex lapide rubicundo sed variegato*, cuius generis est lapis Porphyrites, et quem

* Plurima huius rei exempla, in OVIDII *Metamorphosis* occurrere, omnibus notum est.

** BLASIVS VIGENERIVS ad Philostrati *Icones* To. II. p. 149.

*** Lib. I. p. 44.

† Synt. II. cap. II. §. 2.

quam vulgò *granitum*, rubicundum nempe appellant. Sed qui nostra aetate, Statuam hanc sollicitè inspexit, RICHARDVS POCOCKIVS, testatur *, constructam esse ex genere lapidis graniti, porosi, impensae duritiei, cui similis nuppiam visus sibi sit; sed proxime tamen accedere ad speciem aëtiitae. Si porro PHILOSTRATO, auctori vitae Apollonii, credimus, artifex Statuae Memnonis, formam indidit plane peculiarem. Scribit enim Lib. VI. c. 3. Τὸ Μένωνος ἀγάλμα τετραῖσθαι πρὸς ἀκτῖνα, μήπω γενειάσκειν· λίθος δὲ εἶναι μέλανος. Συμβεβηκέναι δὲ τῷ πόδε ἄμφω, κατὰ τὴν ἀγαλματοποιῖαν τὴν ἐπὶ Δαίδαλῳ, καὶ τὰς χεῖρας ἀπερεῖδεν ὁρθὰς εἰς τὸν θάκον· κατῆσθαι γὰρ ἐν ὁρμῇ τῇ ὑπανίστασθαι. Τὸ δὲ χῆμα τέτο, καὶ τὸν τῶν ὀφθαλμῶν νῆν, καὶ ὅποια τῷ σώματος ὡς φθεγξαμένα ἄδασιν. Ferunt autem Statuam Memnonis, iuuevis imberbis imaginem referentis, ad Solis radios conuersam esse. Esse porro ex nigro lapide fabricatam, pedem vero utrumque in unum combinatum, secundum leges artis Statuariæ, tempore Daedali receptas, manusque rectas sedi inniti, hominis surgere volentis similitudinem referentes. Oculorum autem et totius oris imaginem, quasi locuturi hominis esse perhibent. Quid autem in hac PHILOSTRATI descriptione cum rei veritate congruat, quidue ab eadem recedat, ex genuina Statuae huius hodieque existentis effigie, quam ex Pocockiano opere desuntant, Commentario huic nostro addi curauimus, et ex relatione de eadem ΡΟCΟCΚΙΙ diligentī et accurata, cuius partem mox hic describemus, omnium optime et tutissime intelligi potest.

§. 2. Monendum vero est, Statuam artificio mirabili sculptam, *Statua haec* talem amplius non conspici, qualis ex manibus peritissimi Statuarii *tempore Cam-* exiit. Nam a tempore Cambyse, Persarum regis, adeoque ab annis *bysis disru-* bis mille et trecentis fere, exquisitum hoc praestantis artificis opus, *pta, dimidia* mutilatum iacuit. Pars illius dimidia, ab eo, quo dixi, tempore, *sui parte fra-* integra fere etiamnum subsistit, pars altera a reliquo corpore diuisa, *cta, humi ia-* humi cubat. Qui Statuae huius adhuc dum integrae, sibi que visae men- *cer.* tionem fecerit, hodie puto extare nemineant, et verosimiliter nunquam exitit. At mutilatam viderunt multi, quod ex nonnullorum proprio testimonio scimus. Si plerorumque veterum apud nos valere sinimus auctoritatem, barbarae ferocitati Cambyse, eiusque in Aegyptios odio inritenſo in acceptis ferendum est, quod opus, in quo tanta enituerat artificis industria, mutilatum miseris modis atque inquinatum, ad po-sterita-

* *Observations on Egypt. p. 164.*

steritatem transmissum fuerit. PAVSANIAS rem ab indigenis, in ipso loco, ubi stat illa saxea effigies, auditam, hunc in modum refert. * Τῷ τοῦ ἀγάλμας ὁ Καμβύσης διέκοψε. *Statuam hanc Cambyfes diffidit.* Eundem ad modum auctor *Chronici Alexandrini*, p. 388. Edit. Raderi scribit: Καμβύσης Αἰγύπτου κατέχευε. Ὁ δὲ αὐτὸς καὶ τὸν Ἀμένοφιν, ὃς Μένων νομίζεται εἶναι — τέμνει. *Cambyfes potitur Aegypto.* Is ipse etiam *Statuam Amenophis, quem putat esse Memnonem, diffindi curavit.* SYNCHELLVS in *Chronographia* p. 151. de eodem Colosso lapideo, ex POLYAENO Athenienfi haec refert: Ὁν λίθον χρόνους ὕπερον Καμβύσης ὁ Περσῶν τέμνει, νομίζων εἶναι γοῆτειαν ἐν αὐτῷ. *Lapidem hunc temporibus infecutis diffecari iussit, Cambyfes, existimans latere in eo nescio quas praestigatoris fraudes.* Et in ipso Colosso insculpta legitur Inscriptio, quae hoc idem testatur. Initium eius sic conceptum est:

ΕΘΡΑΤΣΕ ΚΑΜΒΥΤΗΣ ΜΕ ΤΟΝΔΕ ΤΟΝ ΛΙΘΟΝ
ΒΑΚΙΑΕΟC ** ΕΙΚΟΝΑ ΕΚΜΕΜΑΓΜΕΝΟΝ.

id est:

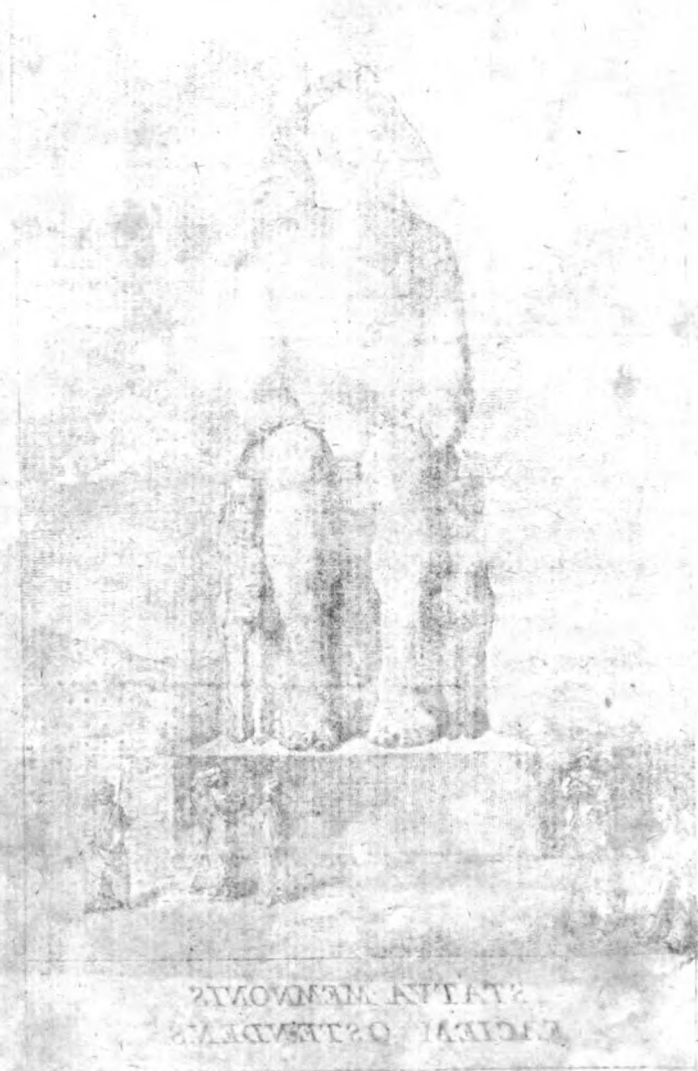
*Cambyfes vulneravit me lapidem huncce,
Qui regis Solis imaginem expressam refero.*

Est ne quisquam, qui non illico perspiciat, ingenio et moribus inhumani Cambyssae, et forte Persarum quoque illius aevi id apprime convenire? Illud certe liquet, famam hanc, de violata iussu Cambyssae Statua Memnonis, in Aegypto praevaluisse, quantumvis STRABO, cuius et doctrinae, et diligentiae, et iudicio plurimum tribuo, quique his, quos nunc ad testimonium vocavi, antiquior est, testetur p. 561, se in Thebaide audiuisse, *partem Statuae corruisse terrae motu.* Si vera STRABONI narrarunt Thebaei, videtur terrae motus Statuam illam concussisse, quo tempore Cambysses Aegyptum afflixit. Et cum furoribus eius omnium maxime persentiscere debuerit Thebarum urbs, cum ne ipsis quidem in amplissima hac urbe Templis rebusque sacris villo modo pepercerit, fieri potuit, ut Aegyptii et hanc Statuae Memnoniae calamitatem, efferatae barbari huius immanitati tribuerent, quod re ipsa terrae motus effecerat. Verum haec suo loco iam relinquo.

§. 3.

* In *Atticis* p. 101.

** Ex ductu vnius et alterius-literae, sed ferme exesae, suspicor, lacunam sic expleri debere, ΗΛΙΟΝ, et sic latine verti.

STATU MEMOIRIS
FACILIS OSTEADENSIS

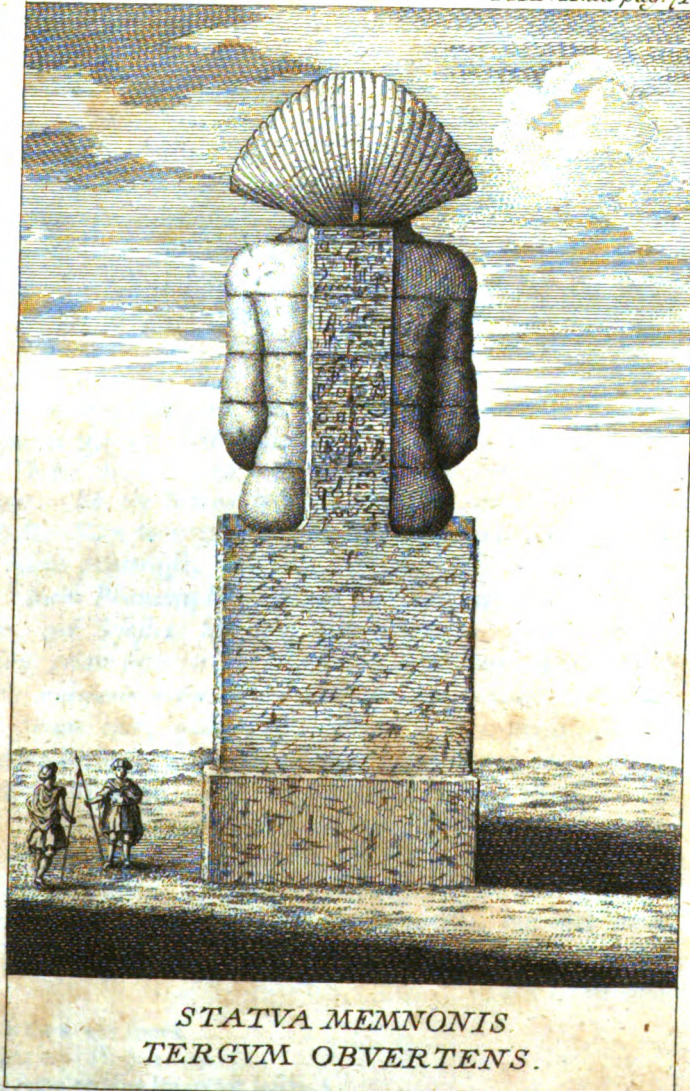
TAB. I ad pag. 71.

STATVA MEMNONIS
FACIEM OSTENDENS.

Bernigorech sc. 1755.

TAB. II. ad pag. 71.

STATVA MEMNONIS
TERGVN OBVERTENS.

Bernigerotti. sc. 1752

§. 3. Videamus nunc iam, quomodo Statuam hanc mirabilem; *Statuam*
 sed nescio quo casu misere mutilatam, descripserint et veteres et re- *banc a Cam-*
 centiores, quibus videndae illius copia facta est. Inter antiquiores est *byse mutila-*
 PAVSANIAS, cuius in hac re testimonio vti sumus saepe. Locum *tam, cum ve-*
 integrum graece et latine hic adscribendum esse duxi. Postquam de *teretibus, ex*
 lapide quodam Megaris asseruato narrasset, quod calculo percussus, *visu curate*
 eundem quem fides pulsae, sonum redderet, illico haec addit *: 'Εμοί *descripse-*
 δὲ παρέχε μεν καὶ τὸτο θανυμάστα παρέχε δὲ πολλῶ μάλιστα Αἰγυ-
 πτίων ὁ κολοσσὸς ἐν Θήβαις ταῖς Αἰγυπτίαις διαβάτι τὸν Νεῖλον,
 πρὸς τὰς Σύριγγας καλεμένας. "Εστὶ γὰρ ἔτι καθήμενον ἀγαλμα
 ** ἡγεῖον, Μέμνονα ὀνομάζουσιν οἱ πολλοί. Τῷ γὰρ φασι, ἐξ
 Αἰθιοπίας ὁρμηθῆναι εἰς Αἴγυπτον, καὶ *** τὴν ἄχρὶ Σέτῶν. Ἀλλὰ
 γὰρ ὁ Μέμνονα οἱ Θηβαῖοι λέγουσι, Φαμένωφα δὲ εἶναι τῶν ἐγχωρίων,
 ὃ τὸτο ἀγαλμα ἦν ἡκιστα δὲ ἡδὴ καὶ Σέτῳ φωνεῖται Φαμένων εἶναι τὸτο τὸ
 ἀγαλμα, ὃ Καμβύτης διέκοψε, καὶ νῦν ὁπόσον ἐκ κεφαλῆς εἰς μέσον
 σώμα, ἦν ἀπερρεμμένον· τὸ δὲ λοιπὸν κάθηται τε καὶ ἀνὰ πᾶσαν
 ἡμέραν ἀνέχοντος ἡλὸς βοᾶ, καὶ τὸν ἦχον μάλιστα εἰκάζει τις κιθάρας
 ἢ λύρας βραγίστης χορδῆς. Sed maiori utique cum admiratione spectant
 colossus qui Thebis Aegyptiis est trans Nilum, non longe a Syringibus,
 quas ita vocant. Est ibi Statua sedentis resonans, quam vulgus Me-
 mnonis nominat: Nam hunc ex Aethiopia in Aegyptum venisse, inde-
 que ad Susa usque penetrasse, tradunt. At ipsi Thebani Memnonem
 esse negant. Nam Phamenophin, unum ex indigenis fuisse dicunt.
 Audiui etiam, qui Sesostris Statuam illam dicerent. Eam Cambyzes
 diffudit, et nunc etiam superior pars a vertice ad medium truncum humi
 neglecta iacet: reliquum adhuc sedere videtur, ac quotidie, sub ipsum
 Solis ortum, sonum edit, qualem vel cytharae vel lyrae nervi, si forte
 (dum nempe tenduntur) rumpantur. Paria habet STRABO p. 561,
 ubi de Memnonio loquitur. Hic, inquit, cum duo colossi essent, ex uno
 lapide sculpti, alter adhuc extat, alterius vero superiores a sede partes
 corruerunt, terrae motu, ut fama est. Operae pretium esse opinor,
 cum hisce descriptionibus comparare relationem RICHARDI PO-
 COCKII, viri etiam de hac Statua singulariter meriti, qui ante annos
 non multos, eam in Aegypto ipse spectavit, et effigiem illius curate
 delineat.

* PAVSANIAS vbi supra.

** Vide supra cap. II. §. 2. not. †.

*** An non forte rectius legeretur ἐκείνη?

Iablonski de Memnone.

delineatam, ac aeri postea incisam, Operi huic nunquam satis laudato, inseruit. Ex descriptione enim, quam addidit, satis intelligitur, rem in eodem fere statu, a temporibus Strabonis et Pausaniae, per secula XVI, perseverasse. Sunt vero haec viri eximii verba: * *E Templo egrediens, processit ad spectandum colossos, quos vocabo Memnonios, positos versus vicum Medinèt - Habou. — Sculpti sunt ex lapide speciei prorsus singularis. Est porosus, generis graniti, et insignis duritiei, qualem nusquam antehac vidi, proxime tamen accedit ad speciem aëtitae. — Colossi hi faciem cum maxime obuertunt Austro, verum tamen ex parte plagae etiam orientali, basique impositi sunt penitus laeuigatae. Illius, qui versus Septentrionem situs est, basis, pedes longa est triginta et tres, septem vero et decem lata; alterius vero colossi basis, longa est pariter pedes triginta et tres, ac nouendecim lata. A basi vero Colossus uterque, usque ad capitis verticem, in pedes circiter triginta quoque assurgit. Qui ad Austrum spectat Colossus, ex vno lapide exsculptus est; Qui vero ad Septentrionem vergit, media sui parte est disruptus supra brachia, quae poplitibus innituntur, estque ex quinque lapidibus compaginatus. Pedes ipsius, quarta circiter parte, si a digitis mensuram incas, fracti sunt. Verum quandoquidem partes Colossi fractas, non seorsim delineauerim, satis putaui, Colossum hic repraesentare tanquam integrum, ex dimensionibus nimirum et obseruationibus a me factis. Deprehendi autem altitudinem pedis, a planta ad summum usque gemi, pedum esse circiter nouem et decem: a planta pedis usque ad talum, pedum duorum et sex pollicum, ad calcis vero extremum, pedum quatuor. Pes ipse latus est pedes quinque, cruris profunditas pedum est quatuor. Ornamentum quod a tergo capitis cernitur, videtur esse folium illius palmae, quam in Aegypto Doum appellant. Ad latus cruris utriusque duae cernuntur Statuae, anaglyptice caelatae, et tertia inter crus utrumque media, longitudinem hominis naturalem imitantes. Et quae ibi porro sequuntur. Quis quaeso relationem hanc peregrinatoris hodierni, cum descriptionibus antiquorum Scriptorum, STRABONIS et PAUSANIAE, conferens, non illico perspiciat, omnes hos nonnisi de una eademque Statua loqui, de Statua nempe decantata et tantopere celebrata Memnonis Aegyptii, siue Amenophis?*

§ 4.

* Observations on Egypt. p. 101.

§. 4. Quae cum ita sint, mirari satis haud possum, fuisse viros *Dubia quaedam, aduersus hanc nostram sententiam nota, diluuntur.* eruditos, qui pertinaciter negarent, Colossum Thebaeum, cuius delineationem debemus diligentiae *POCOCKII*, Statuam esse Memnonis, quam veteres tantopere mirati sunt. *CLAVDIVS SICARDVS*, postquam commemorasset duas Statuas, a *STRABONE* olim, et nuper a *POCOCKIO* descriptas, * diuersam ab his recenset Memnonis Statuam, ac praeterea subinnuit, ** cerni eam in aliquo Templo erectam, vbi sane conspicitur Statua aliqua ex nigro marmore; sed magnitudine multo inferior. Et hanc tamen *** eruditi quidam volunt esse Statuam Memnonis, veteribus laudatam. Tuentur se potissimum auctoritate *PHILOSTRATI*, qui ex *DAMIDE* refert, Statuam Memnonis stetisse in Templo, idque Templum foris antiquis non esse valde dissimile. Vide cap. II. §. 4. Verum quam exigua possit esse in hoc negotio auctoritas *PHILOSTRATI*, saepe iam monendum nobis fuit. Et praeterea loco iam citato, ex *POCOCKIO* etiam observauimus, situm hodiernum Statuae Memnoniae, cum loco, quem ipsi assignat *PHILOSTRATI* relatio, haud ita difficulter conciliari posse. Urgent iidem, lapidem, qui Statuae Memnoniae materiam subministravit, fuisse nigrum, aut vt loquitur *PLINIVS* Lib. XXXVI. cap. 7, *Coloris ferrei*, cum tamen Statua, cuius delineationem nobis dedit *POCOCKIVS*, coloris sit vergentis in rubicundum, sed subfuscum. Sed meminisse debebant illi, quod ad colorem lapidis, ex quo sculpta est Statua Memnonis, attinet, qui est speciei plane singularis, apparere ipsorum veterum aliquem, cum inter se, (vide §. 1.) tum cum ipsa Statua dissensum; sed qui recte excussus, est tantum apparens, non verus. Etenim, quoniam lapis ille coloris est subfusi, trahens aliquid ex rufo, et aliqua ratione ad nigredinem quoque accedens: quia alia illius forma est externa, alius vero eidem, postquam fractus est, subesse color cernitur, nemo non videt, eos qui diuersa dicere videntur, re ipsa tamen sibi non contradicere; sed ea potius, quae hac de re observant, amice inter se conciliari posse. Verum quid aduersus testimonia *STRABONIS* et *FAVSANIAE*, excellentium Scriptorum, et in hoc quidem negotio, testium oculatorum, quibus cum Statua a *POCOCKIO* descripta ad amissum concordat,

K 2

excipi

* *Nouveaux Memoires des Missions* To. VII. p. 162.

** *Ibidem* p. 161. 167.

*** *POCOCKS. Observations on Egypt.* p. 101. 102. 104. in notis col. b.

excipi queat, plane non intelligo. Accedunt tot inscriptiones graecae et Romanae, quae in Statua Pocockiana Irodienum leguntur, pleraeque in honorem Memnonis confectae, aut testantes, illos, quorum nomina adscripta sunt, addita etiam temporis nota, vocem a Memnone, Sole oriente emissam, audivisse. Quando autem quidam regerunt, peregrinatores tale quid in sancta Memnonis Statua, ausuros nunquam fuisse, in eo utique frustra sunt. Nihil hic video, quo Sanctitas Statuae Memnoniae laesa fuisse, vlla ratione credi possit. Omnes illae Inscriptiones, ad laudes et honorem Memnonis tendunt, qui in illis non raro *divinus* nuncupatur, quin et *Deus*. Scriptae sunt in basi et pedibus Statuae *, quod a moribus Graecorum et Romanorum alienum non est. Inscriptiones ipsae positae sunt ab hominibus Graecis et Romanis, eo tempore, quo prisca Aegyptiorum religio, in ipsa Aegypto, multorum contemptui exposita erat, et quo regionis incolae grati Romanorum iugo premebantur. His omnia licuisse, ambigi non potest. Difficile adhaec cogitatu est, quomodo tot Inscriptiones, omnes Memnonis et vocis eius divinae laudes vnde celebrantes, Statuae huic essent insculptae, nisi ipsius vere Memnonis Statua illa esset.

CAPVT IV.

De voce mirabili, a Statua Amenophis quotidie edita.

Eo nomine Statua Memnonis in primis erat celebris, quod oriente Sole vocem ederet. §. 1. 2. Graecorum de voce hac a Statua Memnonis emissae, fabulae. §. 3. Ipsius rei veritas, ex Strabone et Pausania, omnium vero optime ex Inscriptionibus, in Statua Memnonis etiamnum legendis, cognosci potest. §. 4. Adferuntur plures Inscriptiones ex Statuae illius crure dextro. §. 5. Aliae itidem, ex eiusdem crure sinistro, latinae. §. 6. Et graecae ex crure eodem. §. 7. Luciani locus de voce Statuae Memnoniae expenditur. §. 8. Causa huius prodigii alia non fuit, quam fraus Sacerdotum. §. 9.

§. 1.

* In basi simulachrorum, artifices nomina sua inscribere solebant, Testatur id PLUTARCHVS in *Pericle* p. 161. et rei huius exempla, apud PAUSANIAM occurrunt plurima. Quin etiam in Statuarum semioribus vota moris erat insculpere, quod nos docet APVLEIVS in *Apologia* p. 310. Edit. Elmenhorstii. Adde omnino *l'utilité des voyages de BAUDELOT* p. 277. 278.

§. I.

Hactenus de Statua Memnonis Aegyptii, sine Amenophis, quae calamitati suae, annos fere bis mille et trecentos superuixit, et hodiernum a peregrinatoribus, antiquitatum Aegypti studiosis, cum voluptate spectatur, quae se offerebant, obseruauimus. Ipsa tamen haec Statua, tametsi ex marmore speciei singularis, et in ipsa Aegypto perraro, exsculpta, licet magnitudine alia huius generis signa et opera in Aegypto longe post se relinquens, quantumuis artificium Statuarii excellentis exquisitum referens, per se, in tanta apud veteres existimatione et admiratione futura non fuisset, nisi ad haec omnia superaccessisset quaedam miraculo species, ut cum veteribus loquar, sine res, quae spectatores omnes in admirationem, ac veluti stuporem, rapuit, et cuius veram causam, nec ipsi expiscari, nec aliis explicare valuerunt. Rem satis bene PHILOSTRATUS hunc in modum exponit, *de vita Apollonis* Lib. VI. c. 3, loquens de hac nostra Statua: *Erectae manus sedis inmittuntur, hominis surgere volentis similitudinem exprimentes.* Id postremum quidem in Statua Pocockiana non cernitur. Verum nunc iam ita pergit auctor ille. *Oculorum autem et totius oris species ac habitus, quasi locuturi hominis esse perhibetur. Et alias quidem Statuam illam minorem admirationem excitare aiunt, quam diu actionis omnis experta apparet. Cum vero solis radius Statuam attingit, — tum vero supra modum admirabilis visa est. Tunc enim Statuam loqui perhibent.* Istam miraculi illius indolem, CALLISTRATUS etiam in *Statuis* p. 867. hunc ad modum refert. *Memnonis Titboni filii simulachrum erat in Aethiopia e marmore sculptum: verum id intra limites lapidi a natura praescriptos non manserat, neque taciturnam naturam retinebat: sed quamuis saxum esset, vocis facultatem habebat, nam orientem diem alloquebatur, gaudium designans, et ob matris praesentiam exhilaratus.* Pag. vero 865. dixerat: *Solus e lapidibus Memnon saxeus, voluptatis ac doloris praesentia ductus, a propria sibi inertia destitit, et victo sensus defectu, ad loquelaе facultatem peruenit.* Et certe veteres omnes, ubi admirandam Memnonis Statuam describunt, miraculi huius mentionem facere minime negligunt. Verba PAVSANIAE, hominis non valde superstitiosi; sed de voce tamen Memnonia, haut sine impensae admirationis testificatione loquentis, dedi cap. III. 3. quae hic non repeto. Verbis illius, loc. cit. adductis, subiungamus hic Scriptorem alium, de proprio visu et au-

ditu pariter loquentem. Is est STRABO, qui non tantum, quod viderat et audiuerat ipse, refert; verum et de tota re iudicium suum quaecunque interponit, p. 561. *Pars Thebarum*, ita is inquit, *est in regione trans Nilum ad Occidentem. Ibi Memnonium. Hic cum duo Colossi essent, * ex uno lapide constructi, inter se propinqui, alter adhuc integer extat, alterius vero superiores a sede partes corrucrunt, terrae, ut fama est, motu. Creditum etiam est, semel quotidie sonitum quendam, veluti ictus haud magni, (ὡς αὖ πληγὴς ἢ μεγάλης) edi a parte, quae in Sede ac basi remansit. Ipse cum comes Aelio Gallo adesset, et cum reliqua multitudine amicorum ac militum, qui cum eo erant, circiter horam primam sonitum audiui: utrum a basi, siue a Colosso, an vero ab aliquo colossus circumstantium editus fuerit, non habeo affirmare: cum propter incertitudinem causae, quidvis potius credere subeat, quam ex lapidibus sic compositis sonitum edi. Auctor hic egregius, cuius in iudicando perspicacia eruditae et nota et laudata est, miraculum hoc lapidis loquentis, olim tantopere celebratum, satis aperte fraudibus Sacerdotum in acceptis refert, idque profecto haud immerito. Fideliter tamen rem, uti se habebat, retulit, eoque nomine grates ipsi libens persoluo.*

Vox autem illa statim semper tempore audiebatur.

§. 2. Miraculum lapidis huius, loquela praediti, ex eo non parum augetur, quod loquela eius siue vox, statim semper tempore audita fuerit. Perhibent enim veteres, Statuam hanc Amenophis, vocem quotidie emississe sole exoriente. Nam ** cum Solis radius Statuam attingeret, id quod circa Solis ortum contingere aiunt, tum supra modum admirabilis visa est Statua Memnonia. Tunc enim Statuam loqui ferunt, ubi primum Solis radius ad eius os peruenit. Trahebatur etiam a quibusdam, *** sacrificare Memnoni, circa Meroën et Memphin Aegyptios ac Aethiopes, quum primos Sol emiserit radios, quibus Statua vocem emittit, qua eos, a quibus colitur, salutat. Sacerdotes Aegyptii id ita interpretati sunt, aut potius, plebem mirifice delusam, credere tantum voluerunt, Amenophin voce ista, Sole ori-

ente

* Alter tamen eorum Colossorum, Memnonius videlicet, ex quinque lapidibus compaginatus est. Vide cap. III. §. 3. In eo igitur eximius auctor errorem admisit.

** PHILOSTRATUS de vita Apollonii Lib. VI. c. 3.

*** Idem in *Heroicis* p. 672.

ante emissā, *Auroram* aut *Diem* matrem suam, salutare. Id versus
DIONYSII *Periegetae* * supra iam adducti subindicanť:

Θήβην ὠκυγίνην ἐκατόμυλον ἐνθα γεγωνῶς

Μέμνων ἀντέλθουσαν εἴην ἀσπάζεται 'Ηῶ.

Thebas priscas, centum portas habentes, ubi resonans.

Memnon exorientem suam salutat Auroram.

Ad quae EUSTATHIVS haec notat. Τὴν ἐαυτῇ 'Ηῶ, τέτρεσι τὴν μητέρα ἡμέραν ἀσπάζεται. Ἀνδραῖς μὲν ὦν, διὰ τίνος δὲ μηχανῆς ἅμα ἡμέρα λαμβάνη φωνῶν, καὶ ἔτω πῶς ἐξ αὐτομάτε προσλαλῶν, οἷον καὶ ἀσπαζόμενος τὴν ἡμέραν, ἥς ἐλέγετο ὡς ἑνῶν. Quando Poëta ait, *Memnonem Auroram suam salutare, id vult, salutare eum matrem suam, Diem. Erat nempe Memnonis Statua, arte singulari ita constructa, ut illucescente die, vocem ederet, hocque pacto proprio quodam motu Diem alloqueretur, ac veluti saluaret, cuius perhibebatur filius.* Dixerat idem paulo ante, Matris huius Memnonis, Diei scilicet, simulachrum, ad Thebas australes positum fuisse. Vidimus autem §. I. STRABONEM observasse, in eo loco, ubi conspiceretur Statua Memnonis, aliam stetitisse huic consimilem. Et rem hodieque sic se habere, novimus ex testimonio ** peregrinatorum recentiorum. Altera illa Statua, erat forte effigies faxea Diei, quam EUSTATHIVS designat. Alii fabulam hanc Sacerdotalem, de Aurora quotidie a Memnone salutata, novis auxere figmentis, de quibus postea videbimus. Dixi *** alio loco, verosimile mihi fieri, rem hanc HOMERVM non latuisse, qui ea ipsa de causa *Memnonem* Graecorum, illustrem in bello Troiano heroem, Aurorae filium cecinit, eo-
que multis infecitis figmentis materiam subministravit foecundam.

§. 3. Fabula igitur Graecorum est, qui HOMERI allegorias, Graecorum
et Poëtarum sequiorum inventa, cum traditionibus symbolicis Sacer- de voce a Sta-
dotum Aegyptiorum sociantes, sinxerunt, Memnonem, dum illuce- tua Memno-
scente die, vocem emitteret, *Auroram* vel *Diem*, matrem suam saluta- nis emissā,
re, eoque dolorem eius acerbum, de morte sua apud Troiam inima- fabulae.
tura, aliquo solamine lenare. PHILOSTRATVS in Iconibus p.

742.

* Cap. I. §. 1.

** CLAUDIVS SICARDVS dans les nouveaux Memoires des Missions
To. VII. p. 162. POCCOCK ubi supra p. 101.

*** Supra Syn. II. cap. I. §. 5.

742. græcancam illam fabulam, non ineleganter his verbis exponit. Προσβάλλει τῷ ἀγάλματι ἡ ἀκτὶς ἡλίου. Δοκεῖ γὰρ ὁ ἥλιος, οἶον ἐπληκτρον, κατὰ τὸ σῶμα ἐμπέπτωι τῷ Μένωνι, ἐκκαλεῖσθαι Φωνὴν ἐκῆθεν, καὶ λαλῶντι σοφίσματι παραμυθεῖσθαι τὴν Ἥμεραν. *Solis radii Statuam Memnonis contingunt. Sol enim Memnonis os, veluti plectro percutiens, vocem inde elicere, loquacisque sophismatis inuento Diem, matrem eius, solari videtur.* Idem hoc significare voluit CALLISTRATVS in *Statuis* p. 877. *Denique illud machinamentum Statuae Memnonis loquentis, moerores sopiebat Dici, neque permittebat ei filium quærere, quasi Aethiopum ars, solatio hoc compensaret Memnonem fato interentum.* Poterat fictioni huic, ex ea saltem ratione, color aliquis induci, quod Statua re ipsa, die illucescente, vocem a praesentibus auditam, distincte ederet, eaque Diem aut Auroram, tanquam matrem suam, salutare credi posset. At enim alii figimento hocce, quod ab ingenio destitutum haud erat, nondum contenti, novis illud fabulis ornari iucundiusque reddi posse, existimabant, quae tamen nullum in re ipsa aut fundamentum habebant, aut praesidium. Duplicem illi Memnonis Statuae affingebant vocem, matutinam alteram, laetam ac iucundam, alteram vespertinam, tristem et gemitundam. Tale quid PHILOSTRATVS garrir in *Statuis*, p. 865. *Hoc intusti simulacrum, facile credimus, etiam lapidem illum Aethiopicum, qui Memnonis effigiem sedit, vocalem extitisse, qui quidem accedente Die, praesentia eius exhilaratus, gaudium voce testabatur: abeunte vero eadem, moerore tactus lugubre quid ingemiscebat.* Et iterum p. 876. *Memnonis simulacrum, saxum cum esset, vocis facultatem habebat: nunc enim orientem Diem alloquebatur, voce gaudium designans, et ob matris praesentiam exhilaratus: modo ad noctem, inclinata Die, miserandum et anxium quid gemebat marmor, ob absentiam moerore affectum.* Additur confestim ibidem, quod a solo hoc auctore videtur excogitatum. Neque vero lachrymis lapis carebat; quin has quoque voluntati ministrantes habuit. Eiusdem farinae sunt, quae innox, post interiecta nonnulla, sequuntur. Illi certe Memnioni respondere Echo fama est, quoties loqueretur; et lugubre lamentanti, flebile carmen remittere: lactanti autem sonum aemulum reddere. Concinunt his versus politici IOHANNIS TZETZAE, quos ex eius *Chiliadibus*, Chiliad. VI. hist. 64. adscribo:

Ἐν

Εν τῇ πατρίδι δ' ἀπαχθεῖς, ἐτάφη δ' οἰκεία
 Καὶ σῆλη τάτῳ γέγονε πυρρόπαικλιν λῖθον
 Μηχανιτῇ, χαρμόσυνον δ' ἡμέρα πέμπει μέλος:
 "Ὡς περ ἐπιγαννύμενος μητρὸς τῇ παρουσίᾳ.
 Τῇ δὲ νυκτὶ τί γοερόν ἐμπαλιν ἄδει μέλος.

In patria vero propria, postquam Troia abductus esset, sepul-
tus est:

Et posuerunt ei Statuam ex variegato lapide.

Artificiose fabricatam, quae laetum oriente die emittit cantum,

Vehiti gaudens matris praesentia;

Noctu autem flebile quoddam contra canit carmen.

Plane vero singularia sunt, nec magis tamen vera, quae de miraculo hoc literis prodidit, vetus quidam *Scholiastes Iuuenalis*, hucusque ineditus, cuius proinde verba et hic legisse, iniucundum non erit. * *Statua Memnonis, filii Aurorae, ita arte quadam mechanica composita erat, ut humana voce et regem et Solem saluaret. Postea rex Cambyser, volens hanc rem cognoscere, partem Statuae abscidit, et sic postea Solem tantum, non etiam regem salutabat. Unde Poëta dimidio Memnone dixit. Nempe quanto maior erat fama, quae de Statuae huius miraculo, apud omnes percrebuerat, tanto plures reperti sunt homines otiosi, qui rei admirandae, iucundis, ut credebant, figmentis, nouum decus conciliari posse, existimarent.*

§. 4. Noli ea, quae §. 2. et 3. exposui, tacitus praeterire, *Ipsius rei veritas ex Strabone et Pausania, omniumque optime, ex Inscriptionibus in Statua Memnonis etiamnum legendis, cognosci potest.* quoniam passim apud veteres memoriae prodita reperiuntur. Sed pleraque tamen inaginationi foecundae, ac fictionibus Poëtarum et Rhetorum graecorum, vnice debentur, ipsis ut plurimum Aegyptiis penitus incognita. Quae in ipsa Aegypto, ac figillatim Thebis, hac de re, a viris grauibz reique bene peritis, perhiberentur, et peregrinis referrentur, ex STRABONE et PAUSANIA literis mandata exhibuimus §. 1. eaque Inscriptionibus plurimis, in Statua Memnonis etiamnum legendis, quas RICHARDVS POCOCKIVS, uti potuit, diligenter et sollicitè descripsit, et in elegantissimo Opere publicauit, mi-

rum

* Adferuntur haec verba a viro clarissimo et eruditissimo, IO. PHIL. CASSELIO, in Dissertat. de *Αἰθίοις κεκραζομένοις*, Part. I. p. 8. 9.

Iablonski de Memnone.

L

rum in modum confirmantur. Cum autem Optis hoc pretiosum, paucorum in his oris manibus teratur, operae pretium me facturum esse existimaui, si quasdam ex praecipuis hic transcripsero. Pleraeque difficulter legi potuerunt, eoque admodum deprauate editae sunt, ita ut vix usum praestare posse videantur. Verum difficultas ista me non absteruit: operam potius dedi pro virili, ut quae prae aliis ad rem meam facere videbantur, qualitercunque restituae et emendatae, cum lectore communicarentur. In ipsa Statuae Memnoniae basi, insculptum cernitur Epigramma ASCLEPIODOTI Poëtae, elegans fane lectuque dignum, quod etsi * alio huius Commentarii loco iam descriptum, hic tamen repetere opportunum duco. Rem eam, quam hic persequimur, versibus non iniucundis celebrat:

Ζῶειν, εἰναλίη Θέτι, Μέμνονα χ' ἀδέα Φωνεῖν

Μάνθαν', ἐπὶ Τροίης ἄλλοκ' ἀπολλύμενον,

Ἀιγύπτῃ Λιβυκῇσιν ὑπ' ὀφρύσιν, ἔ' ἀποτάμνες

Καλλίπυλον Θήβην Νεῖλος ἐλαυνόμενος

Τὸν δὲ μαχῆς ἀκόρητον Ἀχιλλέα μὴτ' ἐπὶ Τρώων

Φθέγγεσθαι πεδίῳ μὴτ' ἐνὶ Θεσσαλίῃ.

Vivere, marina Theti, Memnona et suauiter sonare,

Disce, ad Troiam quondam occisum:

Aegypti Libycis sub tumulis, ubi abscindit

Pulchras portas habentem Theben Nilus incitatus

Insatiabilem vero pugnae Achillem, neque in Troiam

Loqui campo, neque in Thessalia.

Ex aliis vero Inscriptionibus, quas Statua Memnonia exhibet, aperte intelligitur, vocem illam mirabilem non quotidie fuisse auditam, uti veterum plerique aut clare affirmant. Qui audiendi Memnonis causa, aut summo mane, ad Statuam eius se contulerant, aut etiam in vicino agro pernoctauerant, saepe vnum alterumve diem expectando consumere, vel infectis rebus abire, alioque tempore redire tenebantur, donec tandem voti compotes fierent. In cruce Statuae Memnoniae dextro Inscrip tio haec legitur:

C. LE-

* Synt. I. cap. III. §. 4.

C. LELIA AFRICANI PRAEF.
 VXOR AVDI. MEMNONEM
 PRID. . . . FEBR. HORA T. S.
 ANNO I. IMP. DOMITIANI AVG.
 CVM IAM TERTIO VENISSEM.

Inscriptio haec Statuae insculpta fuit anno Domitiani Imp. I. Testatur in ea C. Lelia, vxor Africani, se audiendi Memnonis ergo saepius accessisse, ac tandem, *cum iam tertio venisset, Pridie Kal. Febr.* (sic enim lacuna suppleri posset, aut etiam alio modo) re ipsa *audivisse Memnonem*. Bis itaque frustra Memnoni dederat operam. Testatur porro Foemina illustris vocem Memnonis auditam sibi esse *Hora I—S.* id est *hora prima semis*. Cum vero *hora prima* apud Aegyptios, respondeat nostrae *horae sextae* matutinae, idem est, ac si dixisset, *hora dimidia, post sextam matutinam*. Alia Inscriptio graeca, in eodem crure reperiunda, posita anno VII. Hadriani; sed mirifice corrupta, id tamen, si recte coniicio, satis significat, *Practorem* quendam, *proprio instinctu accessisse ad Statuam Memnonis, eamque ut audire posset vocem desideratam, adorasse, Memnonem vero tum vocem emisisse nullam; cum vero instinctu diuino rediisset in urbem, ibique duos dies expectando insumisset, tandem ad Statuam reuersum, vocem diuinam percepisse*. Et id ipsum sane, Inscriptiones illae plurimae, in cruribus Statuae Memmoniae incisae, nec obscure, innuunt. Complectuntur enim testimonia luculenta eorum, qui vere sibi auditam fuisse vocem Memnonis, liquido asseuerare potuerunt, idque solenniter testari voluerunt. Eaque de causa, ut appareret omnibus, ipsos adhibita omni cura et sollicitudine, in rei huius veritatem inquisuisse, annum quoque, Mensem, diem, ipsamque adeo horam, qua vocis sonum perceperant, notandam et apponendam esse duxerunt. Quis hoc vnquam requisuisset, aut a quoquam expectasset, si vox Memmonia, omnibus pariter diebus, eademque hora, audiri ab vnoquoque potuisset, et audita re ipsa quoque fuisset. Ego, parum abest, ut mihi persuadeam, cultores Christi, per totam Aegyptum, a temporibus seculi primi Aerae Christianae, numero non exiguo dispersos, cum Statuam Memnonis ludibrio haberent, vocemque eius, diuinam scilicet, quemadmodum in Inscriptionibus saepe nuncupatur, magnopere deriderent, eo ipso effecisse, ut ipsorum aduersarii, testimonia pro veritate miraculi Statuae Memmoniae, vndique conquisita, ipsi Statuae sic infingerent, ut eorum memoria non

nisi cum ipsa Statua deleri posset. Inter omnes certe Inscriptiones, quae in cruribus Statuae huius cernuntur, nullam reperire potui, quae aetatem Domitiani superare videatur. Is vero, quod vulgo notum est, secundam aduersus Christianos persecutionem grauiorem, in imperio Romano excitauit. Pleraque autem Inscriptiones aetatem Hadriani Imperatoris aperte loquuntur. Et ab hoc quidem tempore, Apologiae Christianorum pro veritate et diuinitate religionis Christi, per orbem coeperunt multiplicari, sicuti vicissim aduersarii ipsorum, fidem eorum sanctam, editis etiam libris, omni animi nisu oppugnare sategerunt. In hac, quam nunc proposui, sententia, eo non parum confirmor, quod videam, neminem in exponendo hoc Statuae Memnoniae miraculo, tam prolixum esse, et ad argumentum hoc ornandum toties redire, atque PHILOSTRATVM, cuius eam ob rem testimonio saepiuscule vtendum nobis hic fuit. Neque vero eruditum quenquam latet, garrulum hunc Sophistam, *Apollonium* suum, cuius vitam se describere iactat, *Christo* Domino nostro, illius vero miracula, miraculis huius, eiusque Apostolorum, ausu non Stulto minus, quam impio opponere voluisse.

*Adferuntur
plures aliae
Inscriptiones,
ex crure Sta-
tuae Memno-
niae dextro.*

§. 5. Sed redeundum est ad argumentum, a quo nonnihil eramus digressi. Diximus nempe, et ex Inscriptionibus eorum, quae Statuam Memnonis viderunt, quique audiendae vocis illius supra modum se cupidos fuisse, ipsi testantur, satis probauimus, vocem illam non omnibus promiscue diebus, ab adstantibus, percipi auribus potuisse. Quando vero percipiebatur, summo mane, Sole oriente, hora prima, (vel, vt cum nostris hominibus loquar, hora sexta matutina) aut etiam hora secunda fieri id solebat. STRABONEM supra §. I. intelleximus testantem, se *circiter horam primam* sonitum audiuisse. Et idem istud Inscriptiones plurimae, in cruribus Statuae Memnoniae visendae, etiam profitentur. Aliquam descripsit F. L. NORDENIUS, in * *Delineatione ruderum quorundam antiquorum in Aegypto*, quam in Pocockianis non inueni. Sic autem edita est:

TETRONIVS PRAEF. . . .
HORAM CVM PRIMAM CVMQVE
HORAM SOLTS SECVNDAM

PRO-

* Edita est Londini 1741. et ex ea Excerpta dedit Auctor *des principales Ecrits, qui se publient*, Mars 1742. Artic. IV. p. 367. &c.

PROLATO OCEANO LUMINAT
ALMA DIES

VOX AUDITA MIHI EST
BENE MEMNONIA.

Lineam primam ita credo scriptam fuisse

PETRONIVS PRAEF. AEG.

Petronius ille * quisquis fuit, nuncupatur *Praefectus Aegypti*, cuius dignitatis in hisce Inscriptionibus mentionem saepius fieri videmus. Et apud GRUTERVM in *Thesauro* P. CXIII. Inscr. I. occurrit COR. POSTVMVS PRAEF. AEGYPTI. Sequitur deinde Distichon hoc:

*Horam cum primam, cumque horam Solis secundam
Prolato Oceano luminat alma dies.*

Testatur ergo *Petronius* hicce, se vocem *Memnonis* bis audiuisse, hora prima diei, et secunda. Testatur praeterea idem, *vocem Memnoniam sibi bene auditam esse*. Quo non ita obscure innuitur, vocem hanc *bene* et distincte, ab omnibus et semper haudquaquam audiri consueuisse. Quid enim opus ceteroquin fuisset, istud ceu singulare quidpiam hic obseruasse? In crure Statuae *Memnoniae* dextro, porro et ista legitur Inscriptio, quam appono, prouti eam primitus scriptam fuisse opinor:

** ANNO V. HADRIANI
IMP. T. HATER. . .
NEPOS PRAEF. AEG.
AUDIT MEMNONEM
XII. K. MART. HORA I-S.

L 3

Inscri-

* Non crediderim, intelligi hic *Petroniam*, qui in Praefectura Aegypti, successit Cornelio Gallo, bellumque cum Aethiopibus gessit. Historia Romana multos nobis exhibet viros illustres, nomine *Petronii* conspiciuos. Plurimi etiam nomen hoc gerentes, occurrunt in Inscriptionibus. Vide *Indicem Gruterianum*.

** Cum editione *Pocockiana*, conferenda hic est *Nordeniana*. Ex utraque, Inscriptionem hanc, emendate, ut spero, transcribere licuit.

Inscriptionem hanc poni curavit *Titus Haterius Nepos*. Est autem *Haterii* nomen neque Fastis Consularibus, neque Inscriptionibus Romanis inauditum. In nostra Inscriptione significatur, *Titum Haterium Nepotem, Aegypti Praefectum, Anno V. Hadriani Imp. XII. Kal. Mart. audiuisse Memnonem, hora I—S.* id est, uti aliae Inscriptiones habent, *hora prima semis*: quasi dicas, hora dimidia post primam. In Schedis Nordenianis, et hanc inuenio Inscriptionem, sic, ut auguror, legendam:

CLAVDIVS MAXIMVS
LEG. XXII. AVDIVI MEMNONEM
HORA I. SEMIS. C. AEMILIVS
HORA PRIMA SEMIS AVDI
VI VOCEM MEMNONIS.

Inscriptionem hancce Colosso incidi curarunt duo, qui simul ad audiendum Memnonem profecti erant, eiusdemque vocem coniunctim audiuerant, *Claudius Maximus*, et *C. Aemilius*. Quod ad priorem attinet, nomen *Claudii Maximi*, in historia Seculi II. inclutum fuit. Militauerat primum in Legione XXII. quod in nostra Inscriptione memoratur, forte Centurio, aut Tribunus, vel Praefectus Legionis, siue Cohortis. Erat autem Legio XXII, * ab Augusto Caesare in Aegypto collocata. Postea Claudius Maximus ad Proconsulatum Africae euectus est; quod ex APULEII Apologia, coram eo recitata, satis intelligitur. Alius utique est *Claudius Maximus*, ** quem inter Magistros habuit, audiuitque M. Aurelius Antoninus Philosophus. In Pocockianis Inscriptionibus vero, quae in cruce dextro leguntur, et ista habetur, sic, uti censeo, legenda.

V. NONAS MARTIAS
FELIX AVGG LIBERTVS
ET PROCVARTOR VSIACVS
HORA PRIMA SEMIS
MEMNONEM
AVDIVIT.

In

* *Notitia Dignitatum Imperii* fol. 24. a. Edit. Lugdun. 1608.

** CAPITOLINVS in *M. Aurelio Antonino Philosopho*, cap. 3. ubi consulendae eruditorum notae, et PAGIVS in *Critica Annal. Beron.* ad ann. 144. num. I.

In eodem crure dextro legitur etiam sequens Inscriptio:

* C. MANIVS HANIOCHVS
DOMO CORINTHIVS ITEM.
. AVDIVI MEMNONEM ANTE SECV. HORAM
XIII. TITIANO COS. EODEM DIE
HORA PRIMA EIVSDEM DIEI.

Inscriptionem hanc poni iussit *Manius, Haniochus*, id est *Agitator*. Glossae veteres. *Agitator, ἡγέτορ*. Inscriptio apud GRUTERVM P. LXXVI. num. 4. *C. Appuleio, Diocli, Agitatori primo Fact. russae*. Posita autem est Consule *Titiano*, id est, Anno Aerae Christianae 245. Testatur vero *Manius*, se illo, quem dixi, anno, et die, cuius notam tempus nobis invidit, audiuisse Memnonem ante horam secundam. Addiderat alius, verum cuius nomen tempus edax rerum oblitteravit, se die eodem audivisse Memnonis vocem. Ex quo colligere datur, vocem Memnonis, ubi nempe Sacerdotibus visum sic erat, nonnunquam die eodem plus semel auditam fuisse. Extat ibidem alia Inscriptio in hunc sensum:

PRAEF. AEG
AVDIT
MEMNONEM
XIII. K. APRILIS
VERO III. ET AMBIBVLO COSS.
HORA. I.

Inscriptio haec confecta est, nomine cuiusdam Praefecti Aegypti, cuius nomen legi non potuit, Vero III. et Ambibulo Coss. Etiam ultimi huius Consulis *Ambibuli* nomen miserrime depravatum est. Designatur ergo annus Hadriani Imperatoris X. aerae Christianae, 126. Post alias quasdam et haec sequitur Inscriptio, quae ita restitui posse mihi videtur.

L. IVNIVS CALVINVS
MONTIS BERINI
AVDIVI MEMNONEM CVM
MINICIA
KAL. IVNIIS HORA II. ANNO . . .

Cui

* *Pecockianam* Editionem correxi ex Schedis NORDENII.

Cui iungo et hanc

SEX. LICINIUS PVDENS

XI. K. IANVARIAS ANNO. . . . D. N.

DOMITIANI CAESARIS AVGVSTI

GERMANICI AVDIVI MEMNONEM.

Annus imperii *Domitiani*, D. N. id est *Domini nostri*, quem titulum Imperatorem hunc omnium primum affectasse, satis notum est: Annus, inquam, Domitiani, quo insculpta fuit haec Inscriptio, excidit, Alias rem eandem significantes, Studio praetermitto. Sed temperare mihi non possum, quin prioribus, hanc quoque graecam subiungam, ex eodem crure dextro Statuae Memnoniae decerptam.

ΗΛΙΟΔΩΡΟΣ ΖΗΝΩ

ΝΟC ΚΑΙCΑΡΕΙΑΣ ΠΑ

ΝΙΑΔΟC ΗΚΟΤCΑ Δ. ΚΑΙ

ΕΜΝΗΣΘΗΝ ΖΗΝΩΝΟC

ΚΑΙ ΑΙΑΝΟΤ ΑΔΕΛΦΩΝ.

id est

Heliodorus Zenonis filius

Ex Caesarea Paneade

Audiui quater, et

Recordatus sum Zenonis

Et Aetiani Fratrum.

Inscriptionem hanc talem dedi, qualem constitutam inueni, in IACOBI PHIL. DORVILLII τῆ μακροτέρῃ Animaduersionibus ad Charitonei Aphrodisiensis p. 532. ubi et hanc viri doctissimi observationem legas. LEICHIUS quoque tetigit hanc Inscriptionem, legitque linea ultima Αἰλιανῶ. Forte non male Κ' Αἰλιανῶ. Sunt exempla, ubi καὶ etiam in prosa ita mutilatum sit. Possis etiam Γαλιανῶ. In Inscriptionibus notum nomen. Verum illud Εμνήσθην animaduerti velim. Solebant peregrinantes, pietatis et memoriae causa, absentium et relictorum amicorum et cognatorum, in his locis, ubi suam relinquere volebant memoriam, etiam eorum nomine scripto, se testari non immemores fuisse. — Bene in hac Pocockiana Inscriptione, Εμνήσθην LEICHIUS vertit: Recordatus sum. Meminit nempe Heliodorus fratrum suorum, qui

qui si non aliud, saltem aeternitatem nominis sui, cuius auidi erant veteres fuerunt consecuti.

§. 6. Describamus etiam nonnulla, quae in crure Memnonis sinistro insculpta cernuntur. Ex latinis Inscriptionibus sequens occurrebat mirifice inquinata; sed quam sic recte satis legi posse existinem

Aliae Inscriptiones, ex crure sinistro Memnonis, latinae.

S. MITHRIDATICVS TRIBVNVS
LEG. XXII. DEIOT. XIII. K. IVL.
MEMNONEM AVDIVI H I.

Auctor Inscriptionis huius fuit *Mithridaticus*, *Tribunus Leg. XXII*, quam Legionem in Aegypto ab Augusto collocatam fuisse, §. 5. nominimus. Quod ibi iam sequitur, DEIOT. pertinet ad eandem Legionem, quippe cui aliquando *Deiotarianae* cognomen inditum fuerit. *Legionis XXII. Deiotarianae* mentionem habes apud GRUTERVM in Thesauro Pag. CCCLXXIII. num. 4. Testatur autem Tribunus hicce, sibi vocis Memnoniae audiendae copiam factam fuisse D. XIII. Kal. Iul. qui forte fuit dies Solstitialis, qui in Statua hac observari poterat, *hora prima*. Anni vero nota excidit. Est in eodem crure Inscriptio alia latina, docens vocem Memnoniam auditam nonnunquam fuisse ante horam primam. Eam ita lego:

PETRONIVS S. BALBVS
PRAEF PR. LEG. AVDIVI MEMNON.
VI. IDVS MARTIAS
SERVIANO IIL ET VARO COSS.
HORA DIEI ANTE PRIMAM.

In linea secunda aliter vix legere potui, quam *Praefectus Primae Legionis*. Quandoquidem vero Legio prima in Aegypto collocata non erat, praestaret forte legere PRAEF. AEG. vt intelligatur *Praefectus Aegypti*. Fuit autem Inscriptio ista Statuae incisa Anno Christi 134. imperante Hadriano, Serulano III. et Varo Coss. Ita enim haud dubie nomina illa legenda sunt. Denique et hancce Inscriptionem latinam subicere operae pretium duxi.

PROCOS. ITERVM HORA
DIEI SECUNDA . . . EGI GRATIAS

Iablonski de Memnone.

M

Pro-

Proconsulis, cuius haec est Inscriptio, nomen tempus desunt. Significat autem se Memnonis vocem *iterum* audiuisse, quemadmodum de Caecilia quadam, legimus in alia Inscriptione. Δεύτερον ἀκούσας Μένονος, Cum iterum audiisset Memnonem. Illud vero, quod in fine huius Inscriptiois legitur, EGI GRATIAS, observationem utique meretur. Hinc enim merito colligere licet, pietatis et religionis ergo adisse Memnonem, qui vocem eius audire discupiebant, eaque audita, siue Memnoni ipsi, quod probabilitate non caret, siue Diis aliis egisse gratias.

*Inscriptiones
quaedam, ex
eodem crure,
græcae.*

§. 7. Sunt et in crure eodem Inscriptiones nonnullae græcae, ex quibus eas adferemus, quae id prae ceteris mereri videntur, et quas, tanetsi supra modum, temporis inclementia inquinatas, aliqua tamen ratione legere et intelligere potuimus. Inter eas quas dixi, occurrit haec, quam ita legi posse existimamus:

ΓΑΙΟC ΙΟΥΑΙΟC ΔΙΟΝΥCΙΟC
ΑΡΧΙΔΙΚΑCΤΗC ΘΕΩΝΟC
ΑΡΧΙΔΙΚΑCΤΟΥ ΤΙΟC ΚΑΙ
ΠΑΤΗΡ. ΗΚΟΥCΑ ΜΕΜΝΟ
ΝΟC ΩΡΑC ΠΡΩΤΗC.

id est:

Caius Iulius Dionysius,

Primarius Iudex, Theonis

Iudicis primarii et filius, et

Pater. Audiui Memnonem

hora prima.

Sequitur ibidem alia Inscriptio, mendis etiam magis vitata; sed quae sic utenque constitui potest.

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟC ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟC

ΗΚΟΥCΑ ΜΕΜΝΟΝΟC ΤΟΥ ΟCΙΟΤΑΤΟΥ
ΜΕΤΑ ΤΗC CΤΜΒΙΟΥ ΑΡCΙΝΟΗC ΚΑΙ
ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΑΙΛΟΥΡΙΩΝΟC ΤΟΥ ΚΑΙ ΚΟ
ΔΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΕΤΕΙ ΙΕ ΑΔΡΙΑΝΟΥ
ΚΑΙCΑΡΟC ΤΟΥ ΚΤΥΡΙΟΥ ΧΟΙΑΚ.

id est:

Artemidorus, Ptolemaei filius, Caesaris Procurator

Audiui Memnonem sanctissimum

Vna cum coniuge Arfinoë, et

Filiis, Aelurione, qui et Quadratus nominatur.

Et Ptolemaco, anno XV. Hadriani

Caesaris Domini, Die . . . Mensis Choeac.

Inscriptio haec videtur profecta esse ab Aegyptio indigena, quod nomina propria quae hic occurrunt, satis testantur: Insculpta autem fuit anno Hadriani XV, Christi Domini CXXXI. mense Choeac, qui Novembri fere respondet. Verum notam diei, tempus exedit. In alia Inscriptioe graeca ista tantum legere ac intelligere potui verba: ΛΟΤ-ΚΑC ΩΡΑC Γ. ΗΚΟΤCΑ. Quibus significat *Lucas* quidam, se vocem Memnonis *audiuisse hora tertia*. In sequenti illud observari meretur, quod nescio quis, *Marcus* nomine, testatur: ΕΚΑΤΟΝ ΜΕΓΑ ΦΩΝΗCΑΝΤΟC ΜΟΙ. *Audiui Memnonem, qui mihi magnam quædam, et valde Sonorum, insonuit.* Nam plerumque sonus ille tenuis erat atque obscurus. Verum videtur vox illius Colossi nonnuncquam sonuisse fortius quid, et suavius, ac forte diutius etiam perseverasse. Colligi id posse videtur etiam ex sequenti Epigrammate, quod ibidem extat, quodque hunc in modum constituendum esse arbitratur inecum, vir longe doctissimus; rerumque harum peritissimus, quocum et Epigramma, et meas ad illud cogitationes communicavi; sed qui nomen suum me tacere voluit:

ΑΤΑΗC ΤΟ ΠΡΟCΘΕΝ ΜΟΤΝΟΝ ΕΙCΑΚΟΤCΑΝΤΑC
ΝΤΝ ΩC CΤΝΗΘΕΙC ΚΑΙ ΦΙΛΟΤC ΗΞΙΑCΑΤΟ
ΜΕΜΝΟΝ Ο ΠΑΙC ΗΟΤC ΤΕ ΚΑΙ ΤΕΙΘΝΟΙΟ.
ΑΙΣΙΟΝ. ΙΝΑ ΚΑΤΑΝΟΩ ΚΑΙ ΦΘΕΓΜΑΤΑ.
Η ΦΤCΙC ΕΔΟΚΕ ΔΗΜΙΟΤΡΓΟC ΤΩΝ ΟΛΩΝ.

Qui quondam solum audiueramus vocis sonum

Eos nunc ut familiariter suos et amicos salutavit

Memnon Auroræ et Tithoni Filius,

Omne auspicato, ut nempe ego et sensum perciperem harum vocum.

Ipsa natura eas promit, opifex totius uniuersi.

M 2

Apparet

Apparet auctorem horum Iamborum, quisquis est, entusiasmo quopiam correptum, credidisse, vocem Memnoniam rudem et informem, sibi aliquando clarius et distincte magis auditam fuisse, eo fine, vt mysteria ipsius naturae, vocem hanc proferentis, studiose inuestigaret. Vero etiam dissimile non est, fraudem Sacerdotum, hac forte occasione, sicuti et in aliis, insigniter enituisse. Versum tertium, ita vt edidimus, legendum esse, docuit ipse *ποροσκις*. Reliqua meis coniecturis, et amici dignissimi industriae debentur. Coronidem iis quae haecenus attuli, imponat Epigramma graecum, in cune Memnonis eodem incisum, lectuque hic non indignum, sicut illud restituit elegantium Musarum * dilectus alumnus:

Ἐκλυον ἀνδῶσαντος ἐγὼ Πόβλιος Βαλβῖνος.

Φωνὰς τὰς θείας Μέμνονος ἢ Φαμενώφ.

Ἦλθον ὁμᾶ δ' ἐρατᾶ βασιλῆϊδι τῇδε Σαβίνα

Ἦρας δὲ πρῶτας ἄλιος ἔχε δρόμον.

Κοιρανῶ Ἀδριανῶ πέμπτῳ δεκάτῳ ἐνιαυτῷ.

Ἄματα δ' ἔχεν Ἄθυσ εἴκοσι καὶ πέντε

Ἐικότῳ πέμπτῳ ἅματι μηνὸς Νοέμβριος

id est:

Ego Publius Balbinus, audiui diuinas voces

Loquentis Memnonis vel Phamenophis.

Veni vero hac una cum amabili regina Sabina;

Primae horae Sol habebat cussum.

Imperatoris Hadriani quinto et decimo anno.

Dies autem habebat Athyr mensis viginti et quatuor.

Vigesimo quinto die Mensis Nouembriis.

Adderem hic libenter obseruationes celeberrimi D'ORVILLII, nisi id prolixum nimis esset. Eas itaque loco, quem in notis indicaui, a lectore harum rerum cupido euolui malim. Illud tantum obseruabo, auctorem huius Epigrammatis mentionem facere Sabinae, vxoris Hadriani Imperatoris, qua comite et praesente, vocem Memnoniam audiuerit. - In aliis Inscriptionibus mentio etiam fit Hadriani ipsius, et

* IAC. PHILIPPVS D'ORVILLIUS Animaduersion. in Charitonem Aphrodis. p. 53L

et cum primis in hac, quam ex Statuae Memnoniae cruce etiam sinistro, hic adseribo, sicut in Pocockianis legitur:

ΙΟΤΑΙΑC ΒΑΛΛΙΑΛΗC
ΟΤΕ ΗΚΟΤCΕ ΙΟΤΑΙΕΩΝΟC
Ο CΕΒΑCΤΟC ΑΔΡΙΑΝΟC

Quae sic videntur esse refingenda

ΙΟΤΑΙΑC ΚΑΜΙΑΛΗC
ΟΤΕ ΗΚΟΤCΕ ΤΟΤ ΜΕΜΝΩΝΟC
Ο CΕΒΑCΤΟC ΑΔΡΙΑΝΟC.

id est:

Julia Camilla hoc poni iussit

Quo tempore Memnonem audiuit

Adrianus Augustus.

Ex iis quae hactenus in medium attulimus, licet iam colligere, Colossium faxeum Memnonis, certis quibusdam temporibus, vocem emis-
sisse, aut sonum, quem adstantes miraculi instar exceperunt, vnde
factum est, vt ad eum audiendum, ex omnibus terrae regionibus con-
fluere homines, viri etiam summis dignitatibus conspicui, et ipsi adeo
Imperatores cum suis vxoribus, spectaculi huius testes esse non de-
dignarentur. Nam Hadrianum Imperatorem, non minus, quam
vxorem eius Sabīnam, audiuisse vocem Memnonis Thebaei, Inscriptio-
nes quarum toties mentionem feci, luculenter euincunt. Docent
eandem Inscriptiones, vocem illam celebratam Memnoniam, non au-
ditam fuisse quotidie, quod veteres quidam, eosque inter *στάρω*
quoque et *Παυσανίας*, perperam asseruerunt; sed iis tantum die-
bus, quos eligebant Sacerdotes. Audiebatur autem illa vox nonnun-
quam ante horam diei primam, plerumque hora prima; sed et ali-
quanto serius, quia et hora secunda, aut etiam tertia. Vti vero Me-
mnon haudquaquam cunctis diebus resonabat, ita vicissim diebus non-
nullis, sonum vocis tam desideratum, post aliquod, forte vnus horae
intervallum, repetebat, vt proinde vox eius eodem die bis, et forte
etiam ter audiri potuerit. Quibus autem ea contingebat felicitas, vt
vocis Memnoniae fierent participes, maiorem in modum sibi gratula-
bantur, Diisque grates persoluebant, praesertim si vox audita, solito
paulo esset distinctior et sonora magis. Quomodo vero res haec, ante

Ptolemaeorum, aut etiam Cambyſis tempora, florentibus etiamnum rebus piſcorum Aegyptiorum, ſe habuerit, penitus ignoramus, niſi quod nonnullos tradidiſſe videamus, (§. 8.) ante calamitatem Statuae huic a Cambyſe inſictam, vocem eius fuiſſe pleniorẽ, diſtinctam magis meliusque percipi potuiſſe.

*Luciani locus
de voce Me-
mnonis ex-
penditur.*

§. 8. Argumentum, in quo ornando nunc verſatus ſum, prius in vniuerſum dimittere haud poſſum, quam locum tetigerim LUCIANI, qui aliquid continet, nobisque offert prorſus ſingulare. Nam in *Philopſeude*, introducit *Eucratem* narrantem, * *ſe in Aegypto Memnonem audiuiſſe, non vulgari illo modo, quo et alii audiunt ſonum quendam informem; ſed oraculum ab eo ore aperto, ſeptem verſibus* (ἐν ἑπτεσὶν ἑπτὰ,) *editum.* Ego non dubito, nec dubitabit quiqueſquam alius, nil hoc eſſe, niſi merum auctoris faceti figmentum. At ſicuti in figmento hoc ſupponitur, Memnonem Thebaeum loqui, vel edere vocem, quod vtique verum erat, ita etiam id, quod ſequitur, Memnonem locutum eſſe ἐν ἑπτεσὶν ἑπτὰ, *ſeptem vocibus*, aliquid ex vero trahere, ſuſpico. Scimus, *numerus ſeptenarius* ** apud Aegyptios in magna olim veneratione, ſanctumque habitum, fuiſſe. Attentione vero inprimis dignum hic cenſeo, quod auctor libri vere elegantis περὶ ἐρμηνείας, qui nomen DEMETRII PHALEREI gerit, §. LXXI. ſcriptum reliquit: Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ καὶ τῆς θεᾶς ὕμνοι διὰ τῶν ἑπτὰ φωνήεντων οἱ ἱερεῖς, ἐφεξῆς ἠχῶντες αὐτά. Καὶ ἀντὶ αὐτῶν καὶ κιθάρας τῶν γραμμάτων τῶν ὁ ἦχος ἀκάζεται ὑπ' εὐφωνίας. In Aegypto vero, Sacerdotes etiam per VII. vocales, quaſi hymnis Deos celebrant, dum eos ordine continuo ſonant, et apud ipſos loco tibiae et cytharae, literarum harum ſonus auditur ob ſuauiſſimam vocis. Obſervari hic velim, id quod auctor eximius affirmat, non de omnibus in Aegypto Sacerdotibus, Sacerdotumque collegiis, verum eſſe; ſed de quibusdam tantum. In Sacris Iſidis et Oſiridis, citharam tibiāque, aut tubam, adhibitam fuiſſe, eruditos non fugit, et ſi res poſtularet, facile probari poſſet. Sed in quibusdam Aegypti vrbibus, Sacra a Sacerdotibus inſtituta, uſum tibiae et instrumentorum Muſicorum, non admittebant. Sigillatim veteres id, de Abydenorum, in Thebaide, Sacerdotibus memoriae mandarunt. Certe credebantur illi, *** *ſonum tubae*

* In Operibus T. II. p. 496. Edit. Salmur.

** Poſſunt hic videri *Prolegomena* noſtra ad *Pantbeon*, §. XXV.

*** AELIANVS de *Animal*. Lib. X. c. 28.

tubae detestari, tanquam similem rugitui asini. Illic * *Osfiris colebatur* quidem; sed *in eius Templo non licebat nec cantori, nec tibicini, nec citharoedo, sacrificium auspicari, quemadmodum mos est aliis Diis.* Hic igitur locum habuisse videtur, vt Sacerdotes, reiecto alio quocunque concentu Musico, Sacra auspicarentur, septem vocales sonando, et cantum hunc religiosum saepius repetendo. Notum vero est eruditiss, ** Abydi Memnonis fuisse ostendique consueuisse regiam, quam Graeci *Memnonium* appellant, vnde suspicari subit, etiam hic Amenophin specie aliqua cultus religiosi honoratum fuisse. An non probabile videbitur lectori cordato, cantum VII. vocalium, ad Memnonem quoque relatum, et in eius honorem adhibitum fuisse? Graecis vsus VII. vocalium diu ignotus mansit. Illi vocalibus V. quos et ab ipsis acceperunt Itali, contenti, *** sero valde vsuum vocalium H, et Ω, receperunt, idque, vt credo, ex Aegyptiorum Lingua. Non abs ratione auguror, Sacerdotes Thebaeos, discrimen VII. vocalium excogitasse, forte ad imitationem VII. Planetarum coelestium, † quibus etiam eas sic volebant esse consecratas, vt vnaquaeque illarum signum esset et character, alicuius ex totidem Planetis. Videntur illi inuento huic suo maximum statuisse pretium, in illiusque perpetuam memoriam instituisse, vt Sacra in Thebaide, Thebis praecipue et Abydi, cantu VII. vocalium personarent. Et quandoquidem Colossus Thebaeus, solerti Sacerdotum artificio, ita constructus erat, vt vocem quoniam ferme die, toties certe, quoties id e re sua putabant Sacerdotes, emitteret, vero dissimile profecto non est, Sacerdotes eosdem Colossum suum eum in modum disposuisse, vt vox illius inuenti sui memoriam celebraret, aut vt VII. vocales ordine resonaret. Disquirere operae pretium est, num non forte hoc ipsum, quod dixi, lateat sub antiqua quadam Aegyptiorum traditione, cuius ex ANTICLIDE, mentionem

* STRABO Lib. XVII. p. 560.

** Vide supra Synt. II. cap. II. §. 4.

*** Vide SCALIGERI *Animaduersiones* in Eusebii *Chronicon*, fol. 110. III. &c. SALMASIVM ad Inscriptionem Herodis Attici, p. 42. 43. &c. — Edit. Crenii. BENTLEIVM de *Epistolis Phalar.* p. 241. 242. et IOHAN. BVHERII *Præfidis quondam in Senatu Diuionensi, Dissertatio-nem, de priscis Graecorum et Latinorum literis*, quae ad calcem *Palaeographiae Montfauconii* edita, et deinde inter Viri illius illustris *Dissertationes Herodoteas* auctior prodit, num. X.

† Videri possunt *Prolegomena nostra*, vbi supra.

tionem PLINIVS iniicit. Lib. VII. c. 56. Fert autem illa, *ἐν Αἰγύπτῳ* quendam nomine *Μενόνα*, XV. annis ante *Phoroneum*, antiquissimum *Graeciae* regem, literas invenisse. Addit PLINIVS ibidem, *ANTICLIDEM* id *Monumentis* approbare conatum esse. De literis in uniuersum, earumque inuentione id verum esse non posse, eruditi sciunt, quos non latet, * *Aegyptios* unanimiter omnes, ab antiquo, inuentionem literarum, suo *Thoth*, vel *Mercurio*, vnice in acceptis retulisse, idque PLINIVS ipse, loco adducto, obseruare non neglexit. Quod igitur idem de *Menone* refert, non videtur, nisi de literis quibusdam intelligi tantum posse. Quia nempe, vti suspicor, vetus fama ferebat, *Memnonis* Statuam vocales VII. quotidie resonuisse, id quibusdam occasionem praebere potuit, vt sibi persuaderent, eum literas has vocales inuenisse, in primis, cum *Aegyptii* Statuam illam communiter *vocalem* solerent appellare, quod infra cap. V. videbimus. Id vero neminem turbare aut morari debet, quod PLINIVS inuentorem literarum *Menonem* vocitet. Nam eodem modo, nomen *Memnonis*, etiam apud alios Scriptores, librariorum culpa, scriptum deprehendimus. In memoriam hic redit Oraculum aliquod *Apollinis*, quod ex PORPHYRIO seruauit EUSEBIUS, in *Præpar. Evangelica*, Lib. V. c. XIV.

Κληῖζειν Ἑρμῆν, ἡδ' ἥλιον κατὰ ταῦτα
 Ἡμέρη ἡελίῳ· μῆνην δ' ὅτε τῆς δε παρῆν
 Ἡμέρη, ἡδὲ Κρόνον· ἡδ' ἐξείης ἀφροδίτην
 Κλήσσειν ἀφθέγκτοῖς, αἷς εὖρεν μάγαν
 ὅχ' ἄριστος.

Τῆς ἐπταφθόγγῃ βασιλεὺς ὃν πάντες ἴσασι.
 Καί, Ὅσάνην λέγεις, εἰπόντων, ἐπήγαγεν
 Καὶ σφόδρα καὶ καθ' ἕκασον αἰεὶ θεὸν
 ἐπτακιφώνην.

Quae in versione VERGERII ita latine sonant:

Mercurium ac Solem simul appellare memento
Luce sacra Soli: tum Lunam, ubi venerit eius
Nota dies, Saturnum exin, natamque Dione,

Vocibus

* Potest hic videri *Pantheon* nostrum Lib. V. c. 5. §. 6.

*Vocibus arcanis, quas maximus ille Magorum,
Septifonae Dominus reperit, notissimus idem
Omnibus.*

*Hic vero cum ab iis, qui praesentes intererant, succlamatum esset,
Osthanem intelligis, Apollo continuo subiicit:*

Magna quemque Deum et septena voce vocabis.

Oraculum hoc Apollini tributum, quod mihi tantam vetustatem prae se ferre non videtur, atque SCALIGERO, SELDENO, aliisque eruditorum Principibus, qui ex eo antiquitatem denominationis septem dierum hebdomadis, a totidem Planetis, demonstrare satagerunt, Oraculum hoc, inquam, viros doctissimos magnopere torfit, neque hactenus Deus aliquis ex machina apparuit, qui nodum illum plene et perfecte solueret. Multa equidem praeclare de hoc loco observauit * SELDENVS; sed supersunt quae etiamnum vberiore discussionem merentur. In Oraculo illo, non respici puto ad res Babyloniorum, quod volebat ** SCALIGER; verum Aegyptiorum. Quod autem EVSEBIVS EX PORPHYRIO addit, quosdam audito Oraculo Apollinis, succlamasse, per βασιλέα ἑπταθόρυγῳ. *regem septifonae* designari *Osthanem*, ex eo ortum videtur traxisse, quod a Scriptoribus quibusdam recentioribus; sed falso, perhibitum deprehendamus, *** Osthanem Persarum Magum, Sacris Templisque in Aegypto praefuisse. Verosimilius longe per *Magum praestantissimum*, eundemque *regem Septifonae* intelligi poterit *Necepsos* Aegyptius, † *Aegypti iustissimus Imperator*, et optimus quoque *Astronomus*.

†† *Quique Magos docuit mysteria vana Necepsos.*

Video peringeniosum MARSHAMVM id etiam observasse quidem: nam ††† *Necepsos*, inquit, *rex Aegypti*, *Osthanis* Magorumque *praeceptor*, *merito dici potest*, Magorum praestantissimus, cum de regno *Osthanis* omnino non constet; at impense miror, eum sibi tamen illic persuas-

* De Iure Naturae et Gentium &c. Lib. III. c. 19.

** Prolegom. in Libros de emendatione Temp. fol. XLVI. et XLVII.

*** Videri possunt Prolegomena nostra in Pantheon §. LXII.

† IULIVS FIRMICVS Mathes. Lib. IV. c. 16.

†† AVSONIVS Epist. XIX.

††† In Canone Chronico, ad Sec. XVI. p. 476. fin.

persuasisse, ac aliis persuadere voluisse, in oraculo neque hunc neque illum intelligi. Ἑπταφθόγγον, vult esse VII. orbium coelestium harmoniam, βασιλέα vero τῆς ἑπταφθόγγου, regem Apollinem, utpote qui harmoniae orbium coelestium praeesse crederetur. Nam etsi inficias minime eam, Apollinem ex Theologorum Graecorum sententia, tali sensu dici posse, et perquam commode, βασιλέα τῆς ἑπταφθόγγου, regem Septisonae, id tamen in Oraculo nostro locum non habet, quicquid MARSHAMVS hic; sed profecto incassum, disputet. Ait nempe Oraculi auctor, quisquis est, regem illum Septisonae, quem designare voluit, esse Magorum praestantissimum, qui docuerit VII. Planetas, propriis diebus, precibus arcanis mysticis inuocare, quod utique Necepsō, at minime Apollini cōuenit. Itaque adstantes subinnui coniiciebant Osthānem; ego vero Necepsō. Me quidem iudice, Septisona, est regio, quae vocales septem continuo resonat, intelligiturque in Oraculo Aegyptus, ac illa speciatim regionis huius pars, in qua vsus VII. vocalium inuentus erat, et quotidie solenniter recolebatur, Thebais videlicet, aut forte ager Thebaeus. Illius regem, et totius forte Aegypti, credo fuisse Necepsō. Illud vero eruditus expendendum relinquo, an non per Θεὸν ἑπτακιφώνην, Deum septies vocalem, Memnon Thebaeus intelligi possit, ex cuius quippe ore divino, VII. vocales, quibus magna naturae mysteria subinnui credebantur, quotidie audirentur. Satis certe verosimiliter, * vir doctissimus arbitratur, per Θεὸν ἑπτακιφώνην designari Solem, neque diffiteri possum, rationes quibus ad illud euincendum vsus est, pondus habere apud me non leue. Secundum quosdam vero Sacrorum in Aegypto interpretes, Memnon habebatur Εἰκὼν βασιλέως Ἥλιου, imago expressa Dei Solis, quod inprimis Epigramma iamiam adferendum liquido testatur. Inficias quidem haud eo, nunc non extare quenquam, praeter LVCIANVM, qui vocis septemplicis a Memnone editae, mentionem aliquam iniecerit; at memoria tenendum est, aliam fuisse rationem vocis Memnoniae, antequam Statua illa mutilaretur, atque ex iis, quae post aetatem Cambysae in illa obseruantur, aestimandum minime esse statum eius prinaeuum. Extat in crure sinistro Statuae Memnoniae, Epigramma graecum, miserrime corruptum, cuius initium supra dedi, cap. III. §. 2. quo non obscure significatur, mutilationem Statuae sub-

fecu-

* SELDENVS vbi supra p. 422. Edit. Lips. Adde MARSHAMVM loc. citat.

secutam esse vocis illius in deterius mutationem et corruptionem. Epigramma hunc fere in modum reslitui posse videtur :

- A. ΕΘΡΑΤΣΕ ΚΑΜΒΤΗΣ ΜΕ ΤΟΝΔΕ ΤΟΝ ΛΙΘΟΝ
ΒΑΣΙΛΕΟΣ ΗΛΙΟΥ ΕΙΚΟΝΑ ΕΚΜΕΜΑΓΜΕΝΟΝ.
ΦΩΝΗ ΔΗ ΗΔΥΜΟΣ ΗΝ ΠΑΛΑΙ ΜΟΙ ΜΕΜΝΟΝΟΣ.
ΤΑ ΠΑΘΗ ΔΕ ΟΥΚΑ ΗΝ ΑΦΕΙΛΕ ΚΑΜΒΤΗΣ
B. ΔΤΣΦΟΡΑ ΓΕ. ΝΤΝΙ ΟΙ ΑΣΑΦΗ ΤΑ ΦΘΕΓΜΑΤΑ.
ΟΛΟΦΥΡΟΜΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΘΕ ΔΕΙΛΟΤΑΤΕ ΤΥΧΗΣ.

A. *Vulneravit me Cambyfes huncce lapidem*

In effigiem regis Solis conformatum.

Vox mihi suavis quondam erat Memnonis.

At voces laetitiae aut tristitiae affectum distincte testantes ab-
sulit Cambyfes.

B. *Sane intoleranda narras. Vox tua nunc obscura sonat et non*
intelligenda,

Deploro tam, quae olim te, miserrime, affixit calamitatem.

Est dialogus inter Memnonem, eiusque spectatorem. Quid versu quarto sibi velint τὰ πάθη, nemo melius explicuerit CALLISTRATO, cuius de faxea Memnonis effigie, haec sunt verba in *Statuis* p. 877. Edit. Morelli Parisiens. εἶχεν ἔν γκεκεραμένα καὶ τὰ λυπῶντα καὶ πάλιν ἡδονῆς αἰδησις αὐτὸν καταλαμβάναν, ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν παθῶν πληττόμενον. Quae sic vertit MORELLVS. *Memnon ea quae tristitiam adferrent, admixta habebat: rursusque ipsum voluptatis sensus occupabat; ab utrisque affectibus percussus.* Multi veterum, quorum loca allata videri possunt, §. 2. fingebant Memnonem, etiam postquam Cambyfis iussu mutilatus esset, affectum vtrumque, et laetitiae et doloris, quotidie testari perrexisse. Cum vero figmentum hoc ipsa quotidiana experientia falsi argueret, auctor Epigrammatis nostri, id tantum ante Cambyfis tempora locum habuisse, asseuerat. Et vero dissimile non est, fiebilem Memnonis casum, voci quoque eius aliquod intulisse detrimentum. Multa sunt, quae id mihi persuadent. Sed quicquid tamen hoc est coniecturarum, id omne eruditorum examini et arbitrio perquam libens submitto.

*Causa huius
prodigii alio
nulla fuit,
quam fraus
Sacerdotum.*

§. 9. Plures ex veteribus, in causam rei adeo singularis et raræ, quod lapis, ore veluti aperto, vocem tanquam loquentis, certo statutoque tempore emitteret, erant qui ad ipsam lapidis huius indolem et naturam recurrerent, existimantes, id lapidi huic esse proprium. Horum sententiam sequi videtur PAVSANIAS, quippe qui hæc scripserit. * *Lapis, qui Megaris ostenditur, si quis cum calculo percusserit, eundem, quem pulsæ fides, ** sonum reddit. At enim Colossum, qui Thebis Aegyptiis est, trans Nilum, maiore utique cum admiratione spectant.* — *Quotidie sub ipsum Solis ortum sonum edit, qualem vel cytharæ, vel lyrae nervi, si forte (dum tenduntur) rumpantur.* Et profecto admiratione multo dignius censi debet, quod lapis, nulla accedente causa externa, proprio quodam veluti motu, vocis aliquam speciem, præstituto tempore, edat, hominisque loquelam imitetur. Fuerunt equidem, qui id virtuti diuinæ attribuendum esse somniarent, quos inter agmen ducere videtur PHILOSTRATUS et CALLISTRATUS, vide §. 1. illiusque sententiæ non pauci ex iis fauent, quorum Epigrammata in Statua Memnonia videntur insculpta. Verum alii suspicati potius sunt, lapidem, arte quadam mechanica ad emittendum vocis sonum dispositum fuisse. *Statua hæc, inquit *** vetus quidam Grammaticus, arte quadam mechanica, ita composita erat, ut humana voce regem et Solem saluaret.* Neque aliter EVSTATHIUS, cuius locum dedimus §. 2. rationes subduxit. Et memini inter recentiores nostros eruditos reperiri, † qui artificii huius rationem explicare nobis voluerint. STRABO loquelam istam Statuæ Memnoniæ fraudis habuit suspectam, etsi, quamam in re fraus consisteret;

* In *Atticis* p. 109.

** Beatus LA CROZIVS, ubi in *Aduersariis* MSS. brevè, ut spero, sub nomine *La Crozianorum* edendis, locum hunc sibi notavit e PAVSANIA, hæc addit. *Eiusmodi lapidem vidi in Britannia Armorica.* PETRVS etiam VALLENSIS mentionem facit lapidis supra modum duræ, in Pyramide Memphitica a se inuenti, qui percussus sonum reddiderit, tanquam campanæ, peracutum; sed insigniter suauem et iucundum. *Les Voyages* de PIETRO DELLA VALLE To. I. p. 277. versionis gallicæ.

*** Vide supra §. 3.

† KIRCHERVS in *Oedipo*. BOURDELOT *bistoire de la Musique* To. I. p. 55.

sisteret, nescire se aperte fateretur. * *Circiter horam primam, inquit, sonitum audiui: utrum a basi, siue a Colosso, an vero ab aliquo eum circumstantium editus fuerit; non habeo affirmare: cum propter incertitudinem causae, quiduis potius credere subeat, quam ex lapidibus sic compositis sonitum edi.* De Christianis dubium non est, quin hoc omne quicquid est, artibus, aut etiam praefigiis magicis Sacerdotum, in acceptis retulerint. Si etiam credimus *SYNCELLO*, quid ex antiquiori utique scriptore accepit, ** ipse Cambyles Persarum rex, ea de re persuasus fuit, et hac eadem de causa, Colossum in medio rumpi iussit, *πομπὴν εἶναι γοήτειαν ἐν ἀντὶ,* existmans latere in ea aliquas praefigiatoris fraudes. Non aliter de hoc prodigio sensit seuerus morum censor, *IUVENALIS*, quando de Statua Memnonia cecinit Sat. XV.

Dimidio magicæ resonant ubi Memnone chordæ.

Et profecto rem ita se habuisse, euentus testatum omnibusque manifestum fecit. Nam postquam Sacra gentilium in Aegypto, per Imperatores Christianos, aut plane abolita, aut ad languorem extremum redacta fuere, postquam Sacerdotes, redditibus opimis, omni-que auctoritate ac potestate exuti sunt, Statua illa altum ad hoc nostrum vsque tempus seruauit silentium, visque illa mirifica, quam illi inesse credidere veteres, penitus desuit. A temporibus Seculi IV. inclinati, et V. ærae Christianæ, non memini, scriptorem quenquam, siue Christianus sit, siue Muhamedanus, Statuæ Memnoniæ, ceu existentis etiamnum, aut sibi visæ, mentionem aliquam facere. Et ignoraremus hodieque, superessetne Statuæ illius aliquid, nisi *CLAVDIVS SICARDVS* primo, eam se oculis videret, affirmasset, eamque postea *RICHARDVS POCOCCIUS* accurate descripsisset, et descriptioni elegantem Statuæ Memnoniæ delineationem addidisset. Hic igitur est Statuæ illius antiquissimæ et multo celeberrimæ verus restaurator.

* Vide supra §. I.

** In *Chronographia* p. 151.

CAPVT V.

De nomine Ofymandyaë, quo Statua Memnonia
ab Aegyptiis designari consuevit.

Amenophin, sine Memnonem Aegyptium, et Ofymandyen, eundem esse, docet Strabo. §. 1. Neque Ofymandias Diodori, si is recte excutiat, ab Amenophi, vel Memnone differt. §. 2. Eiusdem Statua Ofymandyaë, eadem plane est cum Memnonia. §. 3. Id ipsum denique ex nomine ipso Ofymandyaë confirmatur. §. 4.

§. 1.

*Amenophin,
sive Memmo-
nem Aegypti-
um, eundem
esse cum Ofy-
mandya, do-
cet Strabo.*

De Ofymandya in superioribus quaedam iam delibauimus. Diximus autem * *Ofymandyen* ab *Amenophi*, cuius saxea effigies, Thebis cernebatur, diuersum haut quaquam fuisse. Auctorem huius rei habemus STRABONEM ipsum, qui id, quod refert, ab incolis illius regionis accepit. Verba eius Lib. XVII. p. 559. ita sonant: *Ὁ Μέμνων ὡς Φασιν, ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων Ἰσμανδης λέγεται. Μεμνονem dicunt ab Aegyptiis Ismandem vocari.* Quisnam sit ille *Ismandes*, hodie nos lateret, nisi ex DIODORO *Siculo*, disceremus, Thebis, eodem in loco, in quo conspicienda erat Statua Memnonia, celebratum quoque fuisse nomen *Ofymandyaë*. Et profecto, si vera sunt, quae de isto Thebaeorum, et totius Aegypti rege, DIODORVS commemorat, credi vix potest, fuisse ullum ex omnibus Aegypti regibus, et multitudine et magnitudine rerum gestarum illustriorem, et tum in patria, tum apud exteros celebriorem. Et tamen, si DIODORVM, et, ad quem is prouocat, HECATAEVM *Milesium*, eximas, vix est inter veteres quisquam, apud quem illius nomen reperias. Apud HERODOTVM, certe, qui celebriorum Aegypti regum commemorat, frustra quaeras *Ofymandyen*. In ERATOSTHENIS Catalogo regum Thebaeorum, nullum videas comparere huius nominis Principem. In ipsis MANETHONIS Aegyptii Dynastiis, *Ofymandya* prorsus exulat. Eam ob causam reperti sunt, ** qui *Ofymandyen*, cognomen aliquod *Sesostri* fuisse, et illum in hoc tutissime quaeri et inueniri posse, persuasum haberent. Neque negari potest,

res

* Synt. II. cap. I. §. 7. et cap. III. §. 3.

** PERIZONIVS Origin. Aegypt. cap. XVII. p. 306.

res gestas, quas historia tribuit Sefoftri, cum illis, quae in *Osymandyae* rationibus ponuntur, perinagnam habere affinitatem. Verum, ut dixi, credendum hic omnino STRABONIS testimonio *Ismandem*, vel *Osymanden*, quae nomina unum eundemque designant, diuersum ab eo non esse, quem Graeci *Memnonem* vocitent. Quam sententiam video etiam * viro doctissimo, et in his rebus inprimis exercitato, placere et penitus probari.

§. 2. DIODORVS. *Siculus* adduci non solet, tanquam opinionioni huic fauens. Et certe, si quis historiam eius obiter legat, illius quam dixi rei, vestigium vix aliquod inueniet. Praestantissimi etiam viri, qui egregium hunc Scriptorem diligenti manu versarunt, ne suspicantur quidem *Osymandyen* illius, esse *Amenophin*, siue *Memnonem*, cuius inclyta erat in Aegypto Statua. Potius, cum Statua Memnonis, et Memnonium, nonnisi trans Nilum, in Libya Aegyptiaca reperiantur **, ipsi Palatium et Mausoleum *Osymandyae*, cis Nilum in Arabia Aegyptiaca locant. Vbi vero DIODORI verba, seria et attentae aestimatione perpendo, sentio quidem, eum, ubi ad hoc argumentum delabitur, non de visu, ut STRABO, et recentiores nostri peregrinatores; sed de solo auditu, ex aliorum nempe relationibus, loqui: verum aliter tamen iudicare haud possum, quam omnia illa, quae de *Osymandya*, et aedificiis ipsi consecratis, refert, ad *Memnonem* Aegyptium, et denominatum ab eo *Memnonium*, referenda esse. Tradit enim optimus hicce auctor, p. 44. a prius regum Thebaeorum sepulchris, usque ad Monumentum *Osymandyae*, decem numerari stadia. Et hoc circiter esse intervallum, quod Statuam Memnoniam a regum Thebaeorum sepulchris disiungit, ex descriptione istius regionis Pocockiana, luculenter intelligi potest. Deinde ad Statuam *Osymandyae* describendam procedit, atque, *esse omnium, quae in Aegypto reperiuntur, maximam*, id quod de Statua Memnonis, matrisque eius, vere dici posse, affirmare ausim. Argumenti loco ipse est, quod Statuae huius *pes plus septem excedat cubitos, vel vlnas*. In Statua vero Memnonia, quam POCOCCIVS accurate mensus est, *longitudo pedis, nouem decemque pedum nostrorum est*, quae mensura illam DIODORI, magnitudine superat. Quod si vero consideres, non

Nec Osymandyas Diodori, si is recte excutiat, ab Amenophi, vel Memnone Aegypto differt.

* MARSHAMVS in *Canone Chron.* p. 427.

** Ita CLAVDIVS SICARDVS, dans les *Nouveaux Memoires des Missions*, To. V. p. 224. 225. T. VII. p. 161. POCOCCIVS *Observations on Egypt*, p. 106. 107.

non per omnia inter se conuenire, veterum nostrorumque recentiorum, modulos mensurarum, absurdum non fuerit dicere, mensuram DIODORI, a Pocockiana, non ita longe discedere.

Statua Osymandyae, a Diodoro descripta, eadem est cum Memnonia.

§. 3. Illud vero ante omnia sententiam meam firmat, quod nisi me vana fallaxque decipit opinio, DIODORVS, de Statua Osymandyae loquens, ipsum Memnonis nomen adhibuerit. Verba eius haec sunt p. 44. Editionis Wecheliana, qua sola vti datum est: Παρά δὲ τὴν εἰσοδὸν ἀνδριάντας εἶναι τρεῖς, ἐξ ἑνὸς τὰς πάντας λίθου Μήμνονος τῷ Συκνίτῃ καὶ τέττων ἕνα μὲν καθήμενον ὑπάρχειν μέγιστον πάντων τῶν κατ' αἴγυπτον· ὃ τὸν πόδα μετράμενον ὑπερβάλλειν τὰς ἑπτὰ πήχεις. Quod sic latine redditur: *In aditu perhibent, tres Statuas videri, ex vno saxo omnes, Memnonis Syenitae opus. Harum unam sedere, omnium in Aegypto maximam; quae pedis sui mensura, excedat cubitos septem.* Quid sibi hic velit Memnon Syenites, si haec sit genuina lectio, dictu perquam difficile fuerit. Candide fatetur illustris MARSHAMVS: * *Vocem hanc non capio, neque interpres, qui Statuarium intelligit; nescio an sit patris nomen.* Post eum, alius eruditus Anglus de nomine eodem hocce iudicium tulit. ** *Opus est Memnonis Syenitae, Statuarii haud dubie valde celebris.* At mihi videtur locus in mendo cubare, et insuper transpositione vnus vocis esse inquinatus. Existimo eum hunc in modum posse restitui. Παρά δὲ τὴν εἰσοδὸν ἀνδριάντας εἶναι τρεῖς ἐξ ἑνὸς τὰς πάντας λίθου, τῷ Συκνίτῃ. Καὶ τέττων ἕνα μὲν καθήμενον τῷ Μήμνονος, ὑπάρχειν μέγιστον πάντων τῶν κατ' αἴγυπτον. Verte: *In aditu perhibent tres Statuas videri, omnes ex vno lapide, Syenite videlicet. Harum unam Memnonis sedere, omnium in Aegypto maximam.* Ferebant nempe, in aditu vestibuli tres esse Statuas, omnes ex vno lapide excisas, marmore nempe Syenitico, omnium totius Aegypti celeberrimo. Meminit illius PLINIVS Lib. XXXVI. cap. VIII. *Circa Syenen vero Thebaidis, Syenites lapis, quem antea *** pyrhopoecilon vocabant.* Trabes ex eo fecere reges quodam certamine, obeliscos vocantes. De Nilometrio Syenitico scribit HELIODORVS Lib. IX. p. 443. fuisse illud συννόμῳ μὲν καὶ ἑξῆς λίθῳ κατεσκευασμένον, ex lapide scilicet, eiusdem

* In *Canone Chronico*, p. 427.

** POCKOCK'S *Observations on Egypt*. p. 107.

*** Ex lapide hoc pyrhopoecilo Statuam Memnonis sculptam esse, tradidit TZETZES. Vide supra cap. IV. §. 3.

dem Nomi (Syenite videlicet) *extractum*. Ita illic erat vertendum Et * cernuntur hodieque lapidinae Syeniticae, ex quibus trabes illae admirandae, variaeque Statuae, olim exscindebantur. Ex illo lapide Syenite, sculpta quoque fuerat in Monumento Osymandyaе, Statua hominis sedentis, Memnonis. Quis vero ille sit, nisi quem Aegyptii *Amenophin*, Graeci vero Memnonem appellabant? cuius Statuam fuisse sedentis hominis, testantur veteres et loquitur res ipsa. Eam porro DIODORVS ait omnium Statuarum, quae in Aegypto existebant, esse maximam, quod de Memnonia nostra verum pariter est. Si quis omnia recte exploret, videbit ea ad stabiliendam correctionem et explicationem meam concurrere. Neque illa, quae apud DIODORVM sequuntur, tantum sententiae meae obsunt, quantum forte nonnullis videri poterunt. Ita nempe auctor hicce pergit: 'Ετέρας καὶ δύο πρὸς τοῖς γόνατι, τὸν μὲν ἐκ δεξιῶν, τὸν δὲ ἐξ ἐνωτέρων, θυγατέρας καὶ μητέρας, τῷ μεγέθει λεπτομένους. Ferunt porro, duas alias Statuas, ad prioris illius sedentis genua cerni, alteram a dextris, a sinistris alteram, filiae nimirum et matris, prioris magnitudinem non assequentes. STRABO, quod ** iam vidimus, Statuas nonnisi duas obseruauit, totidemque se conspexisse ***; testatur POCOCKVS. At enim de tribus loquitur DIODORVS, quae proinde ab iis, quae in Memnonio viderunt STRABO, et recentiores peregrinatores, differunt. Sed bene est, quod ipse Statuae Memnoniae conspectus, difficultatem hanc omnium optime soluat, verbaque DIODORI explicet, aut quomodo intelligi debeant, clare doceat. Ait nempe DIODORVS, Statuae Memnoniae adstitisse et a dextra, et a sinistra, duas alias πρὸς τοῖς γόνατι, ad genua. In ipsa vero Memnonis Statua, vti eam beneficio POCOCKII delineatam habemus, crus vtrumque, et a dextra, et a sinistra, circumstare cernimus duas Statuas, sexus, ut videtur, foeminei, quae a planta pedis Memnonii, usque ad genu fere pertingunt. Tres igitur Statuae DIODORI, qui aut relatione parum accurata deceptus fuit, aut eam minus recte intellexit, re ipsa non sunt nisi vnica, qua de re non dubitabit, qui Statuae Memnoniae effigiem, hic adiectam ipse inspicere, eaque quae dicta nunc sunt, rite atque lance aequa expendere dignabitur. Pergit deinde DIODORVS:

Εἶναι

* POCOCK, vbi supra p. 117.

** Supra cap. IV. §. I.

*** Vbi supra p. 101.

Εἶναι δὲ καὶ ἄλλην εἰκόνα τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ αὐτὴν, ἐκαστοὶ πηχῶν, μονόλιθον ἔχοντα δὲ * τρεῖς βασιλείας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὡς διατημαίνεν, ὅτι καὶ θυγάτηρ, καὶ γυνὴ, καὶ μήτηρ βασιλέως ὑπῆρξε. *Aliam insuper aiunt Statuam esse matris illius, seorsim positam, cubitorum XX, vno Saxo constantem, in cuius capite tria cernantur regiae potestatis insignia, quibus significetur, filiam, uxorem, et matrem regis fuisse.* Vides, praeter Statuam Memnonis, quae duas alias minores in se comprehendit, fuisse Statuam secundam, seorsim constitutam, effigiem nempe matris Memnonis, siue dicere malis Amenophis, aut Osymandyaе. Nam non haec prorsus concordant, cum iis ** quae et veteres et recentiores de duabus Statuis in Memnonio positis commemorant. Quae vero DIODORVS de aedificiis amplissimis et sumtuosissimis, monumentum Osymandyaе ambientibus, refert talia sunt, vt *** eorum vestigia et rudera etiamnum a peregrinatoribus curiosis obseruentur.

*Idem ex ipso
Osymandyaе
nomine Aegy-
ptinco confir-
matur.*

§. 4. Nihil vero est, quod ea, quae nunc discussimus, et pro virili adstruximus, aequè stabilit, firmitusque communiat, atque ipsum *Osymandyaе* nomen Aegyptiacum. Qui linguae veteris Aegyptiacae vel tenuem tantum notitiam sibi acquisiuit, non poterit non mihi assentiri, nomen *Osymandyaе*, nihil aliud significare, quam *vocalem*, subintellige *Statuam*. Multis ostendimus cap. IV Statuam Memnoniam ea de causa tantam apud veteres consecutam esse celebritatem, quod etsi lapidea esset, certis tamen temporibus, et proprio veluti motu, vocem ederet, tanquam loquela esset praedita. Hoc erat lapidis illius miraculum, a tot Scriptoribus iactatum laudibusque praedicatum. Eam ob rationem CALLISTRATVS in *Statuis*, p. 865. Colossum hunc inclytum vocat λίθον ἑμῶνον, *lapidem voce praeditum*, et p. 876. λίθον ἔχοντα ἐξουσίαν φωνῆς, *lapidem facultatem vocis habentem*: Et Scriptores plures, ad testimonium † alibi vocati, φθγγόμενον λίθον, *lapidem sonantem et loquentem*. HIERONYMVS et FRECVLPHVS

* Suspicor auctorem scripsisse γ βασιλεια, ex quo librarius minus peritus fecit γ βασιλείας, et alius τρεῖς βασιλείας. Est vero βεσλεια, ornatus, qui cernitur in capitibus Deorum Aegyptiorum, globus videlicet, aut luna corniculata, aut simile quid. OVIDIVS dixit *regale decus*, Metam. Lib. IX.

v. 689. γ βασιλεια vertere licet *regale decus triplex*.

** Vide supra cap. III. §. 3. et cap. IV. §. 2.

*** Vide supra cap. II. §. 4.

† Supra Synt. II. cap. I. §. 3.

PHVS eundem nuncupant *lapidem loquentem*. Id vero plane significat *Osymandyas*, vel, vti STRABO habet, *Ismandes*. Nam sermone Aegyptiorum $\text{C}\mathfrak{A}\mathfrak{H}$, *Sma*, dicitur *vox*, et cum praefixo articulo indefinito, $\text{D}\mathfrak{X}-\text{C}\mathfrak{A}\mathfrak{H}$, *U-Sma*. Ti vero, † , *dare* significat. Erit igitur $\text{†}-\text{C}\mathfrak{A}\mathfrak{H}$, *dare vocem*, ist est *sonare*, vel *vocem emittere*, Numer. XIV. 1. Psalmo XLVI. 6. et LXVIII. 33. In Commentario de *Mysteriis literarum*, quem ATASIVS quidam, sermone Aegyptiaco conscripsit Seculo IV, et qui manu exaratus extat in Bibliotheca Bodleiana Oxoniensi, *literae vocales*, dicuntur $\text{E}\text{T}\text{E}\text{D}\mathfrak{X}\text{N}\text{T}\text{O}\mathfrak{D}\text{C}\mathfrak{A}\mathfrak{H}$, *quae habent sonum*, et, vt mox additur, $\text{C}\text{E}\text{†}\text{N}\text{D}\mathfrak{X}\text{C}\mathfrak{A}\mathfrak{H}$, *dant sonum*. Erit igitur $\text{D}\mathfrak{X}-\text{C}\mathfrak{A}\mathfrak{H}-\text{N}\text{†}$, *U-smandi*, si interpreteris, *dans sonum*, vel *vocem*, et quod idem est, *vocalis*, siue *loquens*. Ex hac voce Graeci, confecerunt suum *Osymandes*, vel, vti apud STRABONEM legitur, *Ismandes*. Vero mihi admodum simile videtur, veteres Aegyptios, Colossum suum mirabilem, primitus quidem cognominasse $\text{EMNONI}\text{D}\mathfrak{X}\text{C}\mathfrak{A}\mathfrak{H}\text{N}\text{†}$, *Emmoni usmandi*, quasi diceret *lapideum vocalem*, subintelligendo Colossum. Prior pars huius cognominis *Emmoni*, nota fuit, vt opinor, HOMERO*, ex eoque ansam forte arripuit, *Amenophin* Aegyptiorum, *lapideum*, vel *Emmoni*, confundendi cum Graecorum, vel Troianorum *Memnone*. Postea priori hac cognominis parte abiecta, Colossus, quod probabile mihi fit, a vulgo appellari coepit $\text{D}\mathfrak{X}-\text{C}\mathfrak{A}\mathfrak{H}-\text{N}\text{†}$, *Usmandi*, siue *vocalis*. De hoc *Usmande*, quod tamen nil, nisi *lapidem vocalem*, aut *loquentem*, significat, Sacerdotes labentibus annis, forte tamen nonnisi regnantibus iam Ptolemaeis, perimulta finxere, et figmentis suis strenue peregrinis imposuere, quae apud PIODORVM legi possunt.

* Vide supra Syntagm. II. cap. II. §. 5.

CAPVT VI.

De Amenophis, siue Ofymandyae Diuinitate.

Nomen Amenophis, cuius in Thebaide celebratur Statua, erat symbolicum. §. 1. De illius Diuinitate testantur inprimis Inscriptiones, in Statua eius extantes. §. 2. Plinius Memnonem videtur habuisse pro Serapide; sed perperam. §. 3. Aliae quaedam de Amenophis diuinitate adferuntur coniecturae. §. 4. Amenophis probabiliter Symbolum aliquod fuit Solis. §. 5. Et quidem ver auspicantis in Aequinoctio verno. §. 6. Coniectura haec nouo argumento illustratur. §. 7. Adfertur eadem de re sententia doctissimi Mathematici. §. 8.

§. 1.

Nomen Amenophis, cuius in Thebaide celebratur Statua, erat Symbolicum. **N**on de nihilo est, quod capite superiori V. §. 1. obseruauimus, *Ofymandyae* nomen, omnibus rerum Aegyptiacarum Scriptoribus, qui historiam illius regni attigerunt, ignotum esse, si vnum *DIODORVM Siculum*, et quem is sequitur, *HECATAEVM Milesium*, diu deperditum, deimas. *Amenophin* vero, neque inter Aegypti reges, *HERODOTVS*, neque inter reges Thebaeos *ERATOSTHENES*, neque quantum meminisse possum, praeter *MANETHONEM*, omnino * quisquam alius commemorat. Et cum in historia *MANETHONIS*, ** quatuor Aegypti reges huius nominis occurrant, *** de vltimo ex iis, *IOSEPHVS* iudicat, eum a *MANETHONE* confictum, et in catalogum regum Aegypti, mala fide intrusum fuisse. Et quaedam tamen, quae de eo narrat *MANETHO*, talia sunt, vt mihi quidem videantur, in fabulis Sacerdotum, de *Amenophi* illo tradita fuisse, cuius Statua mirabilis, prope Thebas conspicienda erat. Ob rationes vero alias, *MARSHAMVM* in eadem quoque fuisse sententia, *Amenophin* *MANETHONIS* quartum, a *Memnone* Graecorum haud differre, cuius nenipe a Veteribus Statua tantopere celebretur, † suo loco monuimus. Et is tamen, si *IOSEPHVM* audimus, nonnisi in *MANETHONIS* cerebro extitit; inter reges
vero

* Reperiebatur etiam in *CHAEREMONIS historia Aegyptiaca*, apud *IOSEPHVM* Lib. I. adv. Apion. §. 32. Sed is haec ex *MANETHONE* desumserat.

** Vide supra Synt. II. cap. II. §. 6.

*** Vide ibidem et *IOSEPHVM* adv. Apion. Lib. I. §. 26.

† Vbi supra.

vero Aegypti, locum omnino nullum habet. Non nego, MANETHONEM ipsum, * Colossum Thebaeum referre ad *Amenophin* secundum. Verum enim vero sunt iustae rationes dubitandi, fuerint haec ab ipso MANETHONIS calamo profecta, an vero AFRICANO potius in acceptis ferenda sint. Et praeterea, quaenam quaeso, poterit ** in tanta rerum discordia apertaue pugna, esse certitudo historica? Non possum igitur, quin hic adlupuler, viro in rebus Aegyptiacis non perfunctorie exercitato, quem tale tulisse iudicium video. *** *Nihil incertius Amenophis istius aetate, quippe quem Vsserius ad Mosi tempora refert, alii plerique ad seriora longo demittunt. Quod vero Manetho, ut et Chaeremon, Mosen sub Amenophi, et quidem tertio Dynastiae XIX. rege, vixisse, et Israelitas ex Aegypto eduxisse tradiderunt, id vero manifeste satis arguitur ratione temporis.* &c. Et † iterum. *Verum haec omnia in incerto posita fateor.* Rationibus certe non minimi momenti docti euicerunt, in multis rebus fidem MANETHONIS magnopere vacillare, quod et hic locum habere arbitror. Nempe nouerant Aegyptii omnes, Colosso celebri Thebaeo, nomen esse *Amenophi*; sed quis esset ille *Amenophis*, non omnibus forte aeque perspicuum erat. Ego nomen huic Colosso impositum, non opinor fuisse alicuius regis, quippe quod in Catalogo regum Thebaeorum ERATOSTHENIS haud occurrat; verum mere symbolicum, ad quaedam attributa Diuinitatis alicuius, in Aegypto cultae, relatum; quamuis negare nolim, fuisse forte aliquos Aegypti reges, qui more passim in illa gente recepto, in honorem symbolicae istius diuinitatis, nomen eius quoque adsciuerint. Sed MANETHO traditiones Sacerdotum allegoricas et aenigmaticas de *Amenophi*, historice interpretatus est, et ad aliquem Aegypti regem, nomine eodem, aut praeditum, aut forte a se donatum, transtulit. Quicquid sit, illud spero, cordatus quinis rerum talium arbiter, qui omnia rei huius momenta curate expendere fuerit dignatus, haud facile inficias ibit, regno Amenophis huius Thebaej, nihil dari incertius; cum vicissim eius diuinitas, et religiosa, quam in Aegypto obtinuit, veneratio, certa sit, multisque modis testata.

O 3

§. 2. Ame-

* Apud SYNCELLUM p. 72.

** Praeter ea, quae dicta hic sunt, videri etiam possunt, PERIZONII *Origines Aegypt.* cap. XV. p. 247.

*** Idem, libro eodem, cap. XII. p. 188.

† Idem cap. XV. p. 249.

De Ameno-
phis diuinita-
te testantur
inprimis In-
scriptiones, in
Statua eius
extantes.

§. 2. *Amenophin*, vel, vti Graeci eum vocant, *Memnonem*, cultu aliquo religioso honoratum fuisse in Thebaide, Scriptores quidam memoriae prodidere graeci. In his PHILOSTRATVS, ex DAMIDE suo refert, *de vita Apollonii* Lib. VI. c. 3. *Aethiopes Memnonem lugere, tanquam morte immatura extinctum*. Et mox narrat, *Aethiopes sacra fecisse Memnoni Eoo*. Si HELIODORI *Aethiopica* fide videri possunt hac in re digna, * ex illis disceremus, Aethiopes supra Aegyptum, Memnonem inter heroës suos, cultu publico veneratos fuisse. Nec minores honores eum in Assyria esse consecutum, ** credere nos iubet OPIANVS. Verum si quid recte iudico, fictio haec est eius Poëtica, cui aliquam veri speciem ex eo conciliari posse existimauit, quod hinc quidem, scriptores non pauci, natales ei in Assyria assignauerint, vbi *Susa Memnonia* gloriae eius testes sint, et quod illinc alii, in Thebaide honores diuinus eum consecutum esse, literis mandauerint. Verum omnium luculentissime, Inscriptiones Graecae Latinaeque, in Statua Memnonis insculptae, testantur, eum etiam post Christi Domini natiuitatem, pro Deo habitum, eique honores diuinos tributos fuisse. Extat in crure dextro illius Statuae, Inscriptio Graeca, mirifice corrupta, in qua haec tamen satis distincte leguntur:

ΗΚΟΥΣΕΝ ΕΛΘΩΝ ΤΟΤ ΘΕΟΥ ΤΟΝ ΗΧΟΝ.

Auduit Praetor, cum venisset, DEI vocem.

Vides hic dici *vocem Dei*, quae in plerisque Inscriptionibus nuncupatur *vox Memnonis*. In eadem Inscriptioe et haec reperiuntur, quae ab ipso auctore sic scripta fuisse arbitramur:

ΠΑΡΗΝ ΘΕΩΡΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΕΤΝΗCΕΝ

Adfuit Praetor, sacra legatione fungens ad Memnonem, eumque adorauit.

Θεωροί dicebantur, qui nomine publico legatione sacra ad templum alicuius Dei fungebantur, plerumque Oracula eius consulturi. Tali legatione functus etiam erat quidam in Aegypto Praetor ad Memnonem, et adueniens eum adorauerat. Quae in crure sinistro prima legitur Inscriptio, Trebollae nomine posita, ita legenda videtur:

ΤΗC ΙΕΡΑC ΑΚΟΥΟΤCΑ ΦΩΝΗC ΜΕΜΝΟΝΟC
ΕΠΙΘΟΤΝ CΕ ΜΗΤΕΡ ΚΑΙCΑΡΟC ΕΝΕΤΩΧΕΙΝ

Cuius

* Vide supra Synt. I. cap. II. §. 6.

** Vide ibidem.

Cuius hic est sensus. *Postquam voti huius compos, factus sum, ut SANCTAM VOCEM MEMNONIS audirem, nunc illud, quod unico cupio, restat, ut te Mater Caesaris coniunio excipiam.* In crure eodem cernitur Inscriptio graeca, supra iam allata, cap. IV. §. 6. ubi et ista occurrunt ΗΚΟΤΑ ΜΕΜΝΟΝΟC ΤΟΤ ΟCΙΟΤΑΤΟΤ. *Audiui Memnonem sanctissimum.* Alia illic habetur Inscriptio, sic, ut opinor, legenda:

Α. ΦΛΑΟΤΙΑΝΟC
ΦΙΛΙΠΠΟC
ΕΚΑΤΟΝ ΜΕ
ΜΝΟΝΟC ΘΕΙΟΤΑΤΟΤ.

*Lucius Flavianus Philippus, audiui
Memnonem maxime diuinum.*

Cui iungo partem ultimam alius Inscriptionis graecae, sic conceptam:

ΘΕΙΟΤΑΤΟΤ ΝΤΚΤΩΡ
ΟΜΦΗΝ ΕΠΙ ΜΕΜΝΟΝΟC
ΗΛΘΟΝ

*Νοτῶν accessi, ut oraculum audirem
maxime diuini Memnonis.*

Φωνὰς τὰς θείας Μένωνος, diuinas Memnonis voces, celebrat etiam Epigramma graecum, a D'ORVILLIO integritati suae restitutum, quod cap. IV. §. 6. descripsimus.

§. 3. Ex his, quae nunc congeffi, omnes facile perspicient, *Plinius Me-* Colossum quem Graeci *Memnonium* dicunt, in Thebaide, symbolum *mnem vi-* aliquod sanctum fuisse Diuinitatis: id tantum quaerere nunc operae *detur habuif-* pretium est, cuiusnam Diuinitatis. Si *PLINIVM* audimus, Statua, *se pro Sera-* quam perhibebant Memnonis, * dicata erat in Templo Serapis, vnde *pide; sed per-* suboriri quibusdam posset talis suspicio, eam re ipsa fuisse saxeam effi- *peram.* giem Serapis. At enim, si genuina est *PLINII* lectio, ea hic memoriae prodidit Scriptor inclytus, quae mihi verosimilia omnino non videntur. *STRABO* nonnihil antiquior *Plinio*, ** ubi de Colosso Memnonio agit, quem oculis ipse inspexit, Memnonii meminit quidem, nullius vero Templi Serapidis. Idem etiam *** de *ΠΑΥΣΑ-*

ΝΙΑ,

* *Hist. natur.* Lib. XXXVI. cap. VII.

** *Geograph.* Lib. XVII. p. 361.

*** Vide supra cap. III. §. 3.

NIA, Plinio aliquanto iunior, observare licet. Et is quidem, licet Thebis fuerit ipse, magnaeque huius urbis reliquias tristes oculis usurpaverit, nullum tamen in urbe hac, aut prope illam, Templum Serapidis antiquum, cognitum habuerat: nam de Dei huiusce Templis in Aegypto, huiusmodi perhibet testimonium. * *Apud Aegyptios plura sunt Dei Serapis Tempia; sed clarissimum habent Alexandrini, antiquissimum Memphitae.* In ipsa quoque Memnonis Thebaei Statua nihil deprehendo, quod ad Serapim antiquum, merito referendum esse iudicari posset. Tempore etiam Plinii, aedificium aliquod, Templi speciem prae se ferens, in quo cerneretur Statua Memnonia, non crediderim superstes fuisse, id enim ex STRABONIS et PAVSANIAE verbis satis mihi colligere posse videor. Longum igitur illud et vere magnificum vestibulum Templi, ** in quo initio Colossus Memnonius dedicatus positusque erat, tempore iam Canbysis vastatura et forte dirutum fuisse, mihi quidem verosimile fit, ita nempe, ut quaedam illius rudera, qualia et nunc conspiciuntur, tantum superessent. Potuit vero locus ille, quem *** STRABO et alii *Memnonium* appellant, a Graecis recentioribus forte pro *Serapeo* haberi, quod Colossus Memnonius, illic loci positus, aliquid cum Statua Serapidis Alexandrini habuisse commune, nonnullis videretur. De signo namque Serapidis Alexandrini hoc videas commemorari. In Templo Serapidis Alexandriae, † *fenestra perexigua ab ortu Solis ita erat aptata, ut die qua fuerat institutum, Simulachrum Solis ad Serapim salutandum introferri, diligenter temporibus observatis, ingrediente simulachro, radius Solis per eandem fenestram directus, os et labra Serapis illustraret, ita ut inspectante populo, osculo salutatus Serapis videretur a Sole.* Ad rem hanc arbitror respicere Oraculum, quod Serapidi tribuitur in haec verba conceptum:

†† Φαιδρὴ μὲν κατὰ δῶμα θεῶ καταλάμπεται αὐγή.
 Ἦλθε γὰρ, ἠντιβόλησε μέγας θεός· εἶδεν ἐμείο
 Κάροτος ἀμαιμάκετον. —

Splen-

* In Atticis, siue Lib. I. p. 41.

** Supra cap. II. §. 4.

*** Vide ibidem.

† RVFFINVS hist. Ecclesiast. Lib. II. c. 23.

†† PORPHYRIUS apud EVSEBIUM Praepar. Eu. Lib. V. c. XIII.

Splendidus per tecti fenestram illuxit Dei (Solis) radius.

Accessit enim, occurritque mihi magnum Numen:

viditque meum

Inuictum robur. —

Tale quid ferme quotidie in Statua quoque Memnonis Aegyptii contigisse, Graeci perhibent, quod * suo loco prolixè exposuimus. Euenire hinc potuit, ut Graeci quidam sibi imaginarentur, eandem olim Memnonis Thebaei fuisse rationem, quae postea Serapidis Alexandrini, et vtriusque Numen idem fere subinnuere.

§. 4. Posset forte cuipiam in mentem venire, Colossū Memnonium, ex consilio Sacerdotum Aegyptiorum, re ipsa symbolum fuisse *Dici*, ** cuius cognatum dicebant *Ostridem*, id est *Solem*. *Dici* namque Aegyptios, per aliquam *σωματοποιαν*, diuinitatem attribuisse, *** plurimorum veterum testimoniis constat. Et conceptis verbis testatur EUSTATHIUS; † *simulacrum Dici Thebis in Aegypto australi positum fuisse*. Neque me, si alia ad firmandam hanc coniecturam concurrerent argumenta, turbare illud posset, quod videamus Memnonem dici †† *Dici filium*. Reponere enim proclive esset, eam quam nonnulli vocant *Diem*, ab alius, explicationis ergo, nuncupari *Auroram*, cuius filium allegorice recte dici posse *Diem*, quis dubitet? Alias praeterea obseruauimus, Aegyptios ††† Solem certo respectu dixisse Solis filium, et * Lunam filiam Lunae. Cur igitur *Dies*, filius *Dici* sano quodam sensu dici non potuisset? *Diem* certe stylo symbolico, dici posse filium *Solis*, nemo, ut opinor, inficias iuerit. *Solem* vero poëtae, et conditores styli symbolici, *Diem* quoque appellant, quam nempe efficit. Inde est, quod in *Oraculis*, quae sic dicuntur, *Sibyllinis*, Rhodus appelletur ** *Ἡμεῖς θυγάτηρ*, *Filia dici*. Erat enim insula haec *Soli* consecrata, quod vel Rhodiorum numini,

* Supra cap. IV. §. 2. 3.

** DIODORVS *Siculus* p. 24.

*** Vide supra Synt. I. cap. I. §. 3.

† In Commentario ad Dionys. Perieg. V. 243.

†† Vide Synt. I. loc. cit.

††† Vide *Pantheon*, Lib. II. cap. IV. §. 11.

* Ibidem Lib. III. cap. III. §. 5.

** Lib. III. p. 252. Edit. Opfopoei. Paris 1607.

Tablonski de Memnone.

P

nummi, * in quibus Solis effigies conspicitur, satis testantur. Ideoque Poëta de ea sic canit:

** *Tumque domus vere Solis, cui tota sacrata est.*

Verum huic tamen explicationi non leuiter obesse fateor, quod veteres *Diem*, Memnonis non dixerint patrem; sed matrem. Illi igitur Memnoni sexum assignarunt masculinum, Diei vero foemineum. Est ad haec verosimile, Thebis non tantum Memnonis; verum et seorsum *Diei* statuam erectam fuisse, quod *** in superioribus iam tetigimus. Legenti haec alia forte noua subnasci posset cogitatio, Colossum Memnonium symbolum extitisse ipsius Aegypti. Illam enim Aegyptii non inepte dicere potuerunt *Diei natam*, sicuti Poëtae, quod modo vidimus, Rhodum eadem plane ratione, *Diei*, id est *Solis*, *filiam* nuncupauere. Merito Aegyptus Solis diceretur filia, quia omnem suam fertilitatem, omnem bonorum vbertatem, Soli debet, interueniente Nilo, foecunditatem sibi concilianti, † id enim sibi persuadebant Aegyptii. Solem igitur, genitorem suum et conseruatorem, prima diei hora sibi illucescentem, Memnon Aegypti symbolum, laetus excipiebat, voceque prolata salutabat. Erat porro Statua huius Memnonis, ex lapide sculpta, †† qui in colorem fuscum nigricantem vergebat, et niger etiam a veterum multis perhibetur, eoque symbolum Aegypti habere potest, satis commode. Solent enim veteres hanc dicere ††† *μελαγγειον*, et * *μελάμβωλον*, cuius nempe terra est insigniter nigra. Hinc PHILIPPVS in Epigrammate, quod habetur in Anthologia manu exarata, ita canit:

** *Ἀργύπτε μέδουσα μελαμβώλῃς λινόπεπλος
δαῖμον.* —

*Regina Aegypti nigrum solum habentis, linigera
Dea, Is.* —

Et

* SPANHEMIVS de vsu Numism. p. 277. 281. Edit. Belgic.

** MANILIUS Astron. Lib. IV. v. 764. ex emendatione Bentleii.

*** Cap. IV. §. 2.

† Vide *Pantheon* nostrum Lib. IV. cap. II. §. 18.

†† Vide supra cap. III. §. 1. 4.

††† PLUTARCHVS de Iside p. 364.

* STEPHANVS de urbibus in voce *Αἴγυπτος*. EUSTATHIVS ad Dionys. v. 236.

** Haec citatur a SVIDA, in voce *μελάμβωλος*, ubi vide notas KISTERI.

Et hoc ipsum nomen etiam, quo Aegyptum patriam suam, sermone vernaculo designabant regionis illius incolae, **ΧΗΜ**, *Chami*, et **ΚΗΜΕ**, *Kame*, significare potest. Et idem hoc testatur quoque * **PLUTARCHVS**, voce nempe *Chemi*, vel *Chami* Aegyptios innuere *nigrum*. Quoniam in eo sum, superuacaneum non puto, hic monere, nomen *Amenophis* explicari posse **ΚΗΜΕ ΙΝΔΥΣ**, *Kame-nuphi*, vel **ΧΗΜ ΙΝΔΥΣ**, *Chami-nuphi*, quod Graeci, omissa adspiratione, extulisse videntur *Amenophis*, idque significare *Aegyptum bonam*. Possis etiam, ** quod iam obseruavi, nec incommode, vocem eandem *Amenophis* interpretari *custodem Aegypti*. Quod si quis explicationi huic fauens, in Memnone symbolum Aegypti agnoscere vellet, non illi repugnarem, si Memnoni sexus tributus fuisset foemineus. Terram enim *** Aegyptii, non minus atque gentes cultiores aliae, symbolo Deae sexus sequioris, designare aequum duxerunt. Verum enim vero Memnonem omnes semper crediderunt et dixerunt heroem generis masculini, eamque ob causam sententiam hanc mihi non probari fateor. A veritate propius abesse ceneri posset, qui Memnonem Thebaeum, symbolum extitisse Nili, sanctissimi Aegyptiorum fluvii, forte hariolaretur. Nam quae in symbolicis imaginibus Aegypti locum habent, ea fere ad Nilum fluvium trahi quoque possunt. Inde igitur est, quod, uti veteres obseruant, † *Nili simulachra, eo quod terram Aethiopum transiens fluvius bicce in mare delabatur, ex lapide nigro fieri consueverint*. Et ut alia iam praeteream, peti hinc posset ratio, ob quam Colossus Memnonius, septem vocales primitus aut resonnerit, aut resonuisse perhibeatur. Vide supra cap. IV. §. 7. Apud Aegyptios enim †† septem vocales, symbola aut signa erant totidem Planetarum. Quid vero, inquires, Nilo cum septem Planetis? Dicat hoc pro me **MANILIVS**, cuius sequentes versus, ex emendatione **BENTLEII** adscribo:

†† Atque haec Niliacas demum est mensura per oras:
Qua rigat aestiuis gravidus torrentibus arua

P 2

Nilus,

* De Iside p. 364.

** Synt. II. cap. I. §. 6.

*** Videri potest *Pantbeon* nostrum Lib. V. cap. III. §. 4.

† **PAVSANIAS** in *Arcadicis*. cap. XXIV. p. 647.

†† Videri possunt *Prolegomena* nostra ad *Pantbeon*. §. XXV.

††† *Astronomic*. Lib. III. v. 453.

*Nilus, et erumpens imitatur sidera mundi
Per septem fauces, atque ora fugantia Pontum.*

*Memnon probabiliter fuit
symbolum aliquod Solis.*

§. 5. Verum quando omnia tamen serio, et aequa lance expendo, sic tandem iudicare cogor, longe verosimillime *Amenophin*, siue *Memnonem*, symbolum aliquod fuisse Solis, eiusque virtutis, potestatis, aut singularis cuiusdam ad terram nostram relationis. In ipsa profecto Aegypto, quamvis sequiori aëro, quosdam Sacrorum interpretes, Statuam Memnoniam habuisse pro aliquo Solis symbolo, ex Epigrammate quodam, Statuae huic insculpto, quod * alio loco totum descripsimus, satis intelligitur, in quo Memnon se ipsum dicit:

*Βασιλεὺς ἡλίου εἰκόνα ἐκμεμαγμένον
Regis Solis imaginem expressam.*

Cum hac symboli Memnonii interpretatione conciliare non ita difficulter licet, quae de Amenophi, in fabulis suis aenigmaticis, Sacerdotes Aegyptii olim perhibebant, aut quae de Memnone suo fixerunt Graeci, fabulisque Aegyptiorum attexuerunt. Quando enim dicebatur, aut Diei, aut Aurorae, id est Solis orientis filius, nemo non videt, et ex iis quae capite hoc obseruavi, iam sic satis intelligi potest, figmenta huius generis non inepte ad Solem transferri. Quasdam Aegyptiorum fabulas mysticas, id ipsum non ita obscure innuentes, mox insuper adferemus. Diutius argumento huic non immorabor. Verum illud discutiendum nobis tamen restat, quamnam in symbolo Memnonio, vim, potestatemque, quamue illius ad nostram terram relationem, Sacerdotes depingere, aliorumque venerationi exponere voluerint. Huiusmodi certe cultus respectum, habebant apud Aegyptios, Numina ipsorum primaria, *Amun*, siue *Iupiter*, qui referebatur ad Solem vernum, quemadmodum et eorundem *Hercules*, *Horus*, siue *Apollo*, Solis aestiuū, *Serapis* Solis autumnalis, et *Harpocrates* hyberni solis symbolum. Praeter Deos hos Aegyptiorum Principes, qui re ipsa nihil aliud, quam beneficia Solis, tum verna, tum aestiuā, tum autumnalia, tum denique hyberna, in imagine aliqua depingebant, habebant Sacerdotes etiam alia rerum earundem symbola, non quidem inter publica gentis illius Numina solenniter relata, et cultu populari celebrata; sed quibus tamen suis aliquis honos, et quaedam venerationis religiosae species, ex Sacerdotum sententia decernebatur. Talia sunt symbola hyemis et aestatis, quae *HERODOTVS* in Templi Memphitici ambitu vidit, et de quibus haec memoriae mandauit Lib. II. c. 121. *Rhampsinus monumenta no-*
minis

* Cap. IV. §. 8.

minis sui reliquit, vestibula Templi Vulcani, quae ad Occasum spectant. E regione vestibulorum vero, duo statuit simulachra, viginti et quinque cubitos longa, quorum alterum, quod Aquilonem respicit, ac Aestatis nomine insignitur, ab Aegyptiis adoratur, multisque benevolentiae ac reuerentiae testimoniis condecoratur: quod vero ad Austrum collocatum est, hyemsque nuncupatur, contraria plane experitur. Huius generis simulachrum extitisse Statuam Memnonis, Soli dicatum, eiusque aliquam conuersionem annuam referens, non temere suspicor. Sed cuiusnam conuersionis symbolum, Statua illa prae se tulerit, paucis nunc disquiremus.

§. 6. Multa sunt, quae mihi verosimile quondam reddiderunt, *Et quidem verospicantis in aequinoctio verno.* Statuam Memnonis, ex nutu regis alicuius Thebaei, vel ex Sacerdotum consilio, Symbolum extitisse veris, siue Solis in verno aequinoctio, verospicantis: Coniecturae huic robur aliquod addit regio, locusque, in quo Statuam Memnoniam erectam fuisse nouimus. Erat autem ille Thebais, ac speciatim ager amplissimae Thebarum urbis, cuius summum ac tutelare Numen fuisse Amun, Aegyptiorum Iouem, neminem eruditorum latet. In isthoc vero Numine, Sacerdotes Aegyptii, vim et virtutem illam Solis, quam in Aequinoctio verno testatam facit, impensa religione quotannis venerabantur, quod * alio loco, argumentis pluribus prolixè adstruximus. Illam igitur regionem ornat faxea Amenophis effigies, quam superstitio Aegyptiorum auita, Soli verno singulari modo sacram esse voluerat. Accedit ad hanc rationem alia, quam MANETHONIS historia de Amenophi nobis subministrat, quaeque ex commentariis sacris τῶν ἱερογραμματέων effluxisse videtur. Narrat igitur MANETHO de Amenophi, ** quod concupiuerit Deorum conspectu frui, quod idem Horo quoque, vni ex prioribus regibus, contigisset. Haec mihi, quod etiam testatus iam sum, non videntur sapere historiam rerum aliquando vere gestarum; sed fabulam Sacerdotalem aenigmaticam, quae ad Theologiam ipsorum physicam spectet. Rationes, quae me, ut ita sentirem, permouerunt, momenti sunt non lenissimi. Nam 1) IOSEPHVS, ubi MANETHONIS verba adfert, obseruare nos iubet, regem illum, quippe qui in Annalibus Aegyptiorum, locum inueniat nullum, ab vno MANETHONE confictum, et pro suppositio habendum esse. Itaque desunt non erat ex vera historia superioris Aevi, verum ex

P 3

Coin-

* In *Panteco Aegyptiorum* Lib. II. cap. II.

** Apud IOSEPHVM Lib. I. *adu. Apion.* §. 26. p. 460.

Commentariis Sacerdotum Theologicis, aut ex fabulis eorum symbolicis et allegoricis, sub quarum inuolucris, mutationes naturae annas in Coelo, et in terra, adumbrare satagebant. 2) Ipsa quoque illa locutio, quae hic se nobis offert, Θεῶν γένεσιν θεῶν, *Deorum conspectu frui*, Doctrinam Aegyptiorum Theologicam manifeste prodit. De Hercule Aegyptiorum consimiliter HERODOTVS refert Lib. II. c. 40. *quod Iouem videre enixe cupiuerit*. Lucem quandam dictioni huic adferre videtur idem Scriptor, quando de filia Mycerini narrat, eodem Lib. c. 132. *eam orasse, ut post mortem semel quotannis Solem intueri sibi liceret*, qualia ex antiquorum Aegyptiorum fabulis, de Aegypto loquentes, adferunt etiam * auctores quidam Arabes. Equidem CHAEREMON, qui in *historia Aegyptiaca* secutus erat MANETHONEM, rem ita narrat, ** *Isidem in somnis Amenophi apparuisse*. Verum haec illius tantum est interpretatio dictionis, quam MANETHO ex Stylo et Theologia Sacerdotali mutuo sumserat. CHAEREMON *Deos videre*, vel *conspectu eorum frui*, interpretatus erat *ab eis per somnium moneri*, et *edoceri*: quod ego verum esse certo quodam sensu, minime negauerim, quando scilicet de Sacerdotibus dictio illa adhibetur. Illi *** videre se Deos opinabantur, aut certe gloriabantur, quando aut aliis, aut etiam sibi persuadere annitebantur, se a Diis instinctu secreto impelli, aut edoceri. At in historia symbolica Amenophis locum id non habet. Ideoque 3) obseruari velim, cum *Amenophi* coniungi *Horum*. Narratur enim, *Amenophin*, visione Deorum frui eodem modo cupiuisse, sicuti eadem ante se *Horus* pariter fruitus esset. Horum vero tota Aegyptus coelo locauit, Deorumque supremorum choro addidit. Regnum eius igitur, pertinet ad regnum Deorum, allegoricum, symbolicum. Tale igitur erat etiam regnum Amenophis, qui eius a Sacerdotibus perhibebatur Successor. 4) Cum vero *Horus* ille, in fabulis Sacerdotum Theologicis, † certo respectu, cum ipsorum *Hercule* censeatur idem, non difficile erit lectori, sagacis ingenii, perspicere, fabulam Sacerdotalem vtrunque, et quam HERODOTVS, et quam MANETHO refert, nonnisi solo nomine differre. HERODOTVS *Herculem* nominat; MANETHO vero *Horum*: de utroque autem, qui per saepe non nisi vnus sunt, per-

* Potest hic videri *Pantheon* nostrum Lib. II. cap. II. §. 8.

** Apud IOSEPHVM Lib. cit. §. 32. p. 465.

*** Potest hic conferri *Pantheon* nostrum Lib. V. cap. V. §. 12.

† Ostenditur hoc in *Pantheo* Lib. II. cap. IV. §. 8.

perhibent, quod cupiuerint conspectu Deorum frui. Abunde vero * probasse mihi videor loco alio opportuno, fabulam HERODOTI, nec posse nec debere, nisi ad Aequinoctium vernum referri, ex quo consequitur, idem tenendum quoque esse de *Horo MANETHONIS*. Quoniam autem, teste Scriptore eodem, par est ratio *Amenophis*, id est, ut opinor, *Memnonis* Aegyptii, dubium superesse non videtur, hunc a Sacerdotibus, pro Symbolo quopiam veris, vel aequinoctii verni, habitum fuisse. Quodsi porro fabula, quam ** supra ex *DEMETRII Aegyptiacis* attulimus, Aethiopes a Tithono Troiam missos, cum circa Abydon de morte Memnonis certiores facti essent, illic coronas suas abiecissem in spinas, ideoque ramos earum floribus onustos, coronis esse similes, ex cerebro Sacerdotum in Aegypto prodiiisset, et ea coniecturae nostrae novum conciliare posset praesidium. Novimus enim, Spinam Aegyptiacam, quam et Acaciam appellant, *** Mense Martio, circa tempus Aequinoctii verni, flores illos protrudere, quos coronis nectendis aptos esse, vetusti Scriptores observant. Id vero fabulae illi confingendae, materiam dubio procul subministravit. Verum quia professus sum, fabulam hanc mihi quidem videri, ingenio Graecorum deberi, rem hanc suo loco relinquo.

§. 7. Aliud praeterea nunc in mentem venit, de quo iudicium esto penes lectorem cordatum. Nam si probari inuicte posset, Statuam Menmoniam, † quod suspicatus quondam sum, ante acceptam a Cambyse cladem, quovis fere die, illucescente Sole, septem resonuisse vocales, ex eo novum pro adstruenda, quam lectori obtulimus, sententia, adferri argumentum posset. †† Asserui, septem vocales, Sacerdotibus Aegyptiorum, signa fuisse totidem Planetarum, quod si ita se habet, cantus illarum opportunus maxime censeretur debet tempore Aequinoctii verni. Et forte hoc ipso tantum tempore, septem vocalium cantus plenus et distinctus, ex ore Amenophis, siue Memnonis, audiebatur. Erat enim haec communior veterum sententia †††, quam et Scriptores nostri Ecclesiastici antiqui vtp plurimum secuti sunt, aequinoctium vernum principium extitisse mundi, in quo et cursus Plane-

*Coniectura
haec novo ar-
gumento illu-
stratur.*

* In *Pantheo* Lib. II. cap. II. §. 7. 8.

** Synt. I. cap. IV. §. 3.

*** PROSPER ALPINVS de *Plantis Aegypti* cap. IV. fol. 4. b.

† Supra cap. IV. §. 8.

†† Cap. IV. §. 8.

††† Vide *VSSERIVM de anno solari Macedonum*, Cap. II. et *FRANCISCI SCORSI* notas in *Theopanis Ceramei Homilias*, p. 441.

Planetarum sumferit initium, et ad quod post reuolutionem multorum Saeculorum iidem, in eodem situ et ordine, sint reuerfuri. In eadem fementia fuerunt quoque Aegyptii, qui idcirco initium annorum Astro-nomicum, ab illo Aequinoctio ducebant, etfi annum civilem auspica-rentur a Sirio, vel ortu caniculae. * *Aiebant, in hac ipsa genitura mundi, ariete medium coelum tenente, horam fuisse mundi nascentis; cancro gestante tunc lunam. Post hunc Sol cum leone oriebatur; cum Mercurio virgo; libra cum Venere; Mars erat in Scorpio; sagitta-rium Iupiter obtinebat; in capricorno Saturnus meabat.* In vetusto vero Chronico Aegyptiorum, scriptum inuenit SYNCCELLVS **, post reuolutionem annorum 36525, secuturam esse restitutionem Zo-diaci in pristinum Statum, hoc est, in primi gradus Aequinoctialis signi arietis primum minutum, eamque esse illam Fabulis Aegyptio-rum et Graecorum tantopere decantatam ἀποκατάστασις Zodiaci. Et hac de causa Aegyptii phoenicem suam fabulosam, symbolum volue-runt esse Aequinoctii verni, quod etiam *** in *Tabula Bembina*, vel *Istaca*, scire videmus depictum, quandoquidem eadem Symbolum ipsis erat ἀποκατάστασις, vel magnae conuersionis annorum. Nam † cum huius alitis vita magni conuersionem anni fieri prodidit Mani-lius, iterumque significationes tempestatum et fiderum easdem reuertit. Hoc autem circa meridiem incipere, quo die signum arietis Sol intra-berit. Crediderunt igitur Sacerdotes Aegyptii, in Aequinoctio verno, quando Sol signum arietis ingreditur, VII. Planetas cursum suum, ad perficiendam mundi harmoniam, auspicatos fuisse, eaque de causa congruum ipsis videri poterat, vt hoc potissimum tempore, VII voca-les, totidem quippe Planetarum signa et symbola, laudes Dei Opificis resonarent. Iudicent vero eruditi, fluxeritne ex illa Aegyptiorum doctrina, quod apud †† NICOLAVM MYREPSVM Alexandrinum, de compositione Medicamentorum, Sect. XXI. cap. 1. legitur in haec verba: *Qui conficit hoc thymiama, proferat has vocales α, ε, η, ι, ο, υ, ω. Ignoretur autem is qui conficit una cum iis, qui illi seruiunt: confici-tur autem Martio Mense, Sole existente in primo arietis gradu, et omnia quae dicta sunt, succedent.* Si vero quis ipsum gesset in collo, aut

* MACROBIUS in *Somnium Scipionis* Lib. I. c. XXI. p. 76.

** In *Chronograph.* p. 52. Adde hic VIGNOLII *Dissertationem de Anno Aegyptiaco*, in *Miscellan.* Berolin. To. IV. p. 10. 11.

*** Videri hac de re possunt *Miscellanea Berolinensia*, T. VI. p. 146.

† PLINIVS Lib. X. cap. 2.

†† Editum inter *Medicos Principes*, HENRICI STEPHANI, col. 635.

aut suspendat, neque morbum, neque incantationem ullam timebit. In quocunque autem loco aut domo decumbet, nihil in hanc incantatio aut venenum poterit.

§. 8. Dum cogitationibus hisce indulgeo, mentem subit et istiusmodi suspicio, Statuam Memnoniam, eum forte ad modum constructam, inque agro Thebaeorum collocatam fuisse, ut Sacerdotibus verum Aequinoctii verni tempus, certis indiciis significaret, et quodammodo annuntiaret. Ipsum nomen *Amenophis* Aegyptium, coniecturam hanc ratione aliqua mihi suggerebat. Prisco certe Aegyptiorum sermone, quod * alia occasione exposui, *AME*, (*ame*) subinuit docere, ostendere, annuntiare. Eodem vero sermone *NDQS* (*nuphi*, vel *emphi*) dicitur bonum. Erit igitur *AMENDQS*, *Amenuphi*, qui bonum quid, vel laetum annunciat. Ne tamen hic per ignem incederem cineri dolofo suppositum, ante omnia consulendum mihi esse duxi, collegam meum Amplissimum et excellentissimum, IOHANNEM FRIDERICVM POLAC, Iurium et Mathematicum Professore, in Viadrina nostra celeberrimum, cuius candidum animum, raramque isthuc aetate amicitiam, per multorum annorum usu, et cognitam et confirmatam, toties expertus sum. Illi igitur, quod saepissime facere consuevi, cogitata haec mea cordate aperui, et ipsius super ea re iudicium mihi expetui, quod et verbis sequentibus conceptum, ad me perscribere designatus non est. „De Statua Memnonis, ego, si quid coniectura assequor, sic statuo: Et primo quidem, Aegyptios, Gnomonis instar, ad determinanda ope umbrae, praecipua anni tempora, Solstitiorum nempe ac Aequinoctiorum, eam adhibuisse, facile crediderim. Non parum me in ista id confirmat sententia, quod eandem ob causam, eruditis non immerito videantur erectae eorum Pyramides, ad cardines Coeli exacte positae, quae in super omni posteritati documento sunt evidenti, quanta huius gentis fuerit iam illo aetate, quod ad primum merito referimus, scientiarum, ac artium peritia, dexteritas, et haec nec interitura unquam memoria. Vrbis Thebae, apud quam collocata erat insignis illa et memorabilis Statua, cuius longitudinem cum ipso Strylobata, illustris Anglus, Richardus Pocockius, 63 pedum definit, secundum exactissimam Descriptionem Regni Dauidici et Salomonae, una cum vicinis regionibus

Adfertur eadem de sententia doctissimi Masbematice.

* In *Panteco*, Lib. V. cap. VII. §. 5.
Iablonski de Memnone.

„bus Syriae ac Aegypti, quam debemus inclyto illi etiam post funera
 „Mathematico, Iohanni Matthiae Hasio, latitudinem habet 25 Grad
 „30 Minut. quae latitudo exacte conuenit cum animaduersionibus Pto-
 „lemaei, qui in Geographia, longissimum diem Thebis, 13. horarum
 „et 40. minutorum spatio includit, cum Syenae paulo propius ad
 „ipsum Tropicum canceri vergentis, longissimus dies, horis 13, et 30
 „Minutis absoluitur. Vnde intelligimus, vtramque urbem, intra quar-
 „tum clima, vt loquuntur Geographi, fuisse sitam. Hac nunc suppo-
 „sita latitudine Thebarum, vel Diospolis, facile inuenitur eius eleua-
 „tio Aequatoris, nimirum 64. Grad. 30 Minut. adeoque altitudo Solis,
 „in ipsis Aequinoctiorum temporibus, quae tempore solstitii Aestiu-
 „ad 88 gradus adsurgit, cum hyberni Solstitii tempore, eadem 41 Gra-
 „duum sit. Quibus datis Solis altitudinibus calculo Trigonometrico
 „facile inuenitur umbra Statuae in ipsa meridie, tempore Solstitii
 „aestiu, quae 2 pedum et 2 pollicum, tempore vero Solstitii hyberni,
 „72 pedum, 4 pollic. et aequinoctiorum temporibus 30 pedum, vt
 „itaque ipsa haec umbrae Statuae longitudo, et indicata modo mensu-
 „ra, Thebaeos edocere potuerit, initia et media annorum, ad quae
 „quam maxime dirigebantur eorum caesae. Secundo, quod Statua
 „Memnonis, partim ad Austrum, partim ad Solis ortum faciem habu-
 „erit conuersam, facile ut vt credam, inducit, Statuam hanc simul
 „effigiem fuisse ac Symbolum orientis seu noui anni: quippe quem
 „Aegyptii a tempore Solstitii aestiu auspiciarentur. Cum enim in an-
 „norum initiis, ad ortum heliacum Sothis, seu Sirii, vix respicerent,
 „Sirius autem ipso Solstitii aestiu tempore, inter plagam Coeli meri-
 „dionalem et Orientalem, cum ipso Sole oritur, ad haec respexisse
 „verosimile est, ac veluti anni nouiter surgentis, annuntiasse auspicia.
 „Vtrum vero Aegyptii cultu diuino eodem Memnonem hunc profecuti
 „fuerint, quo a Romanis quondam affectum fuisse Ianum, nouimus,
 „hand audacter affirmauerim. Hucusque vir doctissimus. Ea vero
 „adeo ingeniosa bonaeque frugis plena mihi visa sunt, vt nihil inuenire
 „aut excogitare queam, quod meliorem et oppor-
 „tunum magis opusculo huic meo
 „imponat

F I N E M

✓ 187

